

Täysistunto

Keskiviikko 19.12.2018 klo 10.01—1.56

2.7. Pääluokka 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Esitellään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 30.

Keskustelu

12.01 **Harry Wallin sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta käsittelee mietinnössään laajasti maatalouden kannattavuutta ja toteaa, että maatilojen akuutti kannattavuus- ja maksuvalmiusongelma on vakava. Vuonna 2018 maatalouden kannattavuus alenee 2000-luvun heikoimmaksi. Luonnonvarakeskus arvioi päätoimisten ja suurempien tilojen vuosittaisen yrittäjätulon laskevan tuntuvasti. Lisäksi kannattavuuteen ovat vaikuttaneet kasvukausien 2017 ja 2018 heikot sääolosuhteet.

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus on päättänyt kansallisista toimista, joilla pyritään helpottamaan vaikeaa tilannetta. Kansallisiin tulotukityyppeihin toimenpiteisiin lisätään yhteensä 30 miljoonaa euroa, ja luonnonhaittakorvauksiin 37,5 miljoonaa euroa. Lisäksi maatilojen pankkilainojen saamista on tarkoitus helpottaa. Myönteistä on, että viljelijöiden tilannetta helpotetaan myös muiden hallinnonalojen toimenpitein. Välitä viljelijästä -projektilla esitetään 3 miljoonaa euroa jatkorahoitusta, ja maatalousyrittäjien eläkelain maksujen viivästyskoron tilapäistä alentamista jatketaan. Lisäksi maataloudessa käytetyn kevyen polttoöljyn energiaverosta maksettavaa palautusta korotetaan. Tarpeellisia ovat myös talousarvioesitykseen sisältyvät toimenpiteet, joiden tavoitteena on maatalouden kannattavuuden kohentaminen pitkällä aikavälillä. Alkutuottajan asemaa elintarvikeketjussa pyritään parantamaan sekä vahvistamaan elintarvikeviennin osaamista ja asiantuntijaverkostoa.

Valiokunta odottaa lisäksi konkreettisia toimenpiteitä maatalouden kannattavuutta selvittävältä työryhmältä. Valiokunta katsoo, että maatilojen kannattavuus- ja maksuvalmiusongelma on vakava ja sitä voidaan jonkin verran helpottaa hallituksen esittämien tukitoimin. Pysyvä ratkaisu kannattavuuden parantamiseen voidaan kuitenkin löytää vain maatalouden tuottavuuden kehittämisen, markkinahintojen nousun ja kustannuskehityksen kautta. Maatalouden kustannustasoa tulee pystyä alentamaan esimerkiksi parhailta tilakohteisilla ratkaisuilla. Muun muassa tästä syystä valiokunta palauttaa neuvontajärjestöille osoitettavan rahoituksen kuluvan vuoden tasolle lisäämällä määrärahaa 1,8 miljoonalla eurolla.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että Maatilatalouden Kehittämisrahaston Makeran varojen arvioidaan riittävän vuoden 2019 tarpeisiin, mutta sen jälkeen rahaston taloudellinen tilanne heikkenee nopeasti. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Makeran pääomaa lisätään viimeistään vuonna 2021.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Valiokunta on huolissaan Luonnonvarakeskuksen rahoituksen riittävydestä ja ehdottaa hyväksyttäväksi lausumaa sen perusrahoituksen turvaamiseksi. Valiokunta lisää Luonnonvarakeskuksen rahoitusta 500 000 eurolla, joka osoitetaan muun muassa luomututkimukseen ja turvemaan hiilidioksidipäästöjen tutkimiseen.

Uusi määräraha osoitetaan myös Työteho-seura ry:n valmistelevaan Ruoka-akatemia-hankkeeseen, jonka tarkoituksena on lisätä suomalaisten päättäjien ja avainsidosryhmien kiinnostusta ja tietämystä suomalaisen ruokaketjun toiminnasta. Valiokunta pitää hankkeen käynnistymistä tarpeellisena ja korostaa erityisesti uudenlaista vuorovaikutusta ruokaketjun ja yhteiskunnan toimijoiden, myös median, välillä.

Valiokunta kiinnittää huomiota kuntien vesihuolto- ja ympäristöhankkeisiin, joihin ei ole enää viime vuosina varattu valtionavustusta. Valtiontuella voitiin vaikuttaa ratkaisevasti kokonaistaloudellisesti järkevien hankkeiden käynnistymiseen. Valiokunta katsoo, että valtion osittainen tukirahoitus alueellisille vesihuoltohankkeille on edelleen tarpeellista erityisesti alueilla, joilla väestö kasvaa tai teollisuuden tarpeet lisääntyvät, ja lisää määrärahan runkovesijohdon rakentamiseen Haapavedelle. Määrärahaa lisätään myös kolmeen muuhun vesistön kunnossapitohankkeeseen ja poistokalastukseen. Valiokunta nostaa esiin vesihuoltolaitosten toimintavarmuuden ja puhtaan veden saannin varmistamisen. Erityisen tärkeää on jatkossakin varmistaa vesihuoltolaitosten omistuspohjan säilyminen kotimaassa. Keskeistä on lisäksi edistää puhtaan veden ja vesiosaamisen vientiä.

Erityistä huomiota valiokunta kiinnittää susitutkimukseen ja -seurantaan ja pitää välttämättömänä, että susien aiheuttamat vahingot ja kansalaisten susia koskeva huoli otetaan vakavasti. [Reijo Hongisto: Oikein!] Valiokunta pitää välttämättömänä myös petoeläin-korvausten maksamista täysmääräisesti ja korostaa, että ministeriön tulee edelleen etsiä mahdollisuuksia korvausten nykyistä nopeampaan maksamiseen.

Lopuksi: Muita määrärahalisäyksiä valiokunta tekee 4H-toimintaan, metsätalouden kehittämishankkeisiin, Metsähallituksen erävalvontaan, kylätoiminnan valtionapuun, kalastuksenvälvontaan sekä Ammattikalastajaliitolle. Kokonaismäärä on 5 miljoonaa euroa.

Haluan kiittää erityisesti ministeri Leppää erittäin hyvästä yhteistyöstä, [Puhemies ko-puttaa] sekä jaoston jäseniä aktiivisesta ja rakentavasta toiminnasta jaostossa sekä matkoilla ja vierailuilla. Parhaat kiitokset. Myöskin valiokuntaneuvos Mari Nuutilalle kiitokset.

12.07 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos kiitoksista ja myöskin omalta puoleltani erinomaisen hyvästä yhteistyöstä jaoston kanssa sekä valiokunnan kanssa näissä kiperissä asioissa, joissa olemme tämän jo vähän reilun puolitoista vuotta yhdessä töitä tehneet.

Jaoston puheenjohtaja kuvasi erittäin hyvin sen tilanteen, joka maatalouden osalta on. On aivan selvää, että me emme ole pystyneet toteuttamaan sitä yhteistä tavoitetta, joka meillä on kannattavuuden osalta ollut. Sen eteen on tehty paljon töitä. On tehty monenlaisia uudistuksia. Olemme myöskin pystyneet tukijärjestelmän kanssa, yhdessä lisätalousarvion ja myöskin sosiaali- ja terveysministeriön kanssa jaksamisen osalta ja myös valtiovarainministeriön kanssa verotuksen osalta kokoamaan reilun 80 miljoonan euron potin, jolla pystytään tähän akuuttiin tilanteeseen jonkun verran vaikuttamaan, ja se on varmasti tarpeen. Mutta yhdyn siinäkin jaoston puheenjohtajan näkemykseen, että kestävä kannattavuus maataloudessa saavutetaan vain sillä, että me pystymme tuottavuutta kohentamaan, markkinat toimivat nykyistä reilummin ja että kustannusten nousua, sitä kasvukulmaa, kustannuksissa pystytään hallitsemaan. Se on tie kestävään kannattavuuteen.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Myöskin viennin panostuksissa olemme tehneet merkittäviä lisäyksiä, ja myöskin se on yksi tie kestävän kannattavuuden osalta. Se on täysin välttämätöntä. Ja kaikki tiedämme, että suomalaisilla puhtailla elintarvikkeilla on hyvät markkinat tuolla maailmalla, ja siksi vientiponnisteluja tarvitaan.

Puhemies! Muutama nosto myöskin omalta puoleltani samaan tapaan kuin äsken esittelyssä:

Tulevaisuuden osalta Maatilatalouden Kehittämisrahaston, Makeran, pääomittaminen on täysin välttämätöntä. Vielä ensi vuonna pääomaa riittää täysin välttämättömiin investointeihin. Miksi ne investoinnit ovat välttämättömiä? Siksi, että maataloudesta luopujia on niin paljon ja rakenteet vanhentuvat niin, että säilyttääksemme nykyisen tasaisen ruuantuotannon me tarvitsemme uusia toimijoita ja uusia investointeja, ja siihen tarvitaan välineitä. Siksi tuo Makeran pääomittaminen on täysin välttämätöntä — toivon mukaan jo seuraavassa hallitusohjelmassa, heti 2020.

Samoin tutkimuslaitosten ja yleensäkin tutkimuksen rahoitus on äärimmäisen tärkeä tulevaisuuden kannalta. Siitä me emme voi tinkiä. Se on ihan selvä, ja olen mielissäni siitä, että jaosto ja valiokunta kokonaisuudessaan esittävät sinne lisäyksiä. Samoin neuvonnan osalta, vesihuollon osalta ja niin edelleen — nuo tutkimus- ja muut rahoituslisäykset, joita olette tehneet, ovat erittäin paikalleen osuneita. Luomun mainitsen vielä erikseen, että myöskin se on siellä mukana. Tulevaisuuden kannalta siis tarvitaan tekijöitä ja tarvitaan myöskin investointeja.

Tulevaisuudessa meidän kannattaa myöskin pohtia sitä, mikä meillä globaali tilanne on. Me olemme siirtymässä yhä enemmän biotalouden suuntaan, mikä on varmasti Suomelle etu — taloudellinen etu, alueellinen etu ja meidän ilmastomme ja ympäristömme kannalta ehdottoman välttämätön suunnanmuutos, jota me nyt olemme tekemässä Suomessa, Euroopassa ja globaalisti. Tilanne on nyt yksinkertaisesti se, että meillä paljon maailmalla biotalouden osalta tuotantopotentiaalia ilmastomuutoksen myötä häviää. Meillä vettä riittää, osaamista riittää, meidän metsiemme kasvu on erittäin kovalla tasolla. Meidän maataloutemme, ruuantuotantomme, on maailmankuulua, puhdasta, ja me osaamme sen tehdä. Se on kestävää kaikilla mittareilla.

No, mitä tästä seuraa? Varmasti se, että mielenkiinto suomalaista biotaloutta, biotalouden tuotantoa, raaka-aineita, tuotantopotentiaalia, jalostusta, teollisuutta, tuotantopanoksia, teknologiaa kohtaan tulee kasvamaan. Ja tässä meidän pitää kaikkien huolehtia siitä, että meillä ovat omissa käsissämme nämä asiat. Uskon näin, että paine hankkia suomalaisia osaamista, hankkia suomalaista raaka-ainetuotantoa, hankkia suomalaista tuotantopanosten valmistusta, hankkia suomalaista teollisuutta maailmalla kasvaa, ja siksi meillä pitää olla koko elintarvikeketjun, koko biotalouden ketjun osien niin hyvässä iskussa, että me pystymme itse nämä asiat tekemään. Muuten me emme pysty hyödyntämään niitä valtavia voimavaroja, jotka meillä on, ja tämä pitää meidän kaikkien ymmärtää, ihan niin kuin [Puhemies koputtaa] jaoston puheenjohtaja totesi. Meillä on uusille tuottajille, uusille toimijoille, uusille yrityksille paljon tilaa koko biotalouden alalla, [Puhemies koputtaa] ja on meidän yhteinen tehtävämme saada tämä toteutettua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Käydään sopivan mittainen debatti. Pyydän edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

12.13 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli musiikkia korville kuunnella jaoston puheenjohtajan esittelyä. Täytyy sanoa, että yhteistyö on ollut saumatonta, mutta erityisen ilahtunut olin siitäkkin asiasta, kun johtavan oppositiopuolueen jaoston puheenjohtaja linjasi Makerasta siten, että tulevaisuudessa siihen täytyy rahoitusta saada lisää. Samoin linjasimme myös parlamentaarisessa työryhmässä. Makeran avain siihen, että tulevaisuudessakin maatilamme voivat menestyä, ja esimerkiksi Makeran kautta maksetaan nyt sitten ne valtiontakaukset, jotka ovat oleellinen osa kriisiapua. Makeran valtuudet ovat estäneet sen, että ylärajoja ei ole voinut oikein nostaa, mutta hyvä, että niihinkin nyt tulevaisuudessa palataan. Se oli hallituksen lupauksena.

12.14 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean ensin tästä ehkä suurimmasta ja keskustelua eniten yhteiskunnassa herättävästä maatilatalouden kannattavuuden ja kestävyys tilanteesta sen, että on aivan oikein tukea vaikeuksissa olevia. Tietysti samalla tulee muistaa se, että maatilatalous, ruuantuotanto, ruokajärjestelmä ei voi perustua jatkuvien kriisipakettien myöntämiseen, vaan meidän tulee kehittää myös systeemi- ja järjestelmätason uudistuksia. Pitää sopeutua, pitää kehittyä, pitää uudistua, ja maataloudella, ruuantuotannolla sen toimintaedellytysten turvaamiseksi pitää olla yhteiskunnallinen hyväksyttävyys. Se on ensiarvoisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää erityisesti niistä panostuksista, joita on tehty tuonne Metsähallituksen puolelle myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla. Totean vain, että aivan siihen korjausvelan purkuun nuo lisäykset eivät riitä vaan meidän tulee satsata enemmän. Se on kaikkien suomalaisten etu.

12.15 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Suomalaisen elintarvikeklusterin kannalta on kaikkein tärkein asia, mitenkä Suomi onnistuu tavoitteissaan seuraavan ohjelmakauden rahoituksen osalta, ja sen tähden kaikki se tuki ja ne toimet, joita tässä neuvotteluprosessissa tarvitaan, ovat koko Suomen eduskunnan ja eri edunvalvontatahojen kannalta nyt merkittäviä, ja siksi suomalaisen yhteiskunnan pitää toimia niin, että tässä erittäin vaikeassa tilanteessa saadaan mahdollisimman paljon resursseja sekä itse perusmaatalouteen että myös kaikille näille alikehittyneille alueille.

Toinen tärkeä asia — niin kuin jaoston puheenjohtaja, ministeri ja myöskin valiokunnan puheenjohtaja totesivat — tuottavuuden kannalta on se, että Makeraa pystytään rahoittamaan myöskin seuraavassa hallitusohjelmassa samalla tavalla kuin aiempien hallitusten ohjelmissa.

Nämä ovat kynnyskysymyksiä.

12.16 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaoston puheenjohtaja nosti puheenvuorossaan esille, että maanviljelijöiden lainansaantia parannetaan. Haluaisin vielä, että ministeri vähän avaisi, kuinka tämä aiotaan varmistaa, sillä juuri äskettäin oli uutinen, jossa kerrottiin, että maanviljelijät joutuvat nykyään turvautumaan korkeakorkoisin pikavippeihin selvittääkseen arjessaan seuraavaan päivään.

Lisäksi toivoisin, että ministeri voisi myös avata sitä, millä tavalla tässä budjetissa on varmistettu Luomuinstituutin toiminnan turvaaminen. Meillä on siis yksi, valtakunnallisesti toimiva Luomuinstituutti, joka sijaitsee kotikaupungissani Mikkelissä, ja sen tehtävänä on hyvin monipuolisesti tukea niitä valtakunnallisia tavoitteita, joita meillä on luomutuotteiden käytön lisäämisestä ja ylipäätään kotimaisen ruuan käytön lisäämisestä.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

12.17 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kannattavuus on kyllä ehdottomasti ykkösasia, ja siihenhän sekä jaoston puheenjohtaja että ministeri viittasivat. Tämä 80 miljoonan ratkaisu on tietysti äärimmäisen tärkeä, ja se, mihin edustaja Kalli viittasi, vieläkin tärkeämpi: se, että seuraavan rahoituskauden neuvotteluissa onnistutaan ja kaikki ne kontaktit, mitä on meillä mahdollista käyttää sen asian edistämiseksi, itse kunkin pitää tietysti käyttää. Se on äärimmäisen tärkeää, ja ministeri on siinä tehnyt hyvää työtä, kiitos siitä.

Oikeastaan otan kuitenkin esille tämän ihan uuden tutkimuksen VTT:ltä siitä, miten tämä halpuuttaminen on vaikuttanut. Tässä on muutama aika mielenkiintoinen kohta. Tietysti se on kuluttajalle ollut hyvä asia, ja tietysti on ollut hyvä asia se, että se pääosin on tullut kaupan omien toimintojen tehostamisesta. Mutta myös viljelijän saama osuus on pienentynyt tämän tutkimuksen mukaan. Eniten hätkähdyttävä tieto minulle siinä oli se, että voita ja margariinia on myyty koko vuoden ajan halvemmalla kuin mitä siitä itse on maksettu. Eli onko käynyt niin, että suomalaisesta ruuasta on tullut kaupalle joissakin taloissa semmoinen sisäänvetotuote, [Puhemies koputtaa] jolla vain haetaan väkeä sisälle? Silloin se bisneslogiikka on aivan toinen kuin tuottajalla, ja se vaikuttaa aika huomattavasti sitten siihen ajatusmaailmaan.

12.19 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on pari edellistä vuotta ollut ennen kaikkea maataloudelle erittäin haitallisia ja vaikeita vuosia. Luonnon tila ja sää ovat olleet semmoisia, että ne ovat aiheuttaneet kannattamattomuutta maataloudessa. Se on ollut todella hankala tilanne. Kuitenkin tilojen koko on lähtenyt kasvamaan koko ajan, ja ne tekevät isoja investointeja, ja siinä on paljon rahaa kiinni. On tullut paljon keskustelua siitä, mitenkä tätä tukijärjestelmää voisi kehittää. Kysyn ministeriltä: minkälaisia toimenpiteitä löytyy siihen, että tukijärjestelmä tukisi enemmän nimenomaan tätä yrittämistä ja työntekoa, jotta pystyisi paremmin pärjäämään siellä tilalla?

12.20 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on täysi aihe antaa kiitos niin ministerille toiminnasta kuin valiokunnalle ja jaostolle ja sen puheenjohtajalle asian esittelystä. On tehty oikeita toimenpiteitä. Elintarvikemarkkinalaki on niistä ensimmäinen, jonka haluan mainita, ja tämä tutkimusrahoitus on seuraava, joka pitäisi saada sen takia kuntoon, että ilmastonmuutos haastaa maatalouden joka päivä. Me olemme viime kesänä nähneet, mitä se tarkoittaa, kun on niin kuivaa, ettei mikään kasva, ja siihen varautuminen vaatii sen, että maataloudella pitää olla omat tutkimusrahat. Kiitos siitä ponnesta, joka valiokunnan mietintöön sisältyy.

Tässä on kaiken kaikkiaan kysymys siitä, että meillä ei ole varaa menettää oman ruuan tuottamisen mahdollisuuksia. Se on meidän kaikkein tärkein henkivakuutus ilmastonmuutoksen maailmassa jatkossa. Sitä taustaa vasten tarvitaan jatkossa toimia, joilla me luomme luottamuksen siihen, että viljelijät uskovat, että se elinkeino on myöskin tulevaisuuden elinkeino. Sen eteen tehdään nyt töitä, [Puhemies koputtaa] ja vielä on aikaa muutama kuukausi tehdä, ja hyviä selvityksiä on liikkeellä.

12.21 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän maatalouden kannattavuuden täytyy olla meidän kaikkien huolen aiheena. Kun tiedämme, että Suomi Euroopassa tuottaa puhtainta ja turvallista kotimaista ruokatuotantoa, niin kyllä meidän täytyy tehdä kaikki voitavamme, että nämä tuottajat saavat siinä elintarvikeketjussa oman

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

osuutensa. Myös on turvattava ja täytyy tehdä voitava, että nuoret uskaltavat ottaa tilan haltuun.

Sitten ihan muutamasta pointista, mitä on maatalouden alalta: täällä on tosiaan, että esimerkiksi jos osoitetaan pieni määräraha kyläkauppaverkoston turvaamiseksi, niin kyläkaupat voisivat toimia monipalvelukeskuksina. Sitten toisena tämä 4H-toiminta, jonka haluan tuoda esiin. Sinne myönnetään määrärahoja. Näin maaseudulla asuneena pidän hyvin tärkeänä, että 4H tuottaa siellä lapsille ja nuorille erilaista toimintaa. Se on monelle nuorelle ainut harrastus [Puhemies koputtaa] ja tuottaa myös kohtuuhintaista kotipalvelua vanhusväestölle. Nämä on hyvä huomioida.

12.22 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi yhdyn ministerille lausuttuihin kiitoksiin.

Maatalouden keskeisin ongelma on heikko kannattavuus, kuten täällä on moneen kertaan todettu. Kohonneista tuotantokustannuksista huolimatta tuottajahinnat eivät ole nousseet vuosiin lähellekään samassa tahdissa. Tuotantokustannuksien nousut, tuottajahintojen laskut yhdistettyinä todella haastaviin kesäsäihin aina viime vuosina ovat ajaneet yhä useammat tilat todella ahtaalle, ja näin ei voi jatkua.

Hallituksen alkusyksystä kasaama kriisipaketti oli hyvä ele ja hätäapu, mutta selvää on, että kestävä ratkaisu kannattavuusongelmiin voi tulla vain markkinoilta. Tätä taustaa vasten pidänkin erittäin tervetulleena ja hyvänä, että talousarvio sisältää elintarvikemarkkina-valtuutetun viran perustamisen ja siihen liittyvän budjetoinnin Ruokaviraston momentille. Kysynkin, arvoisa ministeri: näettekö, että uudella valtuutetulla on tarpeelliset resurssit ja toimivalta, jolla tasapainoa ja reilua peliä voitaisiin saada elintarvikeketjuun?

12.23 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaoston jäsenenä ja valiokunnan jäsenenä kiitän ministeriä ja erityisesti jaoston puheenjohtajaa ja valiokunnan puheenjohtajaa ja jäseniä hyvästä ja tasapuolisesta kokousten läpiviemisestä. Nyt on tapahtunut sellainen ilmiö, että eduskunta kokonaisuudessaan on suomalaisen elintarviketuotannon ja maatalouden asialla, ja näin sen pitää olla. Se on yleiseurooppalainen ilmiö, koska jokaiselle maalle oma elintarviketuotanto on ensiarvoisen tärkeä asia.

Kuten edustaja Satonen täällä hyvin mainitsi, kyllähän meillä kaikilla vielä haasteita riittää. Viljelijät saavat markkinoilta liian vähän rahaa, kulurakenne on liian korkea siihen nähden, mitä on markkinoilta saatava rahaa, ja näille pitää pyrkiä ja pystyä tekemään jotakin.

Erityisen iloinen olen siitä, että nyt on ymmärretty laajasti viennin merkitys juuri tästä näkökulmasta, että viljelijät saavat paremmin markkinoilta rahaa. Nämä ovat oikeita toimenpiteitä, että meidän edustustoihin on lisätty jo kolme elintarvikeasiantuntijaa edistämään suomalaista vientiä. [Puhemies koputtaa] Viennin edistäminen on pitkä tie. [Puhemies koputtaa] Se ei tapahdu hetkessä, mutta nyt on valittu oikea suunta.

12.24 Mats Nylund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää ministeriä, maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajaa, maatalousjaoston puheenjohtajaa erittäin hyvästä yhteistyöstä. Ja aivan kuten edustaja Eestilä sanoi, meillä on sama tilannekuva, meillä on sama huoli Suomen maataloudesta.

Kaksi asiaa haluan nyt nostaa esille:

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Tänään Luke ja PTT esittelivät tutkimusraportin elintarvikkeiden hintamarginaaleista. Todella valitettavaa on, että heillä on niin vanhat tiedot, eli uusimmat ovat vuodesta 2016. Tämä kertoo jotain avoimuudesta, ja siksi on äärimmäisen tärkeää, että mahdollisimman pian saamme nyt elintarvikelain mukaisen asiamiehen, joka voi avata erityisesti tutkijoille sen hintamekanismin.

Ja toinen asia erittäin nopeasti: olen vähän huolestunut myös alkuperäismerkinnöistä. Uusi ilmiö on, [Puhemies koputtaa] että ne ovat niin pienet, että pitäisi olla suurennuslasi mukana kaupassa, jos haluaa tietää, mistä maasta tuote on tullut. [Arto Satonen: Pitää paikansa!]

12.26 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten useista puheenvuoroista on täällä jo käynyt ilmi, tämä kannattavuus on kaikista keskeisin asia, mikä pitää saada paljon paremmalle tasolle. Tuotantopanostehinnat ovat vuosi vuodelta nousseet mutta tuottajahinnat ovat pysyneet ennallaan.

Myöskin tulevaisuutta silmällä pitäen tämä investointien toteuttaminen pitää pitää kyllä keskiössä, ja Makeraan on sen johdosta panostettava lisää. Tällä hetkellä on se tilanne, että meillä on investointivaje oikeastaan kaikilla tuotantoaloilla, elikkä esimerkiksi maidontuotannossa tarvittaisiin noin 10 000 korvaavaa lypsylehmäpaikkaa tällä hetkellä, niin että saadaan alle 7 000. Meidän on lisäksi otettava huomioon se koko maataloustuotannon osalta, että oma alkutuotanto ratkaisee koko elintarviketuotannon tulevaisuuden, ja meidän elintarviketeollisuutemme ei missään olosuhteissa voi perustua tuontiraaka-aineisiin, ja siksi tämä ketju on pidettävä yhdessä koossa [Puhemies koputtaa] ja on yhdessä etsittävä kipukohtiin niitä keinoja, millä tämä alkutuotanto saadaan kannattavammaksi.

12.27 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, vertaisin, että alkutuotanto on kuin meriteollisuudessa telakka. Sen ympärillä syntyvät innovaatiot, se mahdollistaa kotimaisen ruoan ja koko ruokaketjun kehittymisen ja sen kehittämisen Suomessa, ja se on erityisen tärkeää. Mutta me olemme nyt siinä tosiasiallisessa tilanteessa, että ilmastonmuutos on eittämätön totuus ja säiden ääri-ilmiöt ovat arkipäiväistyneet ja niin tulee olemaan edelleenkin.

Olisin haastanut vähän ministeriä: kun me olemme nähneet nyt tämän järjestelmän, jolla sitten näitä korvaamme ja juoksemme apuun siinä vaiheessa, niin kuin nyt hallitus on viisaasti tehnyt, niin onko tämä meidän satovahinkojärjestelmämme remontti tehtävä pikaisesti, jotta se vastaisi suunnitelmallisesti ja loogisemmin siihen, mitä on? Tuntuu, että tässä kannattavuustilanteessa alkutuottajilla ei ole varaa vakuuttaa satoaan.

12.28 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä kiitän jaoston puheenjohtaja Wallinia erittäin hyvästä yhteistyöstä ja erittäin hyvästä esittelypuheenvuorosta. Asiat on viety reippaanlaisesti eteenpäin.

Tämä Makera-kysymys on tärkeä, ja se on sillä tavalla, että on hyvä, jos löytyy — niin kuin pitää löytyä — yli puoluerajojen yhteinen näkemys siitä, että tulevaan hallitusohjelmaan kirjataan se, että Makeraa pääomitetaan, koska se on aivan ratkaiseva tekijä.

Näistä jaoston lisäyksistä nostan kaksi tällaista strategista kysymystä esille:

Toinen on puhdasvesihankkeet. Nehän lopetettiin vuonna 2014, se momenttikin lopetettiin, mutta nyt sitten tämän Haapaveden keissin kautta saatiin erään toisen momentin käyt-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

tötarkoitusta muuttamalla päätös aikaan, ja se oli tärkeä periaatteellinen asia — se palvelee Valion tehdasta erittäin merkittävällä tavalla.

Toinen on tämä Ruoka-akatemia-asia. Meillä on Metsäakatemia, Energia-akatemia ja niin edelleen, mutta myös tähän ruoan ympärille tarvitaan laajaa kansallista yhteistyötä ja eri sidosryhmien vuorovaikutusta. Tässä mielessä uskon, että tämä Työtehoseuran suojiin tuleva Ruoka-akatemia voi avata laajojen kansalaispiirien hyväksyntää [Puhemies koputtaa] kotimaisen ruoantuotannon ja elintarviketalouden hyväksi.

12.29 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä Makera on täällä noussut näin keskeiseksi asiaksi. Meillä on tämä koko elintarvikeketju työllistää 340 000 suomalaista, ja siinä mielessä edustaja Eestilä totesi aivan oikein, että tämä on koko kansan asia. Tässä mielessä koko Eurooppa on nykyään oman elintarviketuotannon puolella. On äärimmäisen tärkeää, että tätä Makeran pääomitusta lisätään sen takia, että meillä on aika suuri rakennemuutos tälläkin hetkellä. Viimeisin tieto on, että sikatilojen määrä laskee alle tuhanteen, maitotilojen määrä tulee edelleenkin laskemaan, [Puhemies koputtaa] ja silloin tarvitaan investointeja, että voidaan turvata ruoantuotanto.

12.30 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituskauden alussa KD jätti tämän kauden ainoan välikysymyksen, ja se oli sydäntäkoskevaa se keskustelu, mitä silloin salissa käytiin, ja siihen välikysymykseen yhtyi koko oppositio. Minusta tämä oli uusi käänne Suomen maatalouspolitiikassa, että Suomen eduskunnasta löytyy tällaista yhtenäisyyttä ja yhtenäisyyden henkeä.

Hallitus on tällä kaudella tehnyt oikeastaan sen, mitä on tehtävissä. Voin kyllä maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenenä todistaa sen, että kyllä pyrkimys on ollut hyvä ja kova.

Edustaja Nylund mainitsi tässä muun muassa tämän alkuperäismerkinnän. Se on kyllä asia, mikä huolestuttaa minuakin. Yksi lyhyt konkreettinen esimerkki: Kävin eräässä kaupassa, kotimaisessa ketjussa. Siellä oli juusto tuotemerkillä ”Maatilan Parhaat”. Kun käänsin sen pakkauksen, niin valmistusmaa oli Hollanti ja se oli pakattu Virossa. Kuinka moni suomalainen ymmärtää sen, kun siinä lukee isolla brändillä [Puhemies koputtaa] ”Maatilan Parhaat”?

12.31 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri omassa puheenvuorossaan sanoi aivan oikein, että suomalainen maatalous tarvitsee teki-joita ja tarvitaan investointeja. Toki nyt kentällä mietityttävät monet, monet eri asiat. Uskalletaanko investoida? Uskalletaanko tehdä sukupolvenvaihdosta? Monet asiat painavat mieltä, ja myös varmaan pohditaan vähän rohkeudenkin perään.

Mutta, ministeri, tämä minun perinteinen joulunaluskysymykseni: kun tilanne on tämä ja monet nuoret viljelijät miettivät, mitä tilalle nyt tehdään — lähdetäänkö jatkamaan, investoidaanko, millä tavalla toimitaan — niin mikä arvostetun ministerin viesti nyt on näille nuorille, tulevaisuuttaan miettiville, maataloutta ja maatalouden jatkamista pohtiville nuorille?

12.32 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotimaisen ruoantuotannon edellytysten turvaaminen on keskeisiä tehtäviämme, ja on tärkeätä, että valiokunta tässä ponsilausumassaan haluaa vahvistaa Luonnonvarakeskuksen määrärahoja, jotta voidaan ohjata resursseja tutkimukseen, jalostustoimintaan ja vastata näin ilmas-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

tonmuutoksen myötä muuttuviin viljelyolosuhteisiin. Tarvitsemme myös lisää kotimaista kasvisproteiinituotantoa ihan ihmisravinnoksikin.

Makeran pääomittamisesta puhuttiin, ja haluaisin itse asiassa kysyä, millä tavalla Make-
raa tällä hetkellä voi käyttää muun muassa biokaasuinvestointien tekemiseen. Maaseudul-
lahan on paljon mahdollisuuksia biokaasun tuotantoon, ja nyt monet ihmiset ovat konver-
toineet autojaan kulkemaan kaasulla, ja kotimainen biokaasu on tähän polttoaineena mitä
parhain ja kannatettavin. Voiko Makerasta rahoittaa investointeja, tukea investointeja bio-
kaasun tuotantoon maaseudulla?

12.33 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristökor-
vausta odottaa vuonna 2020 noin 60 euron leikkaus hehtaarilta. Myöskään ei voida ensi ke-
väästä lähtien enää tehdä uusia luomusopimuksia. Ongelmat periytyvät edelliseltä hallitus-
kaudelta ja myös siitä, että nykyisen rahastokauden varoja jouduttiin käyttämään edellisen
rahoituskauden hoitamiseen.

Arvoisa ministeri, voitteko kuitenkin vakuuttaa meille, ettei kysymys ole pysyvästä
muutoksesta maatalouden ympäristöpolitiikkaan, ja voitteko arvioida sitä, olisiko sopivil-
la hallituspuolueilla mahdollisuus parantaa tilannetta ensi keväänä.

12.34 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tietysti
hienoa, että kaikki olemme yksimielisiä siitä, että tämän kannattavuuden eteen täytyy teh-
dä voimakkaasti työtä, ja parhaat puheenvuorot varmaan siitä on jo käytetty.

Kemeran osalta totean vain sen, että kun nyt on paljon keskusteltu siitä, riittääkö puu
metsissä ja kuinka teollisuus saa tarvitsemansa puun, niin Kemeran rahoitus on hyvällä
mallilla tässä esityksessä ja sitä täytyy tukea.

Itse olisin tietysti toivonut vesihuoltohankkeitten momentin säilymistä, ja olen sikäli pa-
hoillani, että kun täältä muutaman vuoden poissa olin, niin se on heti pyyhkäisty pois. Sillä
on nimittäin maatalouteen iso merkitys, että saadaan puhdasta vettä myös kotieläimille.

Mutta varsinainen puheenvuoroni koskettaa yllättäen petoeläimiä, vaikka se nyt ei vält-
tämättä ministerille kuulu. Olin Erätulilla, ja siellä Riistakeskuksen johtaja kertoi, että
Brysselissä on tällä hetkellä semmoinen tilanne, että todennäköisesti karhun ja ilveksen
metsästykseen osalta tullaan tekemään merkittäviä muutoksia. Onko tilanne näin, että kan-
nanhoidollista metsästystä ei jatkossa enää voi [Puhemies koputtaa] karhun osalta tehdä?
Sehän johtaa siihen, että joka nurkassa pyörii karhuja varsinkin Itä-Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Myönnän vielä de-
batin tässä vaiheessa ennen ministerin puheenvuoroa vastauspuheenvuorot edustajille
Laukkanen, Kääriäinen, Pylväs, Savola. Sitten ministerille kolme minuuttia, ja sitten vielä
ennätetään jatkaa vähän ennen klo 13:a.

12.36 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maatalou-
den kehittäminen ja erityisesti viljelijän toiminnan kehittäminen alkaa olla siinä pisteessä,
että viljelijä on kehittänyt toimintaansa niin pitkälle, että alkaa vyöstä olla reiät loppu. On
usein niin, että jokainen toimenpide, joka heiltä odotetaan, johtaa siihen, että heidän toi-
meentulonsa lopulta heikkenee, ja tällainen kierre ei voi jatkua enää pitkään. Kysyisinkin
ministeriltä, minkälaisia toimenpiteitä nyt on tulossa, ihan täsmätoimenpiteitä, siihen, että

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

maatalouden kehittäminen ei aina tarkoittaisi sitä, että viljelijän suusta lähtee se viimeinenkin leivänpala.

12.36 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on semmoinen perinteinen tuholaiskysymys.

Herra ministeri, syksyllä ilmestyi Turussa väitöstyö aika ankarasti pelätyn havununnan levinneisyydestä myös täällä Suomessa. Sehän on semmoinen ankara tuholainen, joka kestää pakkastakin, jos sellaisia pakkasia olisi, eikä se ole meillä enää mikään harvinaisuus täällä mannermaallakaan. Nyt kun ilmasto lämpenee jonkin verran väkisinkin — toivottavasti lämpeneminen pysähtyy — niin se lisää sitä riskiä, että se rantautuu tänne kotimaahan meidän metsiimme ja tekee selvää jälkeä. Ja muitakin tuholaisia kuin tämä havunna on, kuten herra ministeri varsin hyvin tietää.

Minun perinteinen kysymykseni on ollut aina ministereille — ja sitä jatkan ihan huhtikuun loppuun saakka tai puoliväliin saakka näillä areenoilla, oikeastaan maaliskuun puoliväliin saakka — onko tämä tuholaiskysymys teidän mielestänne hyvässä hallinnassa. Tiedetäänkö asioista riittävästi, ja onko se hallinnassa? Ja millä tavalla te ohjeistatte metsäsektoria, jotta se tekee omalta osaltaan kaikkensa, että tuhot eivät leviäisi?

12.38 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen täällä salissa käytiin varsin pitkästi keskustelua ilmaston lämpenemisestä ja sen lämpenemisen hillintään liittyvistä asioista. Yhtenä keskeisenä asiana näissäkin keskusteluissa ovat nousseet aina turvemaat ja niiden käyttö maatalousmaana. Turvemaita meillä on viljelysmaina noin kolmannes, elikkä sillä on varsin merkittävä, iso osa suomalaisessa maataloustuotannossa.

Valiokuntakin on todennut, että tutkimusta tarvitaan näiden turvemaiden hiilipäästöjen ja peltohiilen sidonnan osalta entistä enemmän, mutta määrärahoja ei ollut osoittaa tälläkään kertaa. Tiedän muun muassa, että Pohjois-Pohjanmaalla Ruukin tutkimusasemalla olisi valmius toteuttaa tällaisia tutkimuksia, kunhan rahoitus löytyisi. Kysynkin ministeriltä: onko mitään mahdollisuutta tällaisen rahoituksen löytämiseen, niin että tähän turvemaat-asiaan saataisiin tutkittua tietoa eikä oltaisi pelkkien puheiden varassa?

12.39 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmasto muuttuu ja luonnon katastrofit lisääntyvät. Se tarkoittaa sitä, että entistä tärkeämmässä asemassa on omavaraisuus, se, kuinka me kukin maa pystymme itse ruokaa tuottamaan, ja sen takia meidän pitää Suomessa myös pitää omasta tuotannostamme kynsin ja hampain kiinni. Kannattavuus on ongelma. Siihen on kriisitukea ja täsmätoimia saatu tällä vaalikaudella tehtyä, tärkeää toimenpidettä, mutta se ei pitkällä juoksulla ratkaise näitä ongelmia, jotka pitää markkinoiden kautta hoitaa.

Huoltovarmuus on mielestäni se aivan keskeinen asia. Huoltovarmuuteen liittyy myös se, että meillä on tuottajia jatkossa. Oikeastaan edustaja Korhosen kysymyksen jatkoksi kysyn nyt, mitä konkreettisia keinoja meillä sukupolvenvaihdosten edistämiseksi nyt tehdään. Ja erityisesti kun aloitustuesta puhutaan, sen tulorajavaatimuksesta, ja sitä tullaan tarkastelemaan, mitä konkretiaa tämä tulee pitämään sisällä silleen, että me saamme jatkajia tuottamaan puhdasta suomalaista ruokaa myös jatkossa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Leppä, 3 minuuttia olisi lähötkohta.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

12.40 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia hyvästä lähtökohdasta. — Kiitoksia erittäin hyvistä kysymyksistä ja kommentteista. On kyllä ilo havaita se, että tilannekuva, niin kuin useampi edustaja täällä totesi, on meillä samankaltainen.

Tähän heti samaan sanon, että elintarvikeala on täysin mahdollista saada aidoksi, oikeaksi kasvualaksi ja se meidän pitää tehdä ja se on asia, joka ei tapahdu yhden vaalikauden aikana. Me tiedämme ja olemme nähneet, kuinka syvällä ala kyntää, ja siksi se vaatii monenlaisia toimenpiteitä lähtien alkutuotannon kannattavuudesta, huoltovarmuudesta huolen pitämisestä ja siitä, että meidän teollisuutemme toimii tehokkaalla tavalla, hyvällä tavalla, meidän kauppa ja elintarvikemarkkinat toimivat oikeudenmukaisella tavalla ja meidän vienti on sillä tasolla, millä sen ollakin pitää. Myös siitä täällä muun muassa edustaja Eestilä mainitsi ihan oikein, että viennin edistäminen on pitkäjänteistä työtä ja se ei onnistu hyvin lyhyellä aikavälillä, ja siksi toivon, että myöskin seuraava hallitus ottaa onkeensa nyt tehdyt toimenpiteet ja jatkaa myöskin vientiponnisteluja tältä osin.

Puhemies! Muutama vastaus vielä kysymyksiin, toteamuksiin tai kommentteihin:

Ainakin edustajat Kalli ja Satonen, molemmat valiokuntien puheenjohtajia, ja myös valiokunnan puheenjohtaja kiinnittivät huomiota siihen, että meillä seuraavalla kaudella elikkä yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisen yhteydessä riittävä rahoitus saadaan turvattua maataloudelle ja maaseudun kehittämiseksi. Tämä on Suomen hallituksen lähtökohta. Me emme hyväksy sitä rahoitusleikkausta, joka näiltä otsikoilta on nyt esitetty, vaan me ajamme sinne vielä merkittävän paljon suurempia lukemia elikkä haluamme säilyttää sen nykyisellä tasolla. Se on hallituksen linja, ja toivon mukaan tämä linja sitten myöskin voittaa. Se on täysin välttämätöntä. Ei voi olla niin, että meillä vaatimukset viljelijöille kasvavat ja rahoitus samaan aikaan pienenee. Tämä on mahdoton yhtälö. Yhtä mahdoton yhtälö on se, että me vaadimme täällä maailman parasta ruokaa mutta emme ole samaan aikaan siitä valmiita maksamaan. Tämä on täysin mahdoton yhtälö, ihan yhtä mahdoton yhtälö on myöskin tämä.

Olen hyvin tyytyväinen siitä, että valiokunta antoi lisää rahaa Luomuinstituutin rahoitukseen. Se tekee merkittävää työtä ja Luken kanssa ja yliopiston kanssa hyvää yhteistyötä ehdottomasti.

Sitten edustajat Viljanen ja Nylund kysivät täällä elintarvikemarkkinalain osalta. On erittäin hyvä, että se nyt on eduskunnassa hyväksytty — kiitos siitä — ja puolen miljoonan euron resurssi on nyt sitten elintarvikemarkkinavaltuutetulle ja hänen toimistolleen, ja olen sitä mieltä, että se tässä vaiheessa riittää. On tärkeää myös avoimuuden näkökulmasta, jota elintarvikemarkkina tarvitsee, että siellä on viranomainen, joka pystyy näkemään aidosti ja oikea-aikaisesti, mitä markkinoilla tapahtuu ja mikä on eri toimijoiden osuuden taso siitä markkinatuotosta ja yhteisestä lisäarvosta, jota täällä tuotetaan. Alkuperämerkinnät ovat siinä merkittävä osa. Niitä on hallitus monin osin kohentanut, ja me saamme nyt toivon mukaan komissiolta alkuvuodesta hyväksynnän sitten siitä seuraavasta elikkä ravintolaruuan alkuperämerkintöjen osalta, mutta vielä se ei ole varmaa.

Edustaja Kiviranta kysyi ympäristökorvauksen tasosta ja uusista luomusopimuksista. Molempien osalta tuo suunniteltu raha, joka viime kaudella siihen on osoitettu, on käytetty. Se on käytetty etupainotteisesti ympäristökorvauksen osalta, jopa ylimitoitettusti, ja sen vuoksi tilanne on siellä se, että se rahoitus on tällä hetkellä vajaa. [Puhemies koputtaa] Siitä ei yli pääse eikä ympäri, ja siksi seuraavan hallituksen on tämä huomioon otettava, ja niin kuin edustaja Kiviranta totesi, se on meille perintöä edelliseltä hallitukselta.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Sitten viimeiset kaksi kommenttia, jos puhemies vielä sallii:

Luontodirektiivin tiukennusta ja vallan siirtämistä komissiolle emme hyväksy. Se on väärä toimenpide, ja Suomi ei sitä tule hyväksymään. Se on yksiselitteistä.

Sitten edustaja Kääriäinen kysyi näistä kasvintuhoajista ja yleensäkin kasvitaudeista, ja samaan syssyyn voi laittaa myöskin eläintaudit. Suomi pitää erittäin tarkalla sitä, että meille ei tänne pääse rantautumaan uusia eläintauteja eikä uusia kasvitauteja. Järjestelmä on meillä erittäin hyvä sen valvonnan osalta, ja me sitä teroitamme joka käänteessä. Metsätuhojen osalta yksi keskeinen asia on se, että me hoidamme metsiämme hyvin, ammattitaitoisesti ja ajallaan, [Puhemies koputtaa] jolloinka kaikenlaiset tuhot vähenevät ja pidämme terveyden kunnossa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia, se oli suurin piirtein kolme minuuttia. — Äsken ennen ministerin puheenvuoroa olivat puheenvuoron pyytäneet mutta eivät vielä saaneet edustajat Jarva, Hoskonen, Ala-Nissilä ja Paloniemi. Myönnän nämä joka tapauksessa tästä ensiksi, ja sen jälkeen vielä pyydän nyt uudestaan kaikkia niitä, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta — siis niitä, jotka haluavat vielä käyttää lisäkysymyksen.

12.46 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä hyvästä valmistelusta budjetin osalta, ja on erittäin hienoa, että Metsähallituksen retkeilyreittien kunnostamiseen todella saatiin rahaa. Tästä on tullut paljon kysymyksiä ja palautetta, ja nyt kiitoksia sitten myöskin alueelta. Meille pohjoisessa niin paikallisille asukkaille kuin matkailun näkökulmasta on erityisen tärkeää se, että retkeilyreittejä laitetaan nyt kuntoon.

Myöskin biotalouteen liittyvään innovointiin tuleva lisäraha on erittäin tarpeellinen, ja tuen vahvasti kyllä tuota edustaja Pylvään puheenvuoroa siitä, että erityisesti tuolla pohjoisessa olevilla turvemailla tapahtuvaan metsätalouden ja maatalouden tutkimukseen pitää lisätä määrärahoja.

Ajankohtaiseen keskusteluun esimerkiksi avohakkuiden osalta on todettava, että esimerkiksi Luken tutkimuksen mukaan suo- ja turvemaan metsissä jatkuvan kasvatuksen menetelmä voi tuoda puun lisäkasvua ja vähentää vesistöjen ravintopäästöjä. Muutenkin voimme auttaa turvemailla viljelijöitten toimia ilmastonmuutoksen edistämiseksi, mutta tukimusta tarvitaan lisää. Kuitenkin kuivemmilla metsäalueilla avohakkuiden kielto ja pelkkä harvennus vähentäisivät puuston kasvua [Puhemies koputtaa] ja lisäisivät hakkuita yhä suuremmalle alalle. Tarvitaan erilaista hoitoa erilaisille metsätyypeille.

12.47 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaksi asiaa. Ensinnä tämä kotimainen ruoka, puhdas ruoka: On käsittämätöntä, että meillä on maailman puhtain maaperä, vedet ja ilma, kaikki tuotantotekijät hallussa, hajautettu elintarviketuotantojen järjestelmä, joka on varmasti maailman kaikkein paras ja laadukkain, ja siitä huolimatta Suomeen tuodaan vuosittain 3—4 miljardin edestä erilaisia elintarvikkeita. Sitten samaan aikaan vaarannamme oman terveytemme erilaisilla taudeilla, erilaisilla jäämillä, esimerkiksi lääkejämillä, mitä ulkomaisesta ruuasta saa itseensä, taikka esimerkiksi jollakin MRSA-bakteerilla tai salmonellalla samalla tavalla— aika kohtuullisen vakavia tauteja. Toivoisin, että tässähän me pelintekijöinä olemme, jokainen kuluttaja itse, sillä, mitä me ostamme.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Toinen asia, suurpetotilanne varsinkin itärajalla ja Kainuussa, Ylä-Savossa: Susitilanne on täysin karannut käsistä. Esimerkiksi Kuhmon alueella syksyllä 2017 oli Luken virallinen susimäärä 5 kappaletta ja metsästäjät laskivat, kun hirvijahti alkoi, että oli 35 sutta. Kun oli lumisadekeli, niin jäljet laskettiin. Onhan tässä hommassa jotakin pahasti vialla, [Puhemies koputtaa] kun tämä on tällä keinoin.

12.48 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Leppä on tehnyt pontevasti työtä esimerkiksi elintarvikemarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi, alkutuottajien aseman kohentamiseksi tuotantoketjussa ja julkisten ruokahankintojen vastuullisuuden lisäämiseksi. Nämä ovat vain esimerkkejä.

Mutta sitten tuo kannattavuus. Huolimatta kriisipaketista, josta täällä on jo puhuttu monta kertaa, osa tuottajista on selvästikin edelleen ahdingossa. Siitä kertoo uutinen pikavippeihin turvautumisesta. Ja vaikka ministeri ei nyt olekaan täällä paikalla, esitän kuitenkin kysymyksen: mitähän ministeri ja ministeriö katsovat voivansa vielä tehdä tälle ongelmalle? Tämä tietenkin vaikuttaa myös tuottajien ja viljelijöiden jaksamiseen ja hyvinvointiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri joutui poistumaan valtioneuvoston istunnon vuoksi, mutta hän palaa tänne illalla tämän asian käsittelyn silloin jatkuessa.

Vastauspuheenvuoro, edustaja Kalli. — Anteeksi, edustaja Ala-Nissilällä oli vielä puheenvuoro, ja olin vähällä unohtaa hänet.

12.49 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Kyllä, puheenjohtaja, itse asiassa tärkeämpi puheenvuoro. [Naurua] Todella tuo ympäristökorvausasia, mihin edustaja Kiviranta viittasi, minuakin huolestuttaa. Se pitää hoitaa.

On oikeastaan kolme isoa asiaa, joissa ministeri voisi ottaa vielä vähän loppukiriä.

Yksi on nämä rahoituskehykset. Silloin kun mentiin tälle rahoituskaudelle, niin ajateltiin, että markkinat hoitavat kannattavuutta, mutta kun tulivat Venäjän vastapakotteet, eivät hoitaneet. Nyt meillä on tulossa brexit, joka sekin sekoittaa markkinoita, eli nyt ei voida missään tapauksessa rahoituskehyksiä leikata.

Toinen asia on sitten vuorineuvos Karisen työ. Se pitää nyt saada liikkeelle. Siinä on onnistumisen pakko — se on onnistumisen pakko nyt edessä.

Kolmas on sitten ilmastonmuutos, joka liittyy ehkä todella tähän carbon farmingiin eli siihen, että tutkitaan peltojen hiilen sidontaa. Mutta ennen kaikkea me tarvitsemme paremman riskinhallintajärjestelmän Suomeen. Tällä hetkellä meillä ei sitä ole, koska satovahinkojärjestelmä ei enää ole, 141-artikla ei Etelä-Suomessa toimi. Meillä ei ole välinettä, millä voitaisiin tehokkaasti ja ilman suurta byrokratiaa kohdistaa se mahdollinen satovahinko oikeaan paikkaan. [Puhemies koputtaa] Eli mandaatin antaminen EU:n kansallisille valtiolle pitää saada liikkeelle.

12.51 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Kääriäinen nosti erittäin tärkeän ja ajankohtaisen asian. Mitä terveemmät ovat Suomen metsät, mitä kasvukuntoisemmat ne ovat, sitä paremmin ne kestävät tuholaisien hyökkäyksiä ja sitä enemmän ne sitovat myöskin hiiltä, eli tässä nämä lantin molemmat puolet palvelevat sekä suomalaista metsänhoitoa, metsäklusteria että kaikkia niitä tavoitteita.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Pakko on todeta, että me puhumme valtavasti siitä, että pitää olla enemmän lahopuuta, pitää olla enemmän kuollutta puuta. Mitä enemmän on hyönteisten saastuttamaa puuta ja mitä vähemmän sitä poistetaan, sitä enemmän on olemassa riski, että meidän metsien terveydentila ei kestä sitä, ja sen tähden tarvitaan ponnistuksia nuoren metsän hoitoon, jotta pystytään nuoria metsiä järeyttämään ja niiden kasvukunto pitämään kunnossa. Toivottavasti Kääriäisen jälkeen joku muukin huolehtii tulevaisuudessa tästä asiasta täällä.

12.52 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan kiittää ministeriä siitä, että me olemme tällä kaudella mielestäni aidosti ja oikeasti päässeet puhumaan siitä, että elintarvikeala on aidosti Suomen kasvun ala ja tulevaisuuden ala. Siinä mielessä uskon, että meidän pitää myös tiivistää yhteistyötä ei pelkästään tämän ministeriön hallinnonalalla, vaan ihan kaikkien ministeriöiden kanssa.

Jos me ajattelemme elintarvikealaa globaalisti, meillä on valtava kysyntä, meillä on mielettömästi osaamista, mutta edelleenkin meillä on tosi pitkä matka siihen, että se on aidosti kasvun ala ja sinne syntyy arvoa siihen koko arvoketjuun siten, että se tuottajakin saa omansa. Tämä on helppo sanoa, mutta se vaatii vuosien, vuosien työn.

Minä olisin ministeriltä kysynytkin siitä, kun olemme puhuneet paljon siitä, että me aidosti otamme suomalaisen ruuan, suomalaisen elintarvikkeen Suomen tulevaisuuden kasvun alaksi, mutta se vaatii sen, että myös työ- ja elinkeinoministeriö tekee muutakin kuin yhden Food from Finland -ohjelman. Meidän pitää aivan eri lailla brändätä, tehdä ja myös toteuttaa, [Puhemies koputtaa] joten kysyn: ehtisimmekö me vielä tällä hallituskaudella tehdä tätä polkua kuntoon?

12.53 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maa- ja metsätalouden pääluokan osalta varmaan peruslähtökohta meillä kaikilla on se, että tulee arvonnalisää elintarvikeketjuun, myös arvoa sille alkutuottajalle. Se on hirveän tärkeää. Se näkyy muun muassa tuolla budjetin teossa.

Ja edustaja Skinnarin puheenvuoroon liittyen täytyy kyllä todeta heti välittömästi, että meillä on äärimmäisen hieno osoitus nyt ihan eiliseltä päivältä siitä, miten työ- ja elinkeinoministeriö myöskin huomioi tämän koko elintarvikeketjun, kun ajatellaan sitä isoa satusta Nurmon biokaasulaitoksen rakentamiseen, 9 miljoonaa. Minä eilen siinä pääluokassa käytin puheenvuoron ja totesin, että se on myöskin osoitus siitä, että hallitus katsoo kokonaisuudessaan kaikki sivuvirtojen hyödyt myöskin elintarvikeketjun hyödyksi. Ja niin kuin, Skinnari, totesitte, tämä oikeasti voi tuoda ja tuo pitkällä aikavälillä arvonnalisää myöskin tähän elintarvikeketjuun.

Kauppatavat pitää saada kuntoon, se on tärkeä asia. Elintarvikevaltuutettu aloittaa vuodenvaihteessa, se on äärimmäisen tärkeä asia. Hän seuraa elintarvikeyhtiöitten ja kaupan välistä toimintaa, ja alkutuottajan asema parantuu.

12.54 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 24—25 vuotta sitten oltiin liittymässä Euroopan unioniin, ja silloin jo nähtiin, että maatalous tulee olemaan äärimmäisen kovilla tämäntyyppisessä yhteisössä. Niinpä sitten on askel askeleelta, muutaman vuoden välein, asteltu siihen suuntaan, että perusmaatalous kriisiytyy Suomessa, ja nyt parin viimeisen vuoden aikana on kriisipaketeista puhuttu. Ne ovat tarpeen olleet, välttämättömiä. Kaikki on pitänyt kuitenkin kysyä Brysselistä, kaikkiin toimenpiteisiin lupa, valitettavasti. Eli meillä ei ole itsenäisyyttä, ja maalla, jolla ei ole omaa elintar-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

viketaloutta, ei ole kyllä todellista itsenäisyyttäkään. Nyt tarvitaan pysyviä ratkaisuja, ei mitään kriisipaketeilla eteenpäin elämistä. Pysyvillä lainsäädännöllisillä ratkaisuilla voidaan turvata maatalous Suomessa. Maataloudelle tarvitaan tulolaki, jolla viljelijöille tataan [Puhemies koputtaa] sellainen tulo, millä tulee toimeen.

12.55 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri aivan oikein totesi, että elintarvikealasta syntyisi ja siitä pitäisi syntyä ikään kuin uusi kasvuala Suomessa, ja edustaja Skinnari oli samaa mieltä. Itse tuon kuitenkin esille, että ei meidän lainsäädäntömme eivätkä asetukset välttämättä tue tätä päämäärää. Pienillä yrittäjillä on aivan liian korkeat valvonta- ja tarkastusmaksut, ja se aiheuttaa suuriin toimijoihin verrattuna sen, että maksut per kilo ovat aivan toista luokkaa kuin näillä suurilla toimijoilla. Sen takia nämä viranomaismaksut, tarkastusmaksut, esimerkiksi lihantarkastusmaksut pienillä teurastamoilla, pitäisi pyrkiä miettimään niin, että ne ovat kilpailukykyisiä, jotta nämä startup-yritykset nimenomaan elintarvikealalla pääsevät sitten nousuun. Jos heti alussa kullurakenne on mahdoton, niin ei tässä tapahdu mitään uutta elintarvikealan nousua. Tämä on sillä tavalla vakava ja iso asia, ja tähän pitää varmasti ensi hallituskaudella [Puhemies koputtaa] kiinnittää huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, myönnän vielä tämän aikaikkunan puitteissa vastauspuheenvuorot edustajille Heikkinen ja Halmeenpää, maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajalle Kalmarille, ja lisäksi, mikäli edustaja Wallin, joka ei ole pyytänyt, pyytää vastauspuheenvuoron, myös hän saa vuoron.

12.56 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvin kasvava metsä on erinomainen hiilinielu, hyvin kasvava nurmi on erinomainen hiilinielu. Iloitsen suuresti siitä viime viikkojen ja kuukausien muuttuneesta keskustelun sävystä, että maa- ja metsätalous ei ole ilmastopolitiikassa ongelma vaan ratkaisu. Suomessa esimerkiksi Luken Maanigan-pisteessä tehdään kansainvälisesti merkittävää tutkimusta nurmesta, ja uskon ja toivon, että meillä on yhteinen tahtotila, että myös tätä nurmiosaamista pystymme yhä laajemmin viemään niihin maihin, jotka Suomea laajemmin kärsivät ilmastomuutoksesta eroosion ja muiden sään ääri-ilmiöitten myötä.

Tässä on tuotu teollisuuden hyvät ponnistelut esille. Haluan nostaa myös Valion tekemän merkittävän investointipäätöksen Nivalaan. Siellä lietelannasta tullaan tekemään [Puhemies koputtaa] vettä, lannoitteita ja biokaasua — erinomaista.

12.57 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa esiin nousi tuhohyönteinen nimeltä havununna, ja on paikallaan tarkentaa havununnan ekologiasta sellainen seikka, että havununna ei elä lahoppuulla. Havununnakannat ovat kasvaneet Suomessa aivan eksponentiaalisesti 80-luvulta alkaen, ja tuo muutos mitä ilmeisimmin liittyy ilmaston lämpenemiseen eli elinolosuhteiden paranemiseen tälle lajille sitä kautta, ei suinkaan lahoppumäärän runsastumiseen, joka ei ole siinä määrin kasvanut lainkaan. Ilmastomuutoksen torjunta on siis tärkeää myös metsien tuhohyönteisten leviämisen estämiseksi. Metsien merkitys on meille monin tavoin muutenkin suuri, eikä vähiten ilmastomuutoksen kannalta. Metsähallituksen tulostavoite kuitenkin ensi vuonna-kin nousee, mikä käytännössä lisää painetta hakkuiden kasvattamiseen, ja kun samaan aikaan tiedeyhteisö painottaa sekä hiilivarastojen että hiilinielujen säilyttämistä ja kasvatta-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

mista, niin tämä on kyllä meille merkittävä huolenaihe, [Puhemies koputtaa] ehkä merkittävämpi kuin lahopuun määrä.

12.59 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli musiikkia korvilleni, kun ministeri Leppä kertoi, että myöskään ravintoloiden alkuperämerkinnoissa ei anneta periksi vaan sekin tulee entistä paremmin näkyväksi, ja toivon myös valvontaa sinne kauppoihin.

Julkisista ruokahankinnoista haluaisin ministeri Lepälle vietävän viestiä siitä, että nyt kun siirrymme maakuntahallintoon, niin yhtä tärkeä kuin periaatepäättös valtion ruokahankinnoista on oleva se periaatepäättös maakuntahallintojen ruokahankinnoista, että julkiset ruokahankinnat ovat kestäviä ja kotimaisia. Meillä on todella paljon mahdollisuuksia sekä peltojen että metsien puolella lisätä kestävästi meidän luonnonvarojemme käyttöä, ja kuten tässä muutamassa puheenvuorossa on hyvin esille tullutkin, se on oleva ratkaisu moneneen globaaliin haasteeseen, niin ilmastomuutokseen, ruokahuoltoon kuin uusiutuviin tuotteisiin. [Puhemies koputtaa] Meillä on hyvä tulevaisuus edessä, [Puhemies koputtaa] mutta meidän pitää tämä ylimenokausi nyt maatalouden osalta kestää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeinen vastauspuheenvuoro jaoston puheenjohtajalle, edustaja Wallinille.

13.00 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella ollut hieno keskustelu tänään jälleen kotimaisen maatalouden tulevaisuudesta. Tänä päivänä voi todeta, että eduskunnassa ei ole sellaisia puolueita, jotka vastustaisivat kotimaista elintarviketuotantoa, ja se on äärimmäisen tärkeää sen takia, että se työllistää 340 000 suomalaista ketjun eri vaiheissa. Näinhän ei ollut 20 vuotta sitten, eduskunta on yhtenäistynyt mielipiteissään tästä. Meillä tulee olemaan suuria haasteita tulevaisuudessa, tämä CAP-uudistus ja sen johdosta rakenneuudistus. Metsäpuolella Kemera-rahojen käyttö on tällä hetkellä sellaista, että niitä, jotka on vuodelle varattu, ei käytetä, mutta ne onneksi saadaan siirrettyä [Puhemies koputtaa] seuraavalle vuodelle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämän asian käsittely keskeytetään valtioneuvoston yleisistunnon vuoksi. Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 14.00.

Täysistunto keskeytettiin kello 13.01.

Täysistuntoa jatkettiin kello 14.03.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatketaan tänään kello 13.01 keskeytettyä istuntoa.

Jatkamme keskustelua. Otetaan puhujalistaa jonkun matkaa, ja sitten voimme käydä debatin, jos siihen herää vielä tarvetta.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

14.05 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Suomalainen maanviljely ja kotimainen ruokatuotanto ovat ajautuneet viime vuosina todelliseen kriisiin, ja hälyttävä piirre on se, että tilojen kannattavuuden keskiarvo on heikentynyt vuosi vuodelta. Kun tilamäärä laskee koko ajan ja heikoimmat tilat lopettavat tuotannon, pitäisi käydä päinvastoin: keskiarvoisesti tilojen kannattavuuden pitäisi nousta. Tämä osoittaa, että toiminnan kannattavuus heikkenee tällä hetkellä myös parhaimmilla tiloilla.

Maatalouden rakennemuutosta koskeva Luken ennuste yltää aina vuoteen 2025 saakka. Siihen mennessä Suomen maatiloista häviää ennusteen mukaan kolmannes. Nyt tiloja on kaikkiaan noin 45 000, vuonna 2025 niitä on ennusteen mukaan enää noin 37 000. Tämä tarkoittaa, että seuraavien seitsemän vuoden aikana joka päivä kolme maatilaa lopettaa tuotantonsa.

Arvoisa puhemies! Useimmiten tilojen alasajohankkeiden taustalla on myös monia muita syitä, jotka syventävät kannattavuusongelmia ja kriisiyttävät tuottajaperheitä. Moni maatalousyrittäjä potee syvää uupumusta, masennusta ja ahdistusta, ja niistä seuraa usein myös parisuhde- ja alkoholiongelmia.

Arvoisa puhemies! Luke arvioi maatalan kannattavaksi ensinnäkin, jos se tuottaa riittävän koron tilan omalle pääomalle, ja toiseksi, jos yrittäjä saa saman tuntipalkan kuin maataloustyöntekijä. Tavoite on 15 euroa tunnille. Siitä maatalousyrittäjät saavat keskimäärin neljäsosan, eli heidän tuntipalkkansa jää alle neljän euron. Luke tekee kannattavuuslaskelmat vuosittain 800 tilan tilinpäätöstietojen perusteella, ja tällä hetkellä kannattavuuskriisi iskee rajuimmin lypsykarjatiloihin. Laskelmien mukaan 1 100 lypsykarjatilaa lopettaa maidontuotannon vuoteen 20 mennessä. Se merkitsee, että 16,5 prosenttia lypsykarjataloista ajaa tuotantonsa alas kahdessa vuodessa.

Arvoisa puhemies! Suomessa ruuan hinta nousi vuosina 2008—2013, mutta sen jälkeen se on laskenut. Näitä vuosia vertailtaessa on muistettava, että ruokaketjussa eri osapuolten jaettavana oleva euromääräinen summa on viime vuosina pienentynyt. Kaupan osuuden pieneneminen antaa tuoreen tutkimuksen mukaan viitteitä siitä, että raaka-aineiden ja tuotantoketjun kustannusten laskun lisäksi kauppa on omilla toimillaan, kuten esimerkiksi tinkimällä katteista, nopeuttanut ruuan hinnan laskua.

Suomalaiset haluavat syödä terveellistä, lähellä tuotettua ruokaa. Mitä meidän pitää tehdä? Kriisitunnelmista pitää löytää tie kohti parempaa tulevaisuutta. Puhdas ruoka ja innovatiivinen biotalous ovat tulevaisuuden valttikortteja. Meidän pitää saada kotimaisen ruuan hintataso nousemaan ja myös menekki kasvamaan. Meidän pitää murtaa kauppaketjujen omien tuotemerkkien niin sanottuun private label -järjestelmään liittyvät huutokauppa-menetelmät — meidän pitää saada ne loppumaan. Suomalaiset haluavat syödä kotimaassa tuotettua ruokaa siksi, että se on paitsi terveellistä myös paras ilmastoteko.

14.09 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Se, että olemme tässä tilanteessa, on pitkän jatkumon tulos. Kannattavuus on heikentynyt, alkutuotanto ja yrittäjät ovat todella isossa ahdingossa. Hallitus on tehnyt edellisellä kaudella päätöksen tukea oikein sateisen vuoden vuoksi, tänä vuonna on tehty päätöksiä, joilla tätä ahdinkoa jollakin tavoin on pyritty helpottamaan. Toki ahdingosta auttamista näillä kriteereillä, että se kohdistuu fossiiliseen polttoaineeseen, tulee tarkastella. Toivonkin, että tämä hallitus jo nyt, vielä tämän vaalikautensa aikana keskittyisi tekemään sen, mitä pitäisi.

Eli kun meillä ilmastonmuutos tekee oman tehtävänsä niin, että säiden ääri-ilmiöt ovat arkipäivää ja useasti kohtelevat alueellisesti eri tavoin, olisi tärkeää, että meillä olisi jär-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

jestelmiä — tuskin paluuta enää on satovahinkoon ja samanlaiseen järjestelmään, mutta esimerkiksi edustaja Hautala on tänne tuonut erilaisia hyviä käytännöllisiä vaihtoehtoja — joilla voisimme rahastoida niin, että valtio on myös mukana. Jos ajatellaan näitä 50—80:tä miljoonaa, mitä eduskunta on siunannut hallituksen esityksestä, että tulee niihin tukiin, jotka johtuvat säiden ääri-ilmiöistä, niin tämä yhtälö pitäisi nyt ratkaista. Toivon, että hallitus pystyy vielä ministeri Lepän johdolla rakentamaan uuden mallin seuraavia vuosia varten, kestävän ja hyväksyttävän, kaikille hyväksyttävän mallin.

Täällä debatissa on käyty hyviä keskusteluja esimerkiksi alkuperäismerkinnöistä. Meillä on varmasti valiokunnassa ja eduskunnassa yhteinen tahto, että me todellakin haluamme tietää, mitä me syömme, jotta voimme tehdä sen arvovalinnan, syömmekö kotimaista ruokaa vai ulkomailla tehtyä ruokaa.

Yksi asia, mistä täällä keskustellaan, on myös se, että meidän vieniämme pitää edistää. No, sanotaanko, että tätä työtä on nyt tehty projektiluontoisesti. Nyt seuraavassa hallitusohjelmassa pitää olla pitkäjänteinen kaupallinen panostus nimenomaan niin, että ulkomaan vientiin satsataan niin, että toimijat voivat tietää sen pitkäjänteisyydestä ja suunnitelmallisuudesta. Markkinointi on oma taitolajinsa, ja siihen olisin toivonut, että tämän hallituksen aikana meillä olisi vähän laitettu rahaa niin, että eri alueiden tuottajat, yritykset olisivat lähteneet hakemaan nimisuojusta tuotemerkkiä omalle tuotteelleen. Meiltä jää hyödyntämättä se, että EU mahdollistaa omista rahoistaan nimisuojusten tuotteiden markkinoinnin. Se on jäänyt meillä käyttämättä. Meidän tarvitsee tuoda uusia elementtejä siihen, että jos meillä vaikkapa on neljän alkutuottajan yhteinen biokaasulaitoshanke, niin näitä pitää pystyä tukemaan ja siihen laittaa potentiaalia. Se on sitä uusiutuvaa energiaa, ja siellä ei saa olla verotuksellisia esteitä niin, etteikö sitten tämä osuuskuntamuodostelma voisi käyttää sitä ilman energiaveroa sillä tavoin kuin meillä tälläkin hetkellä on. Toivottavasti poistuu kaiken kaikkiaan se, että jos on väärällä tontilla laitos, niin joutuu maksamaan siirtohinnan energiasta, että on tämmöisiä esteitä. Se parantaa maaseudun kannattavuutta ja luo uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia laajasti, edelleen tekee hyväksyttävämmäksi meidän alkutuotantomme.

Lopuksi se, mitä debatissakin sanoin: meidän on ymmärrettävä se, että alkutuotanto on niin kuin meriteollisuudessa telakka. Siellä syntyvät ne innovaatiot, se mahdollistaa kokonaisen ketjun ja meidän ruokaketjun syntymisen tähän maahan ja pysyvyyden. Meidän tulee huolehtia omavaraisuudesta, kuten taisi ministerikin tässä sanoa — no, joku kuitenkin sanoi, että emme voi turvautua siihen, että elintarviketeollisuus on tuontituotteitten varassa. Kyllä me tarvitsemme oman laadukkaan alkutuotannon.

14.14 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Maatalouden keskeisin ongelma on heikko kannattavuus. Kuten täällä on todettu jo useaan kertaan, kohonneista tuotantokustannuksista huolimatta tuottajahinnat eivät ole nousseet vuosiin. Tuotantokustannukset ovat nousseet. Tuottajahintojen lasku yhdistettynä haastaviin sääolosuhteisiin on ajanut useat tilat todella ahtaalle.

Hallituksen alkusyksystä kasaama kriisipaketti oli hyvä ele ja hätäapu, mutta on selvää, että kestävä ratkaisu kannattavuusongelmiin voi tulla vain vahvistuvien hintojen kautta markkinoilta, kuten täällä on jo todettu. Tilanne kuitenkin on ollut se, että kaksi markkinoita hallitsevaa kauppaa ovat hintojen vahvistumisen sijaan ajaneet ja markkinoineet lähinnä erilaisia ruuanalennuskampanjoita. Onneksi toinen näistä sentään on lanseerannut kampanjan, jonka tuotteita ostamalla kuluttajat voivat suoraan äänestää suomalaisen elin-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

tarviketuotannon ja viljelijän puolesta. Ja tämä kampanja on hiljattain vielä huomattavasti parantunut, kun kampanjatuotteiksi otettiin kotimaisten yritysten kotimaisista raaka-aineista kotimaisella työllä kotimaassa valmistettuja brändituotteita kaupan oman merkin sijaan.

Arvoisa puhemies! Kauppojen halpuutuskampanjat ota siis ajaneet tuotteet ja elintarviketodella ahtaalle. Tänään on kuitenkin julkistettu tutkimus — johon edustajat Sato-nen ja Nylund ovat täällä tänään jo viitanneet — jossa on tutkittu elintarviketodella tulonjakoa vuosina 2008—2016. Kysyisin nyt paikalle saapuneelta ministeriltä: onko tarpeellista käyttää tutkimusvaroja tällaiseen tutkimukseen, ja mitä päämääriä mahtaa palvel-la tämmöinen tutkimus, jossa tuorein tarkasteluajanjakso on päättynyt yli kaksi vuotta sit-ten? Maatalouden tutkimus on erittäin tärkeää, markkinoiden ja niiden toiminnan tutkimi-nen on myös erittäin tärkeää, mutta tällaisten jo ajat sitten vanhentuneiden tietojen tutkiminen ja etenkin se, että tulokset uutisoidaan ikään kuin ajankohtaisina, ei ole todel-lakaan tärkeää elintarviketutkimusta. Tutkimus sinänsä on tuore, mutta tieto, data, johon tutkimus perustuu, on jo auttamattomasti vanhaa, tilanne markkinoilla on muuttunut oleel-lisesti, tilanne elintarviketodella on muuttunut oleellisesti. Tällaisiin tietoihin pohjautu-van tutkimuksen markkinointi tässä tilanteessa ikään kuin ajantasaisena tutkimustieto-na, tutkimustuloksina, ei ole todellakaan tärkeää elintarviketutkimusta. Tämä ei ole edes oikein, miten tässä on toimittu. Tutkimus voi olla sinänsä ansiokas, mutta kun lähtötiedot ovat auttamattoman vanhat ja ne markkinoidaan uuden tutkimuksen myötä uusina, niin tämä ei ole oikein. Tämä antaa väärän tilannekuvan tilanteesta, joka on elintarvikemarkki-noilla, ja etenkin maataloustuotteen kannattavuustilanteesta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Meillä on puhujalistalla täällä etukäteen varat-tuja puheenvuoroja, joten mennään sitä vielä.

14.17 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Maatalouden pääluokka on käsit-telyssä, ja aloitan sen sillä, että kun katsotte sitä budjettikirjaa, niin ensi vuoden budjetin keskiössä on neljä tärkeää termiä: osaaminen, työllisyys, kasvu, ruoka. Tämä on ehkä mi-nun silmälasiini läpi luettua tekstiä, mutta katsokaapa, löydätkö te nämä samat neljä asiaa keskiössä.

Kun lähdetään katsomaan maataloutta, maatalojen tilannetta, lukumäärä on laskenut dra-maattisesti viime vuosien aikana. Se on ollut jo pitkään jopa hälyttävä. Ja mistä se johtuu: osittain siitä, että kannattavuus on ollut pitkään heikkoa — todella pitkään. Se on ollut, hy-vät kollegat, liian pitkään äärimmäisen heikkoa. Täällä oli myöskin jo joku edustaja — ku-kahan se oli, oliko Laukkanen vai kuka — todennut sen, että vyötä kiristetään reiästä rei-kään. Tätä on vuosia tehty tiloilla, ja tämä kannattavuuden kehitys ei ole ollut millään ta-valla kannustavaa. Kriisivuosia on ollut aivan liikaa, monta peräkkäin. Kriisipaketista mennään kriisipakettiin. Kiitos ministerin kuitenkin viime vuodenkin osalta kriisipaketti pystyttiin tekemään hyvin nopealla tavalla, ja erityinen kiitos, joka viljelijäkentältä voi-daan tuoda tähän saliin, oli se, että ennen kuin kokonaisuudessaan kaikki sato oli viime syksynä korjattu, niin ministeri Lepän johdolla oli jo kriisipaketti kasassa ja tiedettiin, mil-lä tavalla kuivaa kesää voidaan kompensoida valtion tukemana.

Arvoisa rouva puhemies! Kriisipaketti ja kriisinsietokyky eivät voi lähteä siitä, että me valtiona olemme valmiita ja pystymme tukemaan. Me emme pysty tukemaan sitä kehitystä taloudellisesti, vaan meidän pitää löytää markkinoilta se euro ja löytää myöskin usko ja

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

luottamus ja tuottavuus sinne tiloille, jotta me saamme tulevaisuudessakin myöskin nuoria tuottajia ja sukupolvenvaihdoksia tiloilla tehtyä. Osaamista, joka myöskin budjetissa näkyy, löytyy äärimmäisen paljon tiloilta, sitä on kehitetty vuosien aikana. Työllisyyttä löytyy tiloilta. Työtä siellä on riittävästi. Siellä olisi työllistettävääkin, mutta ei ole varaa työllistää väkeä siinä määrin kuin töitä on. Siellä on kasvua, tilat haluavat kasvaa, kilpaillaan pelloista, mutta myöskin niin, että oman tilan optimointi ei aina välttämättä ole taloudellisesti kestävä. Ja ruoka: puhdasta, kotimaista, suomalaista elintarviketta tuetaan siellä meidän kymmenillä tuhansilla kotimaisilla tiloillamme. Näitä asioita ei voi korostaa liikaa, ja toivonkin, että me huomioimme näitä. Kun me puhumme Suomen kasvusta, niin puhumme myös siitä, miten meidän kotimaisen ruoantuotannon tulevaisuus on tässä kokonaisuudessa huomioitu.

Työllisyyden määrästä on pakko sanoa se, että myöskin siinä on tullut osittain pää vetävän käteen, ja tarvitaan vahvaa tukea. Välitä viljelijästä -hanke, joka sai myöskin lisärahoitusta, on hieno osoitus siitä, kuten myöskin se, että kaikki ne hanketyöntekijät, jotka tuolla kentällä toimivat viljelijöiden kanssa, niin MTK:n kuin Melan ja Työtehoseuran Välitä viljelijästä -hanketyöntekijät, yhdessä koordinoivat nyt syksyllä listan, jossa oli epäkohtia, joita on tullut tiloilla vastaan, ja luovuttivat sen ministeri Saarikolle, ja siitä on lähtenyt käyntiin työ niitten epäkohtien parantamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on isot odotukset meillä myös sen suhteen, mitä uusia toimenpidemalleja ministerin asettama selvitysmies Karhinen meille myöskin tuo alkuvuodesta siihen, millä tavalla voidaan edesauttaa tulevaisuutta tiloilla. Varmaan tulee kertausta, mutta varmaan tulee myöskin uusia asioita, joista meidän pitää ottaa välittömästi kappia, pitää pystyä huolehtimaan vyörytyksestä eteenpäin niin, että me saamme niistä myöskin toimenpiteitä.

Edustaja Viljanen otti äsken hyvin esille Luken tänään tiedottaman asian, että kaupan osuus ruokaketjusta on pienentynyt ja teollisuuden kasvanut. Tämä on todellakin outoa, että me näin vanhoilla tiedoilla tuomme julki ikään kuin faktana sitä, mikä ei ole tätä päivää. Me tiedämme, että vuoden 2008, 2012, 2016 tutkimustieto ei kerro, arvoisa rouva puhemies, sitä faktaa, mikä tänä päivänä ruokamarkkinoilla on, ja siksi me tarvitsemme elintarvikevaltuutetun, ruoka-asiainvaltuutetun, joka alkaa myöskin näitä markkinakettuja tutkimaan ja selvittämään.

Maatalouden tutkimus on sellaista työtä, jota me emme voi väheksyä. Siihen meidän pitää jatkossakin pystyä panostamaan, jotta se yhä pienempi joukko entistä sitoutuneempia, entistä osaavampia viljelijöitä saa myöskin tutkimuksesta sitä tukea, jota he ammatissaan tarvitsevat.

14.23 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ilmastonmuutos ja sään ääri-ilmiöt, luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ja luontotyyppien jatkuva uhanalaistuminen, maaseudun tulevaisuus, kotimaisen ruuantuotannon kestävyys ja kannattavuus, rehevöitynyt Itämeri, rakennettujen jokien vaelluskalat, vieraslajit, vanhenevat ja vähenevät metsästäjät ja kalastajat sekä tasapainoilu lainsäädännön raamien mukaisessa petopolitiikassa. Lista on pitkä. Näihin haasteisiin vastaaminen vaatii pitkäjänteistä työtä. Olennaista on eteneminen oikeaan suuntaan.

Maatilojen akuutti kannattavuus- ja maksuvalmiusongelma on vakava. Vaikeuksissa olevia on oikein tukea, mutta myös järjestelmätason muutoksia tarvitaan. Kukaan ei voi olla tyytyväinen maatalouden ja ruuantuotannon nykytilaan ja olosuhteisiin. Tuotanto ei

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

voi perustua kriisipaketista toiseen kulkemiseen. Kriisituesta osa on tehty energiaverojen palautuksen kautta, kuten myös viime vuonna, jolloin tuli luotua uusi tuki fossiilisille polttoaineille. Tukea olisi järkevämpää kohdentaa hakemusten perusteella juuri eniten satovahingoista kärsineille tiloille kuin tasaisesti kaikille.

Koko ruokajärjestelmän pitää muuttua, kehittyä ja parantua, jotta meillä tulevaisuudessakin on kotimaista ruokaa, jotta sitä ei haaskata jopa 160 kiloa vuosittain, jotta sen tuottaminen kuormittaa ympäristöä mahdollisimman vähän ja on eettistä ja jotta suomalainen ruuantuottaja pärjää hyvin ja voi olla ylpeä työstään. Vihreät julkistivat maatalouspoliittisen ohjelmansa syyskuun alussa. Odotamme muiltakin avauksia tällä saralla ja eteenpäin vievää maatalous- ja ruokapoliittista keskustelua.

On hyvä, että valtiovarainvaliokunta on lisännyt satsauksia ruokaketjun kehittämiseen sekä luomualan ja lähiruuan kehittämisohjelmien toimenpiteiden toteuttamiseen. On oikea tavoite, että pyritään lisäämään ruuan arvostusta ja huomioimaan kotimaisuus, ekologisuus ja terveellisyys. Kiitän maaseudun kehittämisrahoituksen, kylätoiminnan ja neuvontajärjestöjen toiminnan puolustamisesta. Samalla toivoisin vahvempaa tukea biokaasulaitosinvestointeihin, jotka voisivat monipuolistaa maatilojen elinkeinorakennetta ja edistää kiertotalouden tavoitteita.

Arvoisa puhemies! Luonnonvarakeskus on yksi tärkeimmistä yhteiskunnan toiminnan kestävyuden arvioimisessa tarvittavaa tietoa tuottavista tutkimuslaitoksistamme. Valiokunnan huomio Luken perusrahoituksen vahvistamisesta on oikea, aivan välttämätön, jotta turvataan ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvä tutkimus ja pyritään vastaamaan muuttuviin olosuhteisiin niin maa- ja metsätaloudessa kuin riistataloudessa ja vesivarojen käytössä. Kannatettavia ovat myös lisäykset Luken luomututkimukseen ja turvemaan hiilidioksidipäästöjen tutkimiseen sekä susitutkimukseen ja -seurantaan Pohjanmaalla, missä ollaan susikannan länteen levittäytymisen vuoksi uudessa tilanteessa. Susikannan seuranta sekä osallistuminen keskusteluun kansalaisten kokeman turvallisuudentunteen lisäämiseksi sekä satsaus poliisin työn tukemiseen vahinkojen vähentämiseksi on tärkeää, ja vastavasta on hyviä kokemuksia Lounais-Suomessa.

Luke on joutunut supistamaan toimintaansa nopeassa tahdissa vuodesta 2015 alkaen. Määrärahaa on vähennetty yli 20 prosenttia, ja aktiivisuudestaan huolimatta Luke on saanut uusista rahoitusinstrumenteista, muun muassa Suomen Akatemian kautta, vain murusia, noin 2 miljoonaa vuosittain. Perusrahoitusta pitää vahvistaa siten, etteivät toiminta, tutkimus ja pitkäaikaisseurannat vaarannu. Tätä ei ratkaista valiokunnan joululahjarahoista. Tarvitaan pysyvämpi rahoitus budjetista.

Arvoisa puhemies! Vesi- ja kalataloushankkeissa vaelluskalojen elinolojen parantaminen tyssää kärkihankkeen päättyessä lyhyeen. Rahoitus tippuu 8,5 miljoonasta noin 4,5 miljoonaan euroon. Ei valtion kalateitä tarvitsekaan kustantaa — vesilakihan lähtee periaatteesta, jossa aiheuttaja maksaa myös kalataloushaitat — mutta kun hallituskauden alussa nuo kärkihankerahat otettiin perusrahoitusta vähentämällä, on tässä kyse leikkauksesta myös kaikkiin muihin vaelluskalavesistöjen kunnostustoimiin.

On erittäin tarpeellista jatkaa vaelluskalakantojen elinoloja ja luontaista lisääntymistä edistävien hankkeiden rahoitusta. Huomionarvoista muuten on, että eilen julkistetun oikeusministeriön arviomuistion johtopäätös on, ettei vesitalousluvan avaamiselle jälkikäteen tai uusien lupamääräysten asettamiselle ole perustuslaista johtuvia esteitä.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avataan aivan lyhyen lyhyt debatti, jonka jälkeen ministeri vastaa.

14.28 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Halmeenpää otti täällä esille tämän susitutkimuksen. Tilanne on tällä hetkellä se, että susikanta on erityisesti läntisessä Suomessa kasvanut räjähdysmäisesti. Maa- ja metsätalousvaliokunta otti tämän susitilanteen omaksi asiakseen ja on kuullut paljon asiantuntijoita. Ministeriö esitti omassa talousarvioesityksessään 300 000 euron osoittamista susien pannoitukseen, mutta näyttää käyvän niin, että sille ei tule kovinkaan suurta tarvetta, koska metsästysseurat eivät ole suostuneet tähän pannoitukseen, ja näin ollen on nyt perusteltua, että sitä käytetään muuhun, muun muassa kenttätöihin. Tämä susitilanne on tosiaan erittäin paha, ja olisikin toivottavaa, että ministeri voisi lyhyesti vastata siihen, miten tässä asiassa voitaisiin nyt edetä.

Ministeri on tehnyt tähän mennessä paljon töitä muun muassa EU-rintamalla, mutta tuntuu vähän siltä, että se on kuin afrikkalaisen miehen hiihto: lumi kyllä pöllyää, mutta maisema vaihtuu hitaasti. [Puhemies koputtaa] Eli olisi hyvin tarpeellista, että me saisimme konkreettisia toimenpiteitä, miten susikanta saataisiin hallintaan.

14.29 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kalatiet nousivat tässä esille. Kysyisin ministeriltä: voisiko pohtia sellaista toimenpidettä, että esimerkiksi näille voimaloille tulisi tiukempia velvoitteita kalateiden rakentamiseksi, kala-portaiden rakentamiseksi niihin koskiin, jotka on jo aiemmin valjastettu?

Suomalainen ruuantuotanto on erityinen, ja me olemme myös erityinen maa siitä tulo-kulmasta. Ruuan alkuperämerkinnät ovat yksi asia, jonka parissa te, ministeri Leppä, olette tehnyt hyvää työtä. Kaupassa sitä on laajennettu, mutta ravintoloissa näyttää siltä, että EU haraa tässä nyt jälleen vastaan. Millä aikataululla nämä ruuan alkuperämerkinnät saadaan myös ravintoloihin ja ruokaloihin, mitä te olette määrätietoisesti ollut ajamassa, ja minkälaisena näette meidän ruuan viennin? Uskon, että hyvä suomalainen ruoka kiinnostaa myös ulkomailla — nyhtökaura, villiruoka, nämä ovat esimerkkejä — siis ihan se hyvä suomalainen perusruoka: puhdas, maukas ja turvallinen. Uskon, että siitä tulevaisuudessa voidaan saada lisää vientiäkin.

14.30 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jaamme varmasti kaikki tavoitteen kotimaisen ruuan käyttöasteen nostamisesta, jotta voimme saada työtä niin maanviljelijöille kuin suomalaisen ruuan parissa muutenkin työskenteleville. Minusta kannattaa edelleen satsata myös teknologiaan tässä yhteydessä, nyhtökaura hyvänä esimerkkinä tuotteesta, joka on kotimainen innovaatio ja jolla varmasti on paljon kysyntää muuallakin.

Toisena asiana nostaisin esiin tämä susikysymyksen, josta täälläkin salissa aika-ajoin puhutaan. Haluaisin, että lähetämme ennen kaikkea sen viestin, että lainsäädännön puitteissa on pysyttävä, kun susikysymystä pohditaan, ja tietenkin samalla meidän kaikkien on syytä ottaa tosissaan se huoli, joka ihmisiltä tulee alueilta, ja pyrkiä löytämään ratkaisuja purkamaan niitä pelkoja, joita ihmiset esimerkiksi meille osoittavat ottaessaan yhteyttä susikysymyksiin liittyen. Aika moni susikysymykseen liittyvä asia on kuitenkin ratkaistavissa ennaltaehkäisyllä ja yhteisellä toiminnalla ja myöskin viranomaisten ja kansalaisten yhteistyöllä.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalmari, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

14.31 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Hautala tuossa totesi, tulemme valiokuntana myös ottamaan kantaa näihin susikysymyksiin, ja jo ennakoon haluan sanoa, että myöskin turhat valittamiset tältä sektorilta pitää saada pois silloin, kun poikkeuslupia myönnetään. Nyt siitä on jo ennakkotapaus tehty. Ne myönnetään harkitusti viranomaispäätöksinä, ja niihin ei tule turhaa valittamista tehdä.

Kun edustaja Viljanen nosti tämän PTT:n ja Luken tutkimuksen, niin siinä jätettiin mainitsematta, että ruuan hintakehitys on mennyt ylöspäin vuodesta 2016 eteenpäin, ja tältä ajalta ei ole arviota siitä, miten tämä hinnanmuodostus on kehittynyt. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että saamme nyt luvan käyttää näitä tietoja siitä, mitä syödään ja miten se hinnanmuodostus jakautuu.

Edustaja Halmeenpää tuossa totesi, että satovahingot olisi pitänyt korvata niille henkilöille, jotka ovat kärsineet. [Puhemies koputtaa] Totean vain, että teidän hallituskaudellanne satovahinkolaki, jolla olisi voinut näin toimia, kumottiin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt ministerin vastaus, kaksi minuuttia paikalta voi pitää. Olkaa hyvä.

14.33 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitos jälleen hyvistä puheenvuoroista. Valitettavasti oli presidentin esittely ja valtioneuvoston istunto, niin etten voinut ihan koko aikaa täällä paikalla olla.

Aloitin tästä edustajien Viljanen, Hakanen ja valiokunnan puheenjohtaja Kalmarin pohdinnasta liittyen siihen, että nyt tehty tutkimus on tehty vanhentunein tiedoin. Niin on. Tässä on hyvä osoitus siitä, että tämä elintarvikeketjun avoimuus ei ole sitä, mitä sen tällä hetkellä pitäisi olla, ja siksi me teemme töitä sen eteen, että me tiedämme ja erityisesti tutkijat tietävät. Nämähän ovat myöskin, se täytyy muistaa, tietenkin yrityssalaisuuksien piirissä, mutta tutkijoille pitää olla avoimempi väylä selvittää näitä tietoja, jotta se tieto elintarvikeketjun jakautumisesta ja sen tulon ja lisäarvon jakautumisesta on ajantasainen ja ennen kaikkea oikea. Se on ihan päivänselvä asia.

Useampi teistä mainitsi kriisipaketista kriisipakettiin menon. Olen täysin samaa mieltä: tämä ei ole kestävä, että me näin joudumme tekemään. Se vaan osoittaa sen, minkälaisessa perustilanteessa suomalainen maatalous, suomalainen ruuantuotanto on, ja siksi on ollut välttämätöntä tehdä näitä kriisipaketteja. Mutta se kestävä kannattavuus tulee vain markkinoilta. Sanon sen nyt tässä keskustelussa varmaan jo neljännen kerran, mutta se on mielestäni niin tärkeä asia. Siihen liittyvät vahvasti myöskin nuo alkuperämerkinnät — minkä täällä edustaja Heinonen otti esille — ja sen asian eteenpäinvieminen. Totesin jo aiemmin, että odotamme komissiolta alkuvuodesta vastausta tähän meidän viimeiseen ehdotukseemme ravintolaruuan alkuperämerkinnän esille tuomisesta selvemmin asiakkaille, kuluttajille, ja siihen palataan sitten.

Markkinoille sellainen asia, uunituore tieto, että myös komissiossa, parlamentissa on tällä hetkellä nyt päästy puheenjohtajamaa Itävallan kanssa yhteisymmärrykseen tuosta UTP-direktiivistä elikkä epäterveiden kauppakäytänteiden direktiivistä. Elikkä se on nyt myöskin hyväksytty siellä, ja sen me voimme erittäin suurella mielihyvällä kyllä panna merkille.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Puhemies! Vaelluskala-asia: Tällä vaalikaudella on laitettu ennennäkemättömän suuri summa vaelluskalojen reittien avaamiseen. Tätä linjaa pitää jatkaa. Sillä on saatu paljon hyvää aikaan. Tämä on erittäin tärkeä asia hoitaa myöskin jatkossa.

Viimeinen asia, puhemies: Susikysymys. On selvää, että me noudatamme lakia, kaikkien pitää noudattaa, mutta samaan aikaan pitää huolehtia myöskin siitä, että sekä ihmisillä, elinkeinoilla että harrastuksilla on turva, ja nämä kaksi asiaa pitää sovittaa yhteen. Siksi sanoin tuossa aiemmin, että Suomi ei hyväksy sitä, että me näissä asioissa siirtäisimme vielä lisää valtaa komissiolle. Me haluamme sitä päinvastoin jäsenmaille, ja tämä työ on vahvassa käynnissä Suomen johdolla tuolla Euroopan unionissa, ja katsotaan, mikä tästä saadaan seuraavan komission työohjelmaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään.

Keskustelu keskeytettiin kello 14.36.

Keskustelua jatkettiin kello 22.28.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 2.7 käsittelyä. Keskustelu tästä aiheesta jatkuu.

22.29 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Toivottavasti Honkonenkin kelpaa, vaikka edustaja Anttila ei ollut täällä nyt saapuvilla.

Tosiaan nythän metsätalouden osalta on eletty Suomessa aika voimakkaan kasvun aikaa viimeiset kaksi tai jopa kolmekin vuotta, ja varsinkin tuolla omassa maakunnassani Keski-Suomessa eletään siinä mielessä hyvää aikaa. Itse asiassa tänä vuonna taidetaan taas rikkoa kantorahatulon ennätys. Viime vuonna, siis vuonna 2017, kantorahatulo Keski-Suomessa oli yhteensä 230 miljoonaa ja rapiat päälle, ja siitä yksityismetsänomistajien osuus oli jopa 181 miljoonaa, ja nyt on tosiaan ennustettu, että mennään siitäkin vielä yli. Tämä on monella tapaa merkittävä asia. Olen siitä hyvin iloinen. Monet näistä yksityismetsänomistajista ovat varsin pienituloisia kotitalouksia, joilleka hyvin harvoin tulee ylipäättänsä mitään pääomatuloja, ja nyt he useiden vuosikymmenien uurastuksen jälkeen, kun ovat metsiänsä hyvin hoitaneet, saavat sitä tuloa vähän enempi, ja tämä on tietenkin erittäin hyvä asia. Sillä on paikallistalouteen erittäin iso vaikutus.

Mitä tulee metsäpolitiikkaan ja metsätalouteen laajemminkin, tämä on kansantalouden kannalta ensiarvoisen tärkeä kysymys. Suomen metsäteollisuuden tuotekehitys on myös mennyt eteenpäin: uutisoitiin Jyväskylästä Spinnova Oy:n aloittamasta uudesta laitoksesta. Heillä valmistuu piakkoin uusi tekstiilikuidun pilottilaitos. Tämä on myös hyvin iloinen uutinen. Metsäteollisuuden tki-panokset, tuotekehityspanokset, olivat vuosikausia 2000-luvun alussa hyvin alhaisia. Nyt ne ovat lähteneet nousuun. Vielä kuitenkin lisää tuotekehitystä mielestäni tarvittaisiin, ja siinä ei pidä laiskistua, vaikka sellun vienti nyt hyvin vetääkin. Siinä mielessä hyvä, että tulevan vuoden talousarviossa myös nämä tki-panostukset budjettitasollakin lähtevät nyt viimein nousuun, tarvittavaan nousuun, jotta niitä uusia

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

tuotteita, uusia keksintöjä saadaan sitten myöhemmin markkinoille ja tuomaan hyvinvointia ja vientituloja Suomeen.

Nyt kuitenkin on keskusteltu aika paljon tästä nielupolitiikasta ja laajemminkin ilmastönäkökulmasta liittyen metsätalouteen. Luonnonvarakeskus julkaisi hiljattain uusia laskelmia, jotka varovaisesti ohjaavat siihen suuntaan, että metsähakkuutasot voisivat olla suurempiakin kuin nykyään. Pitää muistaa, että nämä meidän nieluthan — ja ensinnäkin se metsissä oleva varastoitunut hiili — ovat metsänomistajien tekemien panostusten, metsänomistajien tekemän työn ansiota. Tämä pitää aina muistaa, kun puhutaan tästä asiasta, ja se ansaitsee arvoisensa huomion. Nyt meillä on kuitenkin keinoja nielujen lisäämiseen siten, ettei tämä kansantaloudelle metsätaloudesta tuleva hyöty talousmetsien osalta laske. On tehtävä niin sanottuja ilmastoharvennuksia, nuoren metsän hoidon toimenpiteet on saatava ajallaan tehdyksi, jotta metsän kasvu ja hiilen sitominen säilyy tehokkaana, voidaan tehdä uudelleen metsitystä monilla alueilla. Esimerkiksi sähköjohtojen maakaapeloinnin ansiosta nämä johtoaukeat voidaan uudelleen metsittää. Näitä mahdollisuuksia siinä on todella paljon. Mutta pitää muistaa, että ratkaisut nielujen rakentamiseksi tulevat metsänomistajilta, suomalaisilta metsänomistajilta, ja ne tulevat myös maataloustuotteilta, mitä tulee viljelysmaahan. Tämä on aina hyvä muistaa.

Ja vielä kun puhutaan näistä nieluista, niin on syytä ottaa myös se vaihtoehto esille, että jos me lähtisimme kovin rajoittamaan puunkäyttöä nykyisestä, niin on selvää, että puun tuonti kasvaisi. Itse asiassa viime vuonnakin Suomeen tuotiin 7 miljoonaa kuutiota puuta jalostukseen. Huippuvuonna 2006 tuotiin 19,1 miljoonaa kuutiota puuta jalostukseen. 25 prosenttia sen vuoden puunkäytöstä tuotiin siis ulkomailta. Nyt jos Suomessa lähdetäisiin merkittävässä määrin rajoittamaan puunkäyttöä, on selvää, että se tulo valuisi ulkomaille, käytännössä Venäjältä tuotaisiin puuta, ja se nieluvaikutus, mikä siinä on, siirtyisi niin ikään Venäjällä kasvaviin metsiin. Eli tulos tässä mielessä olisi varmasti plus miinus nolla, paitsi että Suomen kansantalous siinä tulisi menettäjäksi.

Mitä tulee metsätalouteen, kun hakkuut lisääntyvät, niin on tietenkin tärkeää, että monimuotoisuudesta kannetaan huolta varsinkin Etelä-Suomen metsissä. Siinä on haasteita, kuten olemme tässä hiljattain kuulleet, ja siinä mielessä on erittäin hyvä, että nyt Metso-ohjelman rahoitusta on saatu paremmalle tasolle kuin se on näiden leikkausten johdosta ollut. [Puhemies koputtaa] Metso-ohjelma kuitenkin on vapaaehtoinen suojeluohjelma ja siinä mielessä hyvä, tärkeä keino monimuotoisuuden ylläpitämiseksi. [Puhemies: Aika!] Mutta metsätalouden hyvä kehitys tuo hyvinvointia Suomeen, ja uskon, että se jatkuu vielä useita vuosia eteenkinpäin.

22.34 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Maa- ja metsätalous on Suomen kannalta äärimmäisen tärkeä toimiala. Maatalouden puolella meidän on pidettävä huoli siitä, että tässä maassa pystytään tuottamaan itse omat elintarvikkeemme, oman maan rajojen sisällä. Se, että me olemme 60. leveyspiirin pohjoispuolella, koko Suomi, ei tarkoita tietenkään sitä, että me olisimme jollakin lailla vaikeassa tilanteessa omien elintarvikkeiden tuotannossa, ei suinkaan, senhän me olemme aina hoitaneet. Talvi- ja jatkosodastakin selvisimme sen takia, että meillä oli oma itsenäinen maatalous, ja Suomi oli niitä harvoja maailman valtioita, joissa kansakunta pystyttiin ruokkimaan koko sodan ajan ilman, että täällä minkäänlaista nälänhätää olisi ollut. Totta kai niukkuutta elintarvikkeissa oli, mutta koko homma hoidettiin tyylikkästi.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Nyt kun uudet CAP-neuvottelut alkavat, yhteinen maatalouspolitiikka on taas uutta kautta kohti menossa, niin on pidettävä huoli siitä lupauksesta, mikä EU-liittymissopimuksessa on, että maataloutta pitää pystyä harjoittamaan koko EU-alueella, siitä ei saa millikään livetä. Koska se on meille luvattu ja se on liittymissopimuksen perusehto, niin siitä pidetään kiinni, ja pidetään myös siitä kiinni, että nämä luonnonhaittakorvaukset ja kaikki niihin liittyvät korvaukset säilyvät ennallaan tai jopa vähän kasvavat, että pystymme maataloutta täällä harjoittamaan. On aika kummallinen tilanne, että meillä on käyty keskustelua jopa siitä, että meidän pitäisi elintarvikkeet tuoda tuolta Keski-Euroopasta ja se homma hoituisi sillä. Se olisi suurin virhe, mitä Suomi koskaan olisi tehnyt. Meillä on puhtain maa-perä, puhtain ilma ja puhtaimmat vedet, ja pystymme tuottamaan omat terveelliset ruokamme tämän maan rajojen sisällä ja tekemään niistä vielä vientivaltin, koska se on ihan varmaa maailmassa tulevana vuosina, että puhtaat elintarvikkeet ovat myyntivaltti lähivuosina. Siltä kohtalolta ei kukaan voi välttyä, eli pidetään maatalous kunnossa.

Toinen asia, metsätalous. Maa- ja metsätalous usein kulkevat käsi kädessä, koska monelle tilallehan metsätalouden puhdas tuotto edustaa vuodessa noin puolta, jopa enempiä, tilan kokonaistuotoista. Elikkä metsän merkitys myös maataloudelle on erittäin suuri. Metsätalouden puolella on pidettävä huoli siitä, että meidän metsiä hoidetaan koko ajan. Puheet siitä, että metsien hakkuu on yhtä kuin metsien tuhoaminen tai että sen vastakohtana on suojele — sehän on ihan naurettava ajatus ajatuksenakin. Suomi on elänyt metsästä sodan jälkeen erittäin vahvasti. Otetaan nyt vaikka yksi esimerkki Pohjois-Karjalasta, kuvannee parhaiten tilannetta: Aikanaan, kun Kolin kansallispuisto oli vielä metsätalousmaata, silloin itsenäisyytemme alkuaikoina, niin se oli kaskeamisen jälkeen aivan aukkona koko alue. Nyt siellä huojuu iso, vanha metsä — tosin se kaikki on nyt suojeltu ja nyt se tapahtuu pystyyn, ja mitäs siitä sen jälkeen tulee, en tiedä. Mutta joka tapauksessa metsät kasvavat, kun niitä hoidetaan ja hakataan. Kirves on metsän paras ystävä, se on vain fakta, ja sillä sipuli. Suomen metsien kasvu on tällä hetkellä lähes 110 miljoonaa mottia vuodessa. Käytämme siitä tällä hetkellä noin 75 miljoonaa vuosittain, elikkä vieläkin sinne jää reilusti mahdollisuutta lisätä hakkuita. Tällä hetkellä kestävä hakkuumäärä on 85 miljoonaa mottia, ensi vuosikymmenellä pääsemme 95:een.

Ja nyt kun keskustellaan ilmastopolitiikasta, tässä Suomella on todellinen pelin paikka. Kun pidämme metsämme kunnossa, niin samalla hoidamme ilmastoa. Yhtenä esimerkkinä on mietitty, pitäisikö meidän metsittää niin sanottuja vähäpuustoisia alueita tai peräti aukeita alueita, mutta niitä toki on Suomessa kovin vähän. Ne maa-alueet, jotka poistuvat metsätalousmaasta, useimmiten jäävät joko rakentamisen alle tai teiden alle — siinä on se pääasiallinen metsien vähenemisen syy. Niitä semmoisia peltoteitoja tai muita alueita, joilla ei metsää kasva, on turkasen vähän. Mutta meillä on avautumassa ja on avautunut jo erittäin hyvä keino, millä voidaan metsien kasvua lisätä tehokkaasti ja taloudellisesti: Järkevällä lannoituksella, esimerkiksi tuhkalannoituksella, pystymme lisäämään suometsien kasvua vuosikymmeniksi eteenpäin kohdentamalla sen homman oikein. Ensiharvennuksen jälkeen tehty tuhkalannoitus turvemaille tuottaa jopa 1—2 mottia per vuosi lisää, ja kun Suomessa on kasvua lisää 1—2 mottia per vuosi ja kun niitä turvemaita Suomessa on kuitenkin lähes 10 miljoonaa hehtaaria, niin laskekaapa siitä. Kun järkevästi tämä lannoitus tehdään, niin se sekä parantaa sen metsän kasvua että hoitaa erittäin tehokkaasti ilmastoa. Ja se metsä on jo olemassa, ei tarvitse investoida mitään. Totta kai jokainen peltoteitto tai semmoinen käyttämätön alue pitää metsittää, ei siinä ole mitään ongelmaa. Toisaalta, suomalaisessa maaperässähän metsittyminen tapahtuu itsestään. Kun kymmenen vuotta on ol-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

lut viljelemättä, niin siinä joku metsä jo on, vaikka siihen ei mitään istutettaisi. Kysymys on vain siitä, onko se arvopuuta — siihen me voimme vaikuttaa.

Arvoisa puhemies, lopuksi: tärkeää on, että hoidamme sekä peltomme että metsämme itse ja pidämme ne hyvässä kunnossa, se on suomalaisten paras henkivakuutus.

22.39 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kyllä se kuitenkin on niin, että meidän pitää katsoa — meillä on kannattava metsätalous, ja metsätalous on ollut pitkään meidän vientitalousteollisuutemme kantavia voimia. Mutta kun puhutaan ilmastonmuutoksesta, niin kyllä silloin meidän ratkaisumme, mitä vielä pystytään parantamaan toimenpiteillä, löytyvät paitsi metsästä niin myös sieltä maataloudesta. Ja maataloudesta löytyvät myös ne ratkaisut esimerkiksi Itämeren rehevöitymisen vähentämiseen. Ja on tosi hienoa, että hallitus onkin niihin ratkaisuihin jo päättäväisesti tarttunut ja laittanut paljon rahaa: nyt 15 miljoonaa euroa ensi vuodelle ja yhteensä 45 miljoonaa euroa pelloille levitettävien ravinteiden valumien estämiseksi mereen. Sitä työtä tulee päättäväisesti jatkaa.

On kuitenkin tosiasia, että maataloudessa kannattavuus on ollut pitkään heikkoa, ja on tosi hienoa, että nyt vuoden loppuun mennessä on valmistumassa vuorineuvos Reijo Karhisen selvitys, jossa etsitään ratkaisuja tähän ongelmaan. Hänen tehtävänä on laatia lista toimista, joilla maatalouden kannattavuutta voitaisiin parantaa ja löytää toimenpiteitä, joita yksittäiset ruokajärjestelmän osapuolet voivat omin toimin toteuttaa. Tämä on ehdottoman tärkeää, että löydämme monipuolisia keinoja kannattavuuden parantamiseen, sillä totta kai on niin, että jos me haluamme tulevaisuudessakin syödä suomalaista ruokaa, tässä on tapahduttava muutos.

Haluan kehua myös sitä, että maa- ja metsätalousministeriönkin puolelta on jo budjetin pohjissa merkittävä määrä rahaa kansallispuistojemme pitköspuiden ja reittien korjauksiin. Sitä nyt on sitten vielä eduskunnan käsittelyssä erittäin paljon lisätty, sillä määrärahoilla pystytään vähentämään tai pienentämään meidän suurta korjausvelkaamme, ja nämä kansallispuistot ovat erittäin tärkeitä kohteita paitsi retkeilijöille, myös matkailijoille, jotka tulevat ulkomailta katsomaan meidän upeaa luontoamme.

Haluaisin myös tuoda sen esille, että mielestäni ei ole millään tavalla väärin puhua sekä metsien suojelusta että metsätaloudesta, mutta on kuitenkin niin, että metsätaloudessa metsät eivät välttämättä aina ole niitä monimuotoisimpia. Sen vuoksi on hyvä, että meillä on myös täysin suojeltuja metsiä. Myös tämä Metso-rahoituksen nostaminen on siinä mielessä erittäin tärkeää. Tulevaisuudessa näkisinkin myös erittäin hyvänä sen, että Metsoa voitaisiin laajentaa myös muille luontotyypeille, ja nythän se lähteekin pienessä määrin käyntiin suo- ja muista luontotyypeistä ympäristöministeriön hallinnonalan puolelta.

22.42 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jo vuosien ajan olemme opineet arvostamaan lapsiasiainvaltuutetun työtä lasten ja nuorten asioita kommentoivana arvoasiantuntijana. Viimeisimpänä oikeudenmukaisuuden toteutumista valvovien valtuutettujen joukkoon liittyi elintarvikemarkkinavaltuutettu, kun hallituksen esitys elintarvikemarkkinalaiksi saa lainvoiman. Tähän liittyvä määräraha on budjetoitu lisäyksenä Ruokaviraston toimintamomentille.

Voi ilahtuneena todeta, että alkutuottajat saavat osakseen edes jonkinlaista oikeutta elintarvikemarkkinavaltuutetun muodossa, kun viljely-, maito- ja lihantuotanto on ollut kannattavuusrajoilla monella tilalla usean vuoden ajan. Vaikka maatalouden tuotantokustannukset ovat nousseet, ei niitä ole saatu siirrettyä eteenpäin elintarvikeketjussa aina kulutta-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

jahintoihin saakka. Suomalainen tuottaja on tunnollinen ja tuottaa taatusti maailman paras-ta syötävää, vaikka tosiasiallisesti vähempikin riittäisi, kuten eteläeurooppalaiset kollegan-sa sen hyvin tietävät. Tämä on toisaalta meille myös kilpailuetu, sillä kasvava joukko maa-ilmalla on valmis maksamaan puhtaasti ja laadukkaasti tuotetusta ruuasta. [Kari Kulmala: Luomuruuasta!]

Tulevan elintarvikemarkkinavaltuutetun tehtäviin kuuluu valvoa, että tuottaja- ja jalos-tusportaan välillä noudatetaan sovittuja sääntöjä ja kieltoja. Asetelma on ollut jo pitemmän aikaa tuottajien kannalta alisteinen. Markkina-aseman menettämisen pelossa moni tuottaja on vaiennut tilanteissa, joissa on ilmennyt selviä vääryyksiä. Viimeinkin tulee joku, joka valvoo tuotteiden toimittajien ja kaupan välisestä sopimuksesta irtautumista tai sen muut-tamista kesken sopimuskauden, takaisinostovaateita, kohtuuttoman pitkiä maksuaikoja, katteettomia markkinamaksuja, kynnysrahoja ja kopiointimaksuja. Elintarvikemarkkina-valtuutetun tehtäviin kuuluu väärinkäytöksen vienti oikeuteen katsoessaan sen tarpeelli-seksi.

Kannattaa tehdä työtä kaikilla rintamilla, jotta meillä olisi jatkossakin kotimaista elin-tarviketuotantoa. Kyse ei ole pelkästään siitä, että kuluttajina olemme tottuneet hyvälle, ha-luamme syödä kotimaista mahdollisimman puhdasta ja mahdollisimman edullista ruokaa. Kyseessä on myös huoltovarmuus, joka liittyy kansalliseen turvallisuuteemme. Kansalli-nen omavaraisuus suojaa meitä kriisiaikoina, kun liikenne ja huolto eivät suju normaalisti.

Vanha sanonta kuuluu, että työmies on palkkansa ansainnut. On siis pelkästään oikein, että tuottajalle maksetaan se hinta, mikä hänelle hyvästä työstä kuuluukin. Elintarvike-markkinavaltuutettu osaltaan huolehtii oikeuden toteutumisesta ja näyttää samalla hyvää esimerkkiä koko Euroopalle.

22.45 Lasse Hautala kesk: Arvoisa rouva puhemies! Maatalouden pääluokan yhteydessä tänään monissa puheenvuoroissa on puhuttu maatalouden kannattavuudesta ja keskitytty siihen, ja sen osalta täytyy yksiselitteisesti todeta, että se ei ole tällä hetkellä kovinkaan kannattavaa. Mutta kun etsitään niitä ratkaisuja, miten maatalouden kannattavuutta voitai-siin parantaa, niin kovin helppoja keinoja siihen ei ole. Monissa puheenvuoroissa on mai-nittu Reijo Karhisen työryhmän työ, ja sen tavoite lisätä viljelijöiden tuloja noin 500 mil-joonalla markalla. [Olavi Ala-Nissilä: Eurolla!] — Eurolla. — Jos se jaetaan suomalaisten kesken, niin se on 25 senttiä jokaista päivää kohden, eli kovin suuresta rahasummasta ei puhuta.

Kulunut vuosi oli kuivuuden johdosta satovahinkovuosi, ja MTK:n kanssa ministeriö pääsi sopuun siitä, kuinka 86,5 miljoonaa euroa jaetaan. Kuivuus kosketi erityisesti AB-aluetta, mutta valtakuntaa silmällä pitäen noin yksi viidesosa sadosta menetettiin. Osalle kävi kuitenkin niin, että sadon määrästä tuli kohtuullinen, ja nyt viljan hinta on ollut yli 200 euroa per tonni, joten se on sitä kautta tullut takaisin.

Edustaja Myllykoski puhui tänään satovahinkokorvausjärjestelmästä. Olen aikaisem-minkin puhunut siitä, että Suomen pitäisi luoda tällainen satovahinkorahasto. Esimerk-kinä voisi käyttää sitä, että se olisi vaikka 5 euroa hehtaarilta valtion maksamana ja saman verran viljelijöiden maksettavana. Tästä kertyisi noin 10 miljoonaa euroa kummankin osa-puolen kautta elikkä 20 miljoonaa euroa vuodessa, ja jos ajatellaan viiden vuoden välein toistuvaa satovahinkoa, niin 100 miljoonaa euroa olisi käytettävissä satovahinkojen kor-vaamiseen. Minä en valitettavasti usko vakuutus pohjaisen järjestelmän kaikkivoipaisuus-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

teen. Silloin kun laitetaan liiketaloudellinen toimija tähän kuvioon mukaan, niin se ei ole mitenkään helppoa.

Maatalouden tulevaisuuden kannalta on äärimmäisen tärkeää seuraavan EU:n rahoituskauden osalta, että näissä neuvotteluissa menestytään. Meidän täytyy lähteä maataloutemme kannalta siitä, että maataloudellamme on investointikykyä, ja se merkitsee sitä, että maaseudun kehittämisrahastoa Makeraa tulee välttämättä pääomittaa.

Tulevaisuuden osalta on tärkeää myöskin se, että tutkimukseen ja tuotekehitykseen laitetaan lisää resursseja. Se on myöskin varautumista sääriskeihin, jotka ilmastonmuutoksen osalta ilmeisesti meillä lisääntyvät.

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan kuuluvat myös nämä petoeläinasiat. Maa- ja metsätalousministeriö esitti omassa talousarvioesityksessään, että susien pannoitukseen käytettäisiin 300 000 euroa. Kun kuulumme asiantuntijoita ja kun niin sanotulla kenttäkierroksella on tiedusteltu sitä, mitkä metsäystseurat ovat halukkaita tämän pannoituksen toteuttamaan, niin niitä on varsin vähän löytynyt, kun otamme huomioon sen, että sudet ovat tällä hetkellä tuolla länsirannikolla siten, että Oulusta Turkuun — jos rannikosta otetaan sadan kilometrin vyöhyke — ulottuvalla alueella on noin 68 prosenttia meidän susikannasta. Nyt kuitenkin jaosto arvioi omassa lausunnossaan, että tämä pannoitushanke ei toteudu ja siksi se tulee käyttää muihin susivahinkoja estäviin toimenpiteisiin. Harmillista tässä vaan kuitenkin on se, että maa- ja metsätalousministeriössä virkamiehet olivat jo tilanneet nämä pannat. No, toivottavasti niille jossain vaiheessa sitten löytyy käyttöä. [Naurua]

Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto lisäsi maatalouden pääluokkaan 5 miljoonaa euroa. Siitä osoitetaan 1,8 miljoonaa euroa neuvontaan, mikä on tietysti tulevaisuudenkin kannalta tärkeää. 4H sai 600 000 euroa eli saman summan, mikä sieltä talousarvioesityksessä leikattiin. Työtehoseuralle Ruoka-akatemia aloittamiseen lisättiin 200 000 ja sitten maatalouden tulevaisuudenkin kannalta tärkeisiin vesistöhankkeisiin 350 000 euroa. Myöskään kalastusta jaosto ei unohtanut vaan pitää myöskin kotimaisen kalastuksen osuutta esillä sillä, että lisäsi sinne määrärahoja.

22.51 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Maatalouden suurin yksittäinen ongelma on tuotannon heikko kannattavuus, jonka taustalla on tuottajahintojen jyrkkä lasku vuosina 2013—2014 ja niiden säilyminen sen jälkeen matalalla tasolla. EU:n Venäjä-pakotteita ei voi myöskään unohtaa. Samaan aikaan tuotantokustannukset ovat pysyneet korkealla. Viime aikoina myös lannoitteiden ja polttoaineiden hinnat ovat nousseet. Kannattavuutta eivät ole lisänneet myöskään kahden viimeisen vuoden sääolosuhteet.

Tänä vuonna maatalouden kannattavuus alenee koko 2000-luvun heikoimmaksi. Päätoimisten ja suurempien tilojen vuosittainen yrittäjätulo laskee noin 7 200 euroon Luonnonvarakeskuksen mukaan. Voikin sanoa hyvällä omallatunnolla, että maatalous on kallis harrastus, jonka vuoksi saa lisäksi tehdä paljon työtä ja pitkiä päiviä. Pelkästään tuotannon ylläpitäminen ennallaan vaatii jatkuvasti ulkopuolista rahoitusta.

Pidän hyvänä, että hallitus on jo syyskuussa 2018 päättänyt kansallisista toimista, joilla pyritään helpottamaan nykyistä vaikeaa kannattavuus- ja maksuvalmiustilannetta. Silloin kansallisiin tulotukityyppeihin toimenpiteisiin lisättiin yhteensä 30 miljoonaa euroa käytettäväksi myös ensi vuodelle ja luonnonhaittakorvauksiin 37,5 miljoonaa euroa, mikä mahdollistaa hieman tätä vuotta korkeamman tuen maksamisen. Hyvänä näen myös sen, että maatilojen pankkilainojen saatavuutta helpotetaan Makerasta myönnettävillä valtiontakauksilla. Nykyisin maatiloja ymmärtäviä pankkeja on todella vähän koko Suomessa. Kui-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

tenkin pankinjohtajatkin syövät joka päivä ja toivottavasti puhdasta suomalaista ruokaa. Erinomaisena näen, että Välitä viljelijästä -projektille on ymmärrystä. Tähän esitetään 3 miljoonan euron jatkorahoitusta. Tämän projektin kautta moni maataloustuottaja on saanut apua ja vertaistukea.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka eduskunta ymmärtää maataloustuottajan hädän, ei näillä toimenpiteillä saada pelastettua suomalaista maataloutta. Maatalouden tuottavuuden kehittämisellä, markkinahintojen nousulla ja kustannuskehityksen kautta on mahdollista saada pysyvämpi ratkaisu, ja tähän tulee pyrkiä myös päätöksenteossa.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten edellinen edustaja juuri kertoi, olimme myöntämässä 300 000 euroa susitutkimukseen ja seurantaan. Sudet ovat levittäytyneet idästä länteen, joten tällä rahoituksella olisi ollut hyvä seurata, missä sudet liikkuvat. Muuta hyötyä en tästä rahoituksesta näe juuri olevan, vaikka samalla palkattaisiin henkilö osallistumaan paikallisten asukkaiden kanssa muun muassa keskusteluihin. Keskusteluilla eivät susiongelmrat ratkea eivätkä vähene, vaan vähentämällä susien lukumäärää.

Susien aiheuttamat vahingot ja kansalaisten susia koskeva huoli tulisi ottaa tosissaan. Tällä hetkellä susien pannoittamista katsotaan susialueilla asuvien keskuudessa lähinnä ihmisten aliarvioimisena. He eivät odota enää edes uudelta sudenhoitosuunnitelmalta kovin paljon, koska muistavat historian. Mielenkiintoista olisi myös nähdä, miten tämä suden pannoittaminen tapahtuu, ellei maanomistaja anna siihen lupaa. Toki järven jäällä voidaan ajaa moottorikelkalla suden perässä, mutta entäs kun se susi menee sinne rantaan?

Arvoisa rouva puhemies! Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen vähenee. En pidä tätä hyvänä kehityksenä, koska rahoitusta vähennetään koko ajan. Muun muassa neuvonnalla saataisiin moninkertainen vipuvaikutus maatalojen ja maaseutuyritysten kannattavuuteen. Määrärahan avulla autetaan maatilayrityksiä jaksamaan henkisesti taloudellisesti vaikeina aikoina. Viime vuosien sääoloista johtuva maatilatalouden kannattavuuskriisi on nykyistä suurempi ilman neuvonnan työtä, ei siis pienempi, kuten rahoituksesta voisi olettaa.

Arvoisa rouva puhemies! 4H-toiminta on erittäin tärkeää toimintaa. Se tukee lasten ja nuorten kasvua sekä kykyä ja halua ansaita rahaa omalla työllään. Samalla tämä toiminta estää ennalta muun muassa syrjäytymistä ja luo tulevaisuudenuskoa erityisesti maaseudun lapsille ja nuorille. 4H-yhdistyksissä on kaikkiaan noin 50 000 nuorisojäsentä. Voikin kysyä, missä muussa yhdistyksessä on tällainen määrä nuoria mukana. No, ehkä yli sata vuotta sitten perustettu partioliike on tällainen. Erittäin tärkeää toimintaa molemmissa järjestöissä.

22.56 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Tässä ilta joutuu, mutta on tärkeä käydä maatalous- ja metsätalous- ja ruokapoliittista keskustelua. Metsätalouden osalta näkymäthän ovat valoisat, niin kuin täällä todettiin. Sen sijaan maatalouden osalta kannattavuusnäkymät ovat heikot, ja siinä on ensi vuonna saatava käänne. On onnistumisen pakko.

Lähtisin liikkeelle EU:n rahoituskehityksistä, jonka itse asiassa tunnen tältä kaudelta aika tarkkaan. Silloin itsekin olin EU:ssa töissä. Silloinen komissaari Ciolos puolusti maatalousbudjetin kokoa ja perusteli lisärahoitusta ympäristönäkökohdilla. Hän jossain määrin siinä onnistuikin. Se sitten toi kylläkin monimutkaisuutta tähän järjestelmään. Silloin ajateltiin, että markkinat hoitavat myös kannattavuutta. Näin varmaan olisi tapahtunutkin, mutta sitten tulivat Venäjän pakotteet ja vastapakotteet, jotka sekoittivat markkinoita erityisesti Suomessa mutta myös koko EU:n alueella.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Tällä hetkellä olemme brexitin edessä, ja Britanniassa ei tiedetä, mitä tehdä brexitin kanssa. Kaikki vaihtoehdot ovat huonoja. Sekoittaako brexit myöskin maatalousmarkkinoita jossain määrin? Tämä riski on olemassa, ja kun riskeinä on olemassa, niin kuin tiedämme, vielä sääriskit, maailmankaupan epävarmuudet, niin minusta nämä kaikki seikat yhteensä saavat aikaan sen, että EU:n tulevaisu rahoituskehityksissä ei ole lainkaan leikkaamisen varaa. Eli tilanne on muuttunut osin siitä, kun komissio teki omia ehdotuksiaan. Suomen pitää tässä olla hyvin tiukkana, koska se voi vaarantaa eurooppalaista ruuantuotantoa, ellei EU-rahoitusta tässä riskitilanteessa hoideta.

Tässä edustaja Hautala puhui maatalouden riskeistä laajemminkin, juuri sääriskeistä — mikseivät myöskin tautiriskit ja tilakoon kasvattaminenkin luo riskejä. Nyt tilanne on se, että kun EU:ssa ja Suomessa on luovuttu satovahinkojärjestelmästä, täällä Etelä-Suomessa A- ja B-alueella meillä ei enää ole toimivaa säädöspohjaa, kun vakavien vaikeuksien tuki 141 ei sillä tavalla enää toimi. Ja kun vakuutusjärjestelmällä — vaikka verokin poistetaan, mikä on hyvä asia — on rajoituksensa, niin me todella tarvitsemme toimivan riskienhallintajärjestelmän, ja silloin juuri tällaista mallia, mitä edustaja Hautala kaavaili, koko sektorin, myöskin valtiovalan ja ehkä vakuutusyhtiöiden yhteistoimin saamaa riskirahastoa, joka sitten huonoina vuosina — hyviäkin nimittäin totta kai vielä tulee — voitaisiin käyttää. Byrokratian pitäisi vain olla kevyempi kuin se tähän saakka on ollut.

Puhemies! Lopuksi: Odotuksia asetetaan todella vuorineuvos Karhisen työryhmälle. Se varmasti pureutuu markkinoiden ytimeen monellakin tavalla. Tässä todettiin aikaisemmin, että jos tulisi 500 miljoonaa yrittäjätuloa lisää, niin se olisi 25 senttiä päivässä suomalaista asukasta kohden. Muuten EU:n budjetti tällä hetkellä kaikinensakin on vain 90 senttiä EU-asukasta kohden, eli puhutaan hyvin pienistä rahoista, kun ne suhteutetaan oikein.

Nyt meillä oli tällä vaalikaudella kilpailukyky sopimus. Tavallaan haettiin yhteiskuntasopimusta. Kun suomalaiset kuluttajat ovat valmiita maksamaan ruuasta enemmän ja kun markkinoillakin on oma vastuunsa, eri toimijoilla oma vastuunsa, niin ehkä me tarvitsemme jonkinlaisen ruokasopimuksen Suomessa. Ehkä tästä Karhisen sopimuksesta voisi syntyä laajempi yhteisymmärrys koko ruokasektorin markkinoiden välillä. Tällainen ruokasopimus voisi osaltaan luoda sen käänteen, mikä välttämättä tässä, arvoisa puhemies, tarvitaan.

23.01 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Kotimaisen viljelyn tulevaisuus on turvattava. Haluamme turvallista ruokaa, kestäväää maataloutta ja elinvoimaisen maaseudun. On tärkeää, että suomalainen viljelijä jaksaa työssään ja saa elannon perheelleen. Näin voimme jatkossakin suosia suomalaista lähiruokaa ostoksissamme. Maataloutemme on kohdannut monia kannattavuuskriisejä johtuen muun muassa vientiin vaikuttaneista Venäjän pakotteista ja sään äärioloista. Toissa kesänä jatkuvat sateet, viime kesänä kuivuus pienensivät satoja. Meidän on varauduttava ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Alkutuotannon kannattavuutta on parannettava, ja tarvitsemme uudistuksia.

Vihreät ovat julkaisseet syksyllä uuden maatalouspoliittisen ohjelman ”Kohti kestävämpää ja reilumpaa maataloutta”. Huoltovarmuus, omavaraisuus, kannattavuus, viljelijän hyvinvointi, ekologisuus, luomu, eläinten hyvinvointi, energiaomavaraisuus, innovatiivisuus ja ruokahävikin vähentäminen ovat ohjelman avainsanoja.

Haluamme myös inhimillistä maatalouteen liittyvää byrokratiaa. Maatalouden kaavamaista valvontaa pitää muuttaa riskiperusteisuuden suuntaan. Ilmaston muuttuessa on yhä tärkeämpää panostaa Luonnonvarakeskuksen tutkimustoimintaan. Myös innovaatioille

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

ruokamarkkinoilla on tilausta. Kuluttajat haluavat yhä enemmän uusia kasvisproteiinipitoisia tuotteita. Nyhtökauran suosio on osoittanut tämän.

Myös työ puhtaiden vesien puolesta jatkuu. Haluamme tukea luomua, yhä leveämpiä vesistöjen suojavyöhykkeitä ja ravinteita sitovia kosteikkoja. Tehokas konsti on maan ravinnanalyysiin perustuvan ravinnetaseen käyttö, jolloin peltoa ei vuodesta toiseen ylilannoiteta. Myös kipsin levitys pelloille on osoittautunut lupaavaksi ravinnesieppariksi, ja luomutuotanto on kestävä vaihtoehto, jossa ravinteet kiertävät. Luomun suosio kasvaa niin kuluttajien kuin tuottajienkin keskuudessa. On todella valitettavaa, kun ministeri totesi, että uusien luomusopimusten osalta rahat on jo käytetty. Viljelijöillä on valtavasti kiinnostusta luomuun siirtymiseen, eikä tämä saa tyssätä tuen tai neuvonnan puutteeseen.

Ravinteiden järkevä kierrätys ja maatalojen oma lähiennergiantuotanto ovat molemmat kannatettavia tavoitteita. Maatilakokoluokan biokaasulaitokset tarjoavat hyvän ratkaisun. Lanta ja olkijäte mädätetään tiiviiksi lannoitteeksi ja samalla saadaan biokaasua. Tämän uusiutuvan energian edistämiseksi tarvitaan valtiolta jokin räätälöity tukiratkaisu. On tosi harmillista, että ympäristötukia on leikattu paljon juuri, kun niiden kysyntä on ollut kasvussa. Kun viljelijät kantavat ympäristövastuuta, heille tulee suoda siihen mahdollisuus. Ympäristötukia lisäämällä saamme puhtaampaa Itämerta ja kestäväälle tuotannolle kasvua.

Arvoisa puhemies! Nostan vielä hyviä asioita tästä valtion budjetista. Välitä viljelijästä -hankkeen rahoitus on tosi tarpeellinen viljelijöiden työssäjaksamisen tukemiseksi. Valio-kunta on tehnyt tärkeitä lisäyksiä lasten ja nuorten 4H-toimintaan, Mikkelin Luomuinstituutin rahoitukseen ja kylätoiminnan tukemiseen. Olisin kyllä toivonut lisämäärärahaa myös kalateiden rakentamiseen, jotta kalatiestrategian hankkeita saadaan nopeutetuksi. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa esitämme tähän 4 miljoonan euron lisämäärärahaa.

Lopuksi iloitsen oikeusministeriön tuoreesta selvityksestä, jonka mukaan vaelluskaloja suojelevat kalatalousvelvoitteet voidaan asettaa myös vanhoille vesivoimaloille. Perustuslakimme ei tätä estä. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen vaatii meiltä nopeita toimia. Eilen julkaistiin luontotyyppien uhanalaisuuden kartoitus, jossa todetaan Etelä-Suomen virtavedet äärimmäisen uhanalaisiksi. Samassa selvityksessä myös perinnebiotoopit on todettu yhdeksi uhanalaisimmista luontotyypeistämme. Perinnemaisemien hoitoon on suunnattava enemmän tukea. Esimerkiksi niityt, kedot, ahot ja metsälaitumet ovat perinnebiotooppeja. Perinnebiotooppialueella on aina arvokasta kasvillisuutta. Aikaisemmin esimerkiksi karjan laidunnuksen ansiosta avoimina ja valoisina pysyneet perinnebiotoopit kasvavat helposti umpeen ja metsittyvät, ellei niitä hoideta. Hoitotapoja ovat laidunnuksen lisäksi raivaukset ja niitto. Näiden perinnemaisemien ylläpidon yhteydessä on potentiaalia myös maaseutumatkailun kehittämiseen.

23.06 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! On näin aktiiviviljelijänä mukava kuulla tästä keskustelusta se, että koko sali tuntuu kantavan huolta maatalouden heikosta kannattavuudesta ja maatalouden säilymisestä täällä Suomessa. Kuten täällä useassa puheenvuorossa on kuultu, maatalouden taloudellinen tila on varsin heikko ollut jo pitempään. Kustannukset nousevat voimakkaasti, kun taas tuotot laskevat. Vaikkakin näitä uusia tuotteita hyvin innokkaasti halutaan tuoda ainakin puheissa esille, niin jos niistä ei saa riittävästi tuottoja kustannuksiin nähden, niin maatilat hyvin harvoin näitä lähtevät kumminkaan tuottamaan. Rahaliikenne ohjaa kumminkin loppujen lopuksi myös maataloustuotantoa hyvin pitkälle.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Täällä on kuultu useammassa puheenvuorossa myös maatalouden heikoista vuosista. Meillä on ollut useampi sadevuosi, jotka ovat aiheuttaneet märkyysongelmia tiloilla, ja nyt viime kesä oli kuivuuden suhteen poikkeuksellinen vuosi. Nyt sitten on erilaisilla kriisipaketeilla koetettu varautua siihen, että maatilat eivät taloudelliseen ahdinkoon sorru kovin voimakkaasti. Kriisipakettien ongelma on siinä, että ne ovat aina hetkittäisiä, kertaluontoisia erinä, joilla ei voi sitä maatalouden kokonaiskannattavuutta korjata millään lailla, vaan se perustaloudellinen toimivuus pitää tulla markkinoinnin kautta. Sitä ei budjettirahoituksella voida pitemmän päälle hoitaa.

Kuivuuksipaketti on tässä budjetissa kirjattu sisään. Nopein tie saada valtion budjetista rahaa tiloille on energiaveron palautusjärjestelmä, joka on hyvin epäoikeudenmukainen keino. Vaikkapa jos nyt ajatellaan märkyksestä kärsivää tilaa, niin kuivureissa käytettävän polttoöljyn kautta saatava energiaveron palautus kohdistuu juuri niille tiloille, jotka ovat saaneet normaalin sadon ja käyttäneet hyvin paljon sitä kuivuria, eikä niille tiloille, jotka eivät saa satoa pois ollenkaan. Samoiten kuivana vuonna kuivuuden vuoksi tiloilla on hyvin vähän polttoöljyn käyttöä, jolloin sitä kompensaaatiota ei sitten tämän veronpalautuksen kautta tule. Tähän järjestelmään pitäisi löytää parempi vaihtoehto, jolla pystytään tämänmoiseen kriisiin reagoimaan, jos niitä jatkossa tulee.

Tärkeä on myös tämä Välitä viljelijästä -hankkeen rahoitus, 3 miljoonaa euroa. Taloudellisesti hankala tilanne aiheuttaa monella tilalla erittäin vaikeita henkisiä ongelmia, joitten ratkaisemiseksi tällä hankkeella pyritään tuomaan apua sinne tiloille niin, että näitä ongelmia päästään purkamaan ennen kuin ne eskaloituvat hyvin paljon pahemmiksi.

23.09 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä maa- ja metsätalouden budjettikeskustelussa on tullut tärkeitä puheenvuoroja nimenomaan tuottajien jaksamisesta ja siitä, miten tätä kannattavuutta voidaan lisätä. On ollut kyllä todella tärkeä tämä pääministeri Sipilän koolle kutsuman Reijo Karhisen työryhmän työ, ja on ollut tärkeää etsiä niitä keinoja ja sitä kautta saada pysyvämpiä ratkaisuja näihin rakenteisiin, jotka ovat todella kohdelleet ja kohtelevat edelleenkin tuottajia epäreilusti. Reilun kaupan säännöt pitää saada Suomeenkin. Näiden keinojen käyttöönottoa tässä sitten tietysti odotamme, ja näitä esityksiä on jo saatu kuulla ja tullaan kuulemaan.

Sitten näistä julkisista ruokahankinnoista on ollut myös paljon keskustelua. Valtioneuvostohan teki siltä osin periaatepäätöksen tuossa jo aikaisemmin tällä hallituskaudella, jotta kotimaista ruokaa käytettäisiin enemmän kouluissa ja kunnissa ja muilla julkisen sektorin tahoilla, jotka näitä hankintoja tekevät, jotta he ostaisivat kotimaista ja jotta näitä kriteereitä mietittäisiin sitä kautta, että hankinnoissa pitää olla kotimaisen ruuantuotannon kriteerit mukana. Tämä on ollut oikein järkilynä, mutta meillä on edelleen haastetta siinä, että nämä eivät etene sillä tavalla kuin pitäisi, ja tässä on tietysti virkamiehillä ja meillä kuntien päättäjillä iso rooli siinä, että nämä toteutuvat. Valtio ei voi suoraan päättää tavallaan näistä kaikkien julkisten toimijoiden ruokahankintojen hankintakriteereistä. Onneksi nyt tässäkin budjetissa on sitten osoitettu määrärahaa tähän tukeen ja tähän neuvontaan siitä, miten julkisella puolella tätä päätöksentekoa näistä hankinnoista voidaan edistää tältä osin.

Oli myös tärkeää, että etenkin näihin retkeilyreitteihin nyt sitten tätä kunnostusrahaa tulee. Tosin tämä tulee pääosin tuolta ympäristöministeriön puolelta, mutta myös maa- ja metsätalousministeriön puolelta tulee pieni osuus. Kyllä nämä ovat olleet tietysti tärkeitä meille paikallisille ihmisille tuolla, jotka lähellä ja keskellä luontoa asumme, meidän

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

omaan virkistykseemme ja liikkumiseemme ja sitten meidän matkailutoiminnan osalta. Luontomatkailu on kasvava ala, ja näiden retkeilyreittien pitää olla sellaisessa kunnossa, että siellä on turvallista liikkua.

Se, mikä ehkä erityisesti vielä on semmoinen painotus tulevaan tämän ilmastomuutoksenkin osalta, on se, miten saamme niin maatalouden kuin metsätalouden tutkimukseen enemmän rahoitusta. Etenkin tuolla pohjoisilla alueilla olevaan, turvemaiden olevaan maatalouteen ja metsätalouteen — koska se on vähän erikoisempi alue, erilaista on se kasvatusta, metsänhoito ja kasvatusta siellä ja erilaista on se ruuantuotanto turvealueella — tarvitaan lisää tutkimusrahoitusta, ja se tulee palauttaa näitten aikaisempien, [Puhemies koputtaa] Kataisen hallituksen aikana tehtyjen merkittävien leikkausten jälkeen.

23.12 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kun puhutaan kahdesta tämän hetken suurimmasta globaalista uhasta, ilmastomuutoksesta ja monimuotoisuuden katoamisesta, niin aivan kuten edustaja Multala tässä aiemmin totesi ja aivan kuten eilen täällä puhuimme ympäristöministeriön pääluokan kohdassa, metsänomistajat ja maanviljelijät ovat näissä molemmissa todella tärkeässä roolissa. Onkin hyvä, että meillä on nyt alettu tehdä tutkimusta siitä, miten peltomaan hiilensidontakyky voidaan lisätä. Siinä me tiedämme jo nyt, että viljelymenetelmien kehittäminen, kuten kasvipeitteisyyden lisääminen, pohjaveden nosto tai muokkauksen vähentäminen ovat sellaisia keinoja, millä tätä voidaan edistää. Me tiedämme myös, että turvepeltojen päästöt ovat merkittävästi suurempia kuin kivennäismaan päästöt ja vaikka meillä turvepeltojen osuus on vain 10 prosenttia peltomaasta, niin ne aiheuttavat maatalouden päästöistä puolet. Siksi olisikin tärkeää, että uusia turvepeltoja ei otettaisi käyttöön.

Jos me mietimme, mikä maataloudessa olisi tehokkain päästöjen vähentämiskeino, niin se olisi poistaa käytöstä sellaisia turvepeltoja, jotka eivät ole intensiivisessä viljelyssä. Luke onkin laskenut, että jos me poistaisimme 23 000 hehtaaria turvepeltoja, ennallistaisimme ne, niin voitaisiin saavuttaa 10 prosentin päästövähennys maatalouden päästöistä. Varmasti tämän verran peltoja voisi nimenomaan ehkä eteläisestä Suomesta löytää. Tiedämme, että pohjoisessa pellot ovat pääasiallisesti turvepeltoja, mutta niin kuin tämä Luken tutkijakin totesi, niin varmasti täällä Etelä-Suomessa olisi kyllä sen verran peltoja löydettävissä.

Metsistä me tiedämme, että ne ovat meidän vihreää kultaaamme ja ne ovat meidän hyvinvointimme lähde niin taloudellisesti kuin henkisesti. Metsien käytön tulee olla kestävä. Meillä on hyvä metsänhoitokulttuuri Suomessa, mutta kun metsiä käytetään, on huolehdittava siitä, että se käyttö on kestävä niin taloudellisesti, ekologisesti kuin sosiaalisestikin. Hakkuumääriä ei voi arvioida vain sen perusteella, mikä on metsän kasvu, vaan on huomioitava myös ilmastovaikutukset, virkistyskäytön mahdollisuudet ja monimuotoisuus. Tällöin kyllä nykytasoisia hakkuita ei ole varaa lisätä.

Eilen julkaistiin luontotyyppiemme uhanalaisuus selvitys, niin sanottu punainen kirja, ja se kertoo, että peräti kolme neljäsosaa metsätyypeistä on uhanalaisia ja nämä monet luontotyytit sijaitsevat erityisesti Etelä-Suomessa ja ovat vaarassa hävitä. On hyvä, että Metsoonkin on nyt laitettu hieman lisää rahaa, mutta edelleen Metson kokonaisrahoitus on huomattavasti alhaisemmalla tasolla kuin viime kaudella. Tällä hetkellä eteläisen Suomen metsistä pysyvästi ja tiukasti suojeltuja on vain 3 prosenttia, kun Metso-ohjelmallakin tavoitellaan sitä 10:tä prosenttia.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

On selvää, että suojele ei kuitenkaan ole se ratkaisu, kun mietitään kokonaisuudessa metsien monimuotoisuutta. Meidän täytyy miettiä myös metsänhoitotoimenpiteitä, millaisia ne ovat, ja me tiedämme, että erityisesti säästöpuiden määrää tulisi lisätä. Erityisesti lahopuita, järeitä lahopuita, pitäisi jättää metsään enemmän. Riistatiheikköjä tarvitaan, riittäviä suojavyöhykkeitä ja totta kai niitä arvokkaita kohteita sieltä metsistä, joita metsäläkin nyt jo suojelee. Myös luonnonhoidollinen kulutus on yksi semmoinen metsänhoitokeino, joka on aika lailla hävinnyt mutta joka monimuotoisuuden näkökulmasta on erittäin merkittävä.

Aivan kuten peltomaidenkin kohdalla, metsien kohdalla turvemaat ovat ilmastönäkökulmasta kriittisiä. Turvemaiden kunnostusajatuksista tulisikin luopua, samoin kuin turvemaiden avohakkuista. Metsien osalta hiilinielun kasvattaminen on helppoa ja nopea siten, että pidennetään hakkuukiertoa. Tästä voisimme metsänomistajille maksaakin, kun se lisäisi hiilinielua ja hiilivarastoa.

Palaan tuossa myöhemmin muutamaa budjetissa oleviin ilonaiheisiin, kun tässä taitaa nyt aika käydä vähiin.

23.17 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Siinä, missä maatalous- ja elintarvikealalla menee valitettavan huonosti, metsätaloudella menee erittäinkin hyvin. Metsätaloudella menee niin hyvin, että vaalien lähestyessä on kummunnut ilmastoperusteisesti käytävä keskustelu siitä, hyödynnetäänkö metsiämme jo liikaakin, onko nykyinen hakkuumäärämme kestävä. On kestävä, metsiämme ei hakata liikaa, ei edes nyt huippusuhdanteessa, jossa hakkuut ovat lisääntyneet merkittävästi.

Hyvin hoidetut metsiämme ovat hiilinieluja ja tulevat tällaisina jatkumaan tulevaisuudessaakin, kuten muun muassa edustaja Honkonen edellä jo vahvasti todisti. Tätä kehitystä tukee myös se, että tässäkin talousarviossa on jälleen huolehdittu kestävä metsätalouden rahoituslain mukaisista eli Kemera-tukivaroista pääomittamalla Kemeraa. Näillä Kemera-tuilla edesautetaan niiden metsänhoitotöiden suorittamista, myös niiden valitettavien hoitorästien tekemistä, joista metsänomistajalle kertyy kustannuksiin verrattuna myyntituloja vähän tai ei ollenkaan. Tällaisia ovat etenkin taimikon ja varhaisvaiheen metsänhoitot, toimet, joilla turvataan metsien maksimaalinen kasvukunto ja samalla maksimaalinen arvonalisä ja hiilen sidonta.

Metsien kasvu ja hyödyntäminen, koko metsäsektorin menestys, on meille myös mitä suurimmassa määrin kansantaloudellinen kysymys, yrittäjyyden, työn ja toimeentulon lähde, joka kerryttää myös miljardien suorat ja välilliset verotulot hyvinvointiyhteiskuntamme pyörittämiseen. Tämä on todella hyvä meidän kaikkien pitää mielessä varsinkin mietittäessä milloin minkäkinlaisia metsänkäytön rajoituksia.

Arvoisa puhemies! Kansallisomaisuutemme monimuotoisuutta pitää toki myös vaalia. On erittäin hyvä, että tässä talousarviossa on turvattu myös vapaaehtoisuuteen perustuvan, määräaikaaisuuteen ja kohtuullisiin korvauksiin nojaavan Metso-ohjelman rahoitus. Metso-metsiensuojeluohjelma on menestystarina, josta soisi otettavan mallia, jos jotain uusia suojelujärjestelmiä tähän maahan jossain vaiheessa vielä tullaan luomaan.

23.20 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Maataloudesta, riistataloudesta, vesistöistä vaelluskaloineen sekä tämän hallinnonalan tutkimusrahoituksesta puhuin jo aiemmin tämän pääluokan käsittelyn yhteydessä, mutta nyt on puhuttavaa vielä metsistä, ja se hän illan teema tuntuu olevankin.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Metsien merkitys on meille suomalaisille monin tavoin suuri. Pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta olemme metsäkansaa. Metsät ovat meille tärkeä osa taloutta ja toimeentuloa, keskeisin luonnonympäristömme, maisema- ja matkailun valtti sekä levon ja virkistymisen paikka. Myös ilmastomuutoksen torjunnassa metsillä on merkittävä rooli. Samaan aikaan kun tiedeyhteisö korostaa sekä hiilivarastojen että hiilinielujen kasvattamisen tärkeyttä, Metsähallituksen tulostavoitetta eli käytännössä painetta hakkuiden lisäämiseen kuitenkin nostetaan. Tässä on ristiriita, siitä ei pääse mihinkään. [Anne Kalmari: Ei ole nostettu!] Kun lisäksi eilen julkistetun uhanalaisuusarvion mukaan metsäluontotyypeistä peräti 76 prosenttia ja suoluontotyypeistämme lähes 60 prosenttia on uhanalaisia, tulee metsätalouden toimenpiteiden ei vain teknistaloudellista kestävyyttä vaan myös ekologista kestävyyttä tarkastella uudelleen.

Arvoisa puhemies! Aiemmin tänään tässä salissa sivuttiin ilmastomuutoksen myötä lisääntyviä metsätuhoja, kuten hyönteistuhoja. Tässäkin on eräs syy tarkastella metsänhoitomenetelmiämme uudelleen. Monilajisen ja ikärakenteeltaan vaihtelevan metsän on todettu olevan vähemmän altis hyönteistuholle kuin yksilajisen ja ikärakenteeltaan monotonisen talousmetsän. Jatkuvan kasvatuksen menetelmiä ei pidä suinpäin tehlä. Niitä kannattaisi tutkia ja soveltaa lisää ja laajentaa niiden alaa valtion metsissä. Luontotyyppien uhanalaisuuden selvästi tärkeimmiksi syiksi tuossa eilen julkistetussa laajassa arviossa arvioitiin metsätaloustoimenpiteet. Muita selviä uhkia luontotyypeille ovat arvion mukaan ojitus, pellonraivaus, rakentaminen ja vesien rehevöityminen. Olisi aika ajattelematonta ja ehkä hieman ylimielistä väittää, että Suomen luonnossa ja erityisesti metsissämme kaikki on hyvin. On hyvä muistaa, että metsät ovat Suomessa uhanalaisten lajien tärkein elinympäristö ja metsätalous monista kansantaloudellisista hyödyistä huolimatta valitettavasti on suurin uhanalaisuuden aiheuttaja Suomen metsävaltaisessa luonnossa.

Tästä syystä nyt tarvittaisiin enemmän panostusta luonnon monimuotoisuuteen muun muassa Metso-suojeluohjelmaa kattavasti rahoittamalla. Metso-ohjelman rahoitusta ei ole edelleenkaan palautettu hallituskauden alun merkittävien leikkausten jälkeen maa- ja metsätalousministeriönkään puolella ennalleen. Miljoona euroa puuttuu yhä. Myös valtiovarainvaliokunta totesi mietinnössään, että puun käytön lisääntyessä metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen on entistä tärkeämpää. Metso-ohjelmalle maa- ja metsätalousministeriön puolella asetetun tavoitteen saavuttaminen edellyttää 9 miljoonan euron vuositasen rahoitusta alkaen vuodesta 2020. Tätä vajetta olisi tarpeen ollut paikata reilummin jo nyt.

Arvoisa puhemies! Metsätalouden Kemera-rahoitus meidän tulisi puolestaan uudistaa kokonaan. Alkajaisiksi soiden ja turvemaiden ojitustuen maksaminen kannattaisi lopettaa. Suomen metsäpinta-alasta neljäsosa on ojitettu. Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen tuoreessa yhteistutkimuksessa todetaan, että metsäojitus huuhtoo ravinteita vesistöihin paljon luultua enemmän. Ojitettu suo tai turvemaata tuppaa myös muuttumaan hiilivarastosta hiilen lähteiksi.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kun Metsähallitus arvioi ylläpitämiensä retkeily- ja virkistysalueiden rakenteiden korjausvelan olevan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla yhteensä 6,7 miljoonaa euroa, jonka purkamiseen tarvitaan rahoitusta vuosittain 0,9 miljoonaa euroa, on nyt esitetty 0,4 miljoonan euron lisämääräraha oikeasuuntainen, mutta riittämätön. Tätä menoa korjausvelka vain kasvaa, sillä korjaaminen on sitä kalliimpaa, mitä huonokuntoisempia rakenteet ovat. Kaikkiaan, arvoisa puhemies, velkataloudelle pi-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

täisi laittaa piste, ei vain euroissa, [Puhemies koputtaa] vaan myös luonnonvarojen ylikulutuksen ja luontoarvojen heikkenemisen suhteen.

23.25 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Keskityn puheenvuorossani hevosalouteen. Marraskuu toi erinomaisia uutisia hevosihmisille. Hevoselannan käyttö mahdollistettiin viimein energiantuotannossa. Vaikuttamistyömme tuotti tulosta. Tätä ennen lannanpolto oli Suomessa käytännössä tavalliselle hevosalan yrittäjälle, tallinpitäjälle mahdotonta. Se vaati aivan kohtuuttomia investointeja. Tämä johti niin tallien kuin ympäristönkin kannalta järjettömiin tilanteisiin, joissa lantaa saatettiin kuskata kumipyörillä kaatopaikalle samaan aikaan, kun rakennuksia lämmitettiin öljyllä. Lannanpolton mahdollistaminen on hieno järkivihreä uudistus, kerrassaan työvoitto.

Valtion vuoden 2019 budjetissa hevosalan huomiointi on selkeä ilonaihe. Meidän päättäjien kannattaakin antaa hevosalalle mahdollisimman hyvät edellytykset kehittyä elinkeinona ja antaa harrastajille mahdollisuus harrastamiseen kohtuullisilla etäisyyksillä ja kustannuksilla. Hevostalouden kasvu on tärkeää työpaikkojen ja verotulojen näkökulmasta, puhumattakaan lasten ja nuorten, aikuisten sekä erityisryhmien tärkeistä liikunta-, terveys- ja harrastushyödyistä. Hevosharrastus on mitä parhainta nuorisotyötä. Hevonen on reilu kaveri, joka ei kiusaa, ei syrji.

Meitä hevosihmisiä on Suomessa paljon. Esimerkiksi ratsastusta harrastaa 170 000 suomalaista ja raviradoilta vuosittain elämyksiä hakee noin 650 000 katsojaa. Kasvava, monipuolinen hevosala työllistää suoraan noin 15 000 suomalaista ja välillisesti vieläkin enemmän. Raviurheilu on jääkiekon jälkeen toiseksi seuratuin urheilulaji.

Eduskunta lisäsi budjetin käsittelyn viime metreillä Hevostietokeskukselle 50 000 hevosalan kehittämistyöhön. Se oli vielä hyvä lisäys budjettiin. Lisäksi hevosala kehittyi tuoreiden koulutuspäätösten kautta. Uusi ammattikorkeakoulutasoinen koulutuslinja, hevosalan tradenomi, nostaa alan koulutustasoa ja yhdistää liiketaloutta hevososaamiseen. Kyse on siitä, että alan yrittäjyydelle luodaan yhä parempia edellytyksiä.

Kaikkiaan paljon hyviä päätöksiä hevosten ystäville. Meidän kannattaa jatkaa aktiivisesti työtä hevosalan ja esimerkiksi yhdenvertaisten harrastusmahdollisuuksien puolesta.

23.29 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! En nyt käsittele syvemmin metsäasioita, koska ne näyttävät olevan aika hyvin, mutta totean edustaja Hoskoselle, että huomenna pääsemme äänestämään lausumasta 19, jossa tämä tuhkan käyttö lannoitteena on esillä — erinomainen lausuma edustaja Vähämäeltä. Satovahinkokorvausjärjestelmän osalta meillä on myös lausuma numero 12.

Arvoisa puhemies! Lyhyt katsaus tähän, missä maatalouden osalta nyt ollaan ja miksi:

Suomi liittyi Euroopan unioniin vuoden 1995 alusta, ja sitä ennen kävi Ahon hallitus neuvottelut jäsenyydestä ja tehtiin sopimus, jolla päätösvalta maatalouden osalta siirtyi Euroopan unionille lähes täydellisesti. Saimme kuuluisan artiklan 141, joka oli alusta lähtien hataralla pohjalla ja on tänä päivänä käytännössä kuollut kirjain. Jotta päätös liittymisestä saatiin aikaiseksi, hallitus teki kansallisen tukipaketin. Se oli ratkaiseva siinä, että kansanäänestyksessä ja eräissä puolueissa saatiin myönteinen päätös jäsenyydelle. Hallitus vaihtui jo keväällä 1995, ja Lipposen hallitus heti kaatoi tämän kansallisen tukipaketin, ja maatalouden vaikeudet alkoivat. Viljelijät siis näin pettyivät — en sano, että petettiin, mutta pettyivät kuitenkin.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Sitten vuonna 2004 unioniin tuli kymmenen uutta jäsenmaata, muun muassa Baltian maat, Puola ja Unkari, jotka ovat viljelyolosuhteiltaan erinomaisten hyviä maatalousmaita. Niiden tilanne vain oli muutoin erittäin huono, koska kommunismin jäljiltä siellä oli laiminlyöty kaikki kehittäminen. Nuo maat saivat kymmenen vuoden siirtymäajan, tai joutuivat kymmenen vuoden siirtymäajan alle, ja vuodesta 2014 lähtien ne saivat täydet EU-tuet maataloudelleen, ja tuo 2014 on monessa mielessä Suomenkin maatalouden osalta se kriittinen vuosi, josta alasajo lähti oikein vauhdilla.

Mutta jo melko tasan kymmenen vuotta sitten neuvoteltiin CAP-uudistusta ja rahoituskehyksiä, jolloin Suomi joutui alistumaan siihen, että maataloudesta leikattiin tukirahoja voimakkaasti ja siirrettiin maaseudun kehittämiseen. No, kaikki ymmärrämme, ettei maaseudun kehittäminen sellaisenaan ole viljelijöille olevaa tuloa vaan se on kaikenlaista harrastustoiminnan tyypeistä tai muuta maaseudun kehittämistoimintaa, ja se oli raskas isku maataloudelle silloin Vanhasen ensimmäisen hallituksen aikana. Vuonna 2014 tuli voimaan maitokiintiöpäätös eli luovuttiin maitokiintiöistä. Se jo iski rajusti maitotiloihin. Samana vuonna, 2014, tulivat Venäjä-pakotteet, jotka myös iskivät erittäin voimakkaasti, myös maitotalouteen mutta myös muuhun.

Tässä tilanteessa sitten ollaan nyt, mutta ei ihan tämäkään vielä riitä. Vuosi 2017 oli äärettömän märkä vuosi, satovahingot olivat suuret, ja 2018 kuivuus iski viljelijöihin ankarasti. Meillä ei ole satovahinkokorvausjärjestelmää, joten viljelijät ovat joutuneet sitten joidenkin tilapäisjärjestelyjen varassa saamaan joitakin korvauksia, jotka ovat minimaalisia ja hyvin epävarmoja ja kohdistuvat hyvin huonosti niille, jotka ovat eniten kärsineet. Eli järjestelmä on todella huono.

Nyt on edessä brexit ensi vuonna. Koko ajan kustannukset maataloudessa nousevat ja tulot vähenevät. Nyt myös käydään rahoituskehysneuvotteluja seuraavalle kaudelle, ja komission ehdotus on kylmää kyytiä suomalaiselle maataloudelle.

Tilanne on erittäin surullinen. Suomalainen viljelijä joutuu nyt kärsimään tästä tilanteesta. Nyt on hankittava pysyvä järjestelmä, jolla Suomen maatalous, elintarvikeketjun työpaikat ja ruoka ja meidän turvallisuutemme taataan. [Puhemies koputtaa] Olen esittänyt, että palattaisiin aikaan, jolloin olisi maataloudelle tulolaki, [Puhemies koputtaa] jolla turvattaisiin viljelijöille toimeentulo ja kohtuullinen elämä.

23.34 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Muutama sana metsästyksestä, viljelystä ja Metsähallituksen korjausvelasta. Tässä ensi vuoden budjetissa on paljon erinomaisia asioita tällä hallinnonalalla, muun muassa ihan sellainen yksityiskohta, että nuorten metsästysharrastusta edistetään alentamalla riistanhoitomaksua alle 18-vuotiaiden osalta 39 eurosta 20 euroon. Tämä on tärkeää, sillä lisää nuoria täytyy saada metsästyksen ja metsänhoidon pariin. Tämä tämänhetkinen mittakaava ei todellakaan riitä. Metsästys ja metsänhoito yleensä on tärkeää senkin takia, että tällä tavalla hoidetaan vieraslajien poistoa, pienpetojen poistoa ja oikeanlaista riistakannan toimintaa ja hoitoa ja sillä tavalla myös sitten luonnon monimuotoisuutta ja hyvinvointia yleensä. Tälle täytyy taata hyvä tulevaisuus, ja nuorissahan se tulevaisuus on, joten nuoria on saatava lisää metsästyksen pariin.

Toiseksi haluaisin nostaa täältä esiin Metsähallituksen retkeily- ja virkistysalueiden luontokohteiden korjausvelan purkamisen. Toki täälläkin on jo mainittu useampaan otteeseen, että nämä panostukset eivät siihen vielä riitä, mutta kuitenkin tässä on lisää rahaa, ja se on erittäin tärkeää, että reitit ovat kunnossa, jotta nämä luontokohteet pysyvät sitten

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

myös kunnossa. Matkailijat tulee ohjata oikeille reiteille, siellä ei voi ihan missä tahansa kulkea.

Lopuksi vielä asiaa viljelijöiden haastavasta tilanteesta. Varmasti paljon on tehty, mutta vielä enemmän voidaan tehdä, ja yksi näistä hyvistä liikkeistä on ministeri Lepän ajamana elintarvikemarkkinalain hyväksyminen ja tämän edellyttämän valtuutetun resurssien tuonti myös tänne budjettiin. Tavoite on todellakin kohtuuttomien ehtojen ja hyvän liiketavan vastaisten tai muuten toisen osapuolen kannalta sopimattomien menettelyjen käytön esto kaupassa, ja kyllä se niin on, että vaikka täällä meillä on Välitä viljelijästä -projekti, jolle on saatu 3 miljoonan euron jatkorahoitus, niin kyllä parasta välittämistä viljelijästä on se, että viljelijät saisivat oikean tuoton heidän tekemästään arvokkaasta työstä.

23.37 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täytyy jatkaa tuosta, mihinkä edustaja Kosonen lopetti. Paras viesti kuluttajalle tänä päivänä on nimenomaan: välitä viljelijästä, osta kotimaista alkuperää olevaa elintarviketta. Se on paras, koska markkinoilta meidän pitää kate saada, jotta me voimme turvata kotimaisen ruoantuotannon.

Muutama sana siitä, että elämme aika kovaa, haasteellista aikaa: EU:n maatalouspolitiikan uudistus on tulossa, rahoituskehysistä neuvotellaan, ja Suomen puheenjohtajakaudella ensi vuoden loppupuolella tullaan niistä tekemään lopullisia päätöksiä. Mitä argumentteja meidän pitää pitää muistissa ja mielessä — yksi sellainen, joka meidän pitää koko Suomen kotieläintuotannon, elintarviketuotannon kannalta hyvin tärkeänä pitää mielessä: meidän pitää puolustaa loppuun asti tuotantoon sidottua tukea. Me saimme tämän kuluvan ohjelmakauden neuvotteluissa Saksalta mahtavan tuen lähteä myös siihen, että me saimme korotettua sitä tuotantoon sidottua tukea merkittävästi korkeammaksi. Se on ollut osaltaan myöskin turva siihen, että me olemme AB-alueella pystyneet kotieläintuotantoa jatkamaan tämän ohjelmakauden. Nyt pitää pitää mielessä, että se myöskin turvataan jatkossa.

Tässä edustaja Kankaanniemi toi esille myös sen, mikä oli tämä vakavien vaikeuksien 141-tuki. Minä kertaan vain teille, hyvät kollegat, muistin virkistämiseksi sen, että me elämme sen tuen viimeisiä häntävuosia. Tänä vuonna vielä sitä rahaa maksettiin AB-alueille, ensi vuonna sitä maksetaan 20 prosenttia vähemmän kuin tänä vuonna elikkä noin 9 miljoonaa euroa ensi vuoden aikana. Vuodelle 20 jälleen lasketaan, ja viimeinen summa on kuusi ja puoli miljoonaa 141-tukea sika- ja siipikarjasektorille AB-alueella. Vuonna 21 sitä ei ole enää euroakaan, ja tämä on tärkeä huomata, että tällä me olemme pitäneet sika- ja siipikarjasektorin vielä hengissä täällä etelässä, ja tämä on hirveän tärkeä puolustettava asia myös sitten tulevan ohjelmakauden neuvotteluissa ensi vuoden aikana.

Minkähän riskin me näemme tässä, jos tuotantoon sidottua tukea ei saada tämän nykyisen summan verran prosentuaalisesti maksaa ensi ohjelmakaudella? Se väistämättä tuo riskiä siihen, että etelästä kotieläintuotannon tilat vähenevät ja siirtyvät C-alueelle. Ja tähän kysymykseen liittyen minä vähän edustaja Mikkosta nyt kyllä haastan: mitä te tarkoittitte sillä, että etelän turvepeltoja pitäisi metsittää ensisijaisesti? Kuitenkin lähtökohta on se, että ei se kaikki tuotanto täältä pyörillä kulje vaan kyllä meidän pitää katsoa se, että jos me lähdemme metsitystä tukemaan, niin tuetaan tilakohtaisesti niitä heikkoja lohkoja, mitkä ovat hankalia nykyajan koneilla tuottaa ja toimia, mutta ei lähtökohtaisesti mitään aluerajaa tähän tehdä.

23.40 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Ajattelin puuttua tähän metsäkeskusteluun, kun muun muassa edustajat Mikkonen ja Halmeenpää nostivat sitä, että nyt kun

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

olemme saaneet metsät kasvamaan 70-luvun alun 1,5 miljardista kuutiosta aina 2,5 miljardiin kuutioon, niin emme saisi sitä kasvua käyttää hyväksemme. Mielestäni tämä on kestämätön ajatus. Totta kai sitä mukaa, kun saamme metsien kasvua lisääntymään, meidän pitää sitä voida entistä enemmän hyödyntää. Totta kai se täytyy tehdä kestävästi ja luonto huomioiden, mutta sitä täytyy voida hyödyntää, aivan samoin kuin maatalouden puolella meidän kannattaa meidän luonnonvarojamme entistä enemmän hyödyntää.

Ensinnäkin, metsien kasvu viimeisen inventoinnin mukaan on jälleen lisääntynyt. Se on 107 miljoonaa kuutiota, ja kestävä hakkuumahdollisuus on 84 miljoonaa kuutiota, ja se vielä lisääntyy seuraavalle kaudelle yli 90 miljoonaan kuutioon, joten ihan tutkimustuloksillakin on voitu osoittaa, että hakkuumahdollisuuksia voidaan saada lisää. Näin ollen kun meidän tulee panostaa vielä siihen, että se kasvu tästä eteenpäinkin lisääntyy, voimme sitä kasvua sitten entistä enemmän hyödyntää. Se tarkoittaa sitä, että meidän tulee käyttää hyvää, jalostettua aineistoa, kun uudistamme metsiä. Siinä mielessä muuten hiilensidonta on parempaa kuin eri-ikäisrakenteisessa kasvatuksessa, koska parempi kasvuaine takaa paremman hiilensidonnan sitten, kun kasvu on suurempaa.

Meidän tulee hyödyntää lannoitusta, josta edustaja Kankaanniemi nosti tuhkalanhoituksen. Tämä hallitus onkin tehnyt tekoja niin, että lannoituksen käyttö silläkin puolella on helpompaa. Valiokunta kävi esimerkiksi Ecolanin tehtaalla, jossa pitkälle vietyä teollisuutta tällä sektorilla on. Meidän tulee myös huomioida se, että metsän kasvu kiihtyy, kun vesitaloudesta pidetään huoli.

Täällä tulivat keskusteluun uhanalaisuus ja erilaiset luontotyytit. Haluan muistuttaa, että uhanalaisista lajeista 421 on perinnemaisemissa ja esimerkiksi vanhoissa kangasmetseissä 144—166. Mitä tämä tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että kun perinnemaisemia on muutama kymmenen tuhatta hehtaaria Suomessa ja metsää meillä on yli 20 miljoonaa hehtaaria, niin jos haluamme niitä uhanalaisia lajeja suojella, niin koko tämän porukan pitäisi tehdä kaikkensa, että kotieläintalous, hajautettu kotieläintalous, kannattaa koko Suomessa, niin että saamme näitä perinnemaisemia säilymään. On aivan hatusta vedetty, absurdi ajatus se, että niitä perinnemaisemia joillain trimmereillä siellä hoidetaan. Ei, kyllä se on karja, joka niitä hoitaa. Karjaan kytkeytyy myöskin erittäin paljon erilaisia uhanalaisia lintuja hyönteislajeja.

Mitä vielä tulee tuohon metsien käyttöön, niin tässä salissa kaikki vannovat puurakentamisen nimeen. Ymmärrämme sen, että paras paikka varastoida puuta on katon alla, ei taivasalla, ja puurakentaminen on hyvästä, mutta meidän täytyy ymmärtää, että emme saa sitä tukkipuuta aikaiseksi, ellemmme hoida metsiä. Meillä on lähes miljoona hehtaaria ensiharvennusrästejä odottamassa, eli nämä ilmastoharvennukset tulee tehdä ajoissa, samoin kuin taimikonhoito, että saamme sitä kasvua myöskin siltä puolelta tulemaan. Ja en tiedä hakkuumenetelmää, jossa pelkkä tukki voitaisiin ottaa pois ja jättää se muu osio kasvamaan. Koko puu kannattaa hyödyntää, ja siitä tulemme saamaan uusia tuotteita ja myöskin energiaa.

Vielä haluan lyhyesti puuttua siihen keskusteluun, mitä täällä käytiin Itämeren pilaantumisesta. Nimittäin on veikeä mantra, että erityisesti maataloutta ja kotieläintaloutta syylistetään tästä asiasta. Haluan laittaa hieman mittasuhteisiin näitä asioita, kun esimerkiksi edustaja Multala nosti tämän pilaantumisen. [Puhemies koputtaa] Uudellamaalla on 291 nautatilaa, arvoisa puhemies, ja niillä 21 700 nautaa, jotka tuottavat 200 000 kiloa fosforia. Uudenmaan väkiluku on 1,6 miljoonaa, ja siellä tuotetaan 1,98 miljoonaa kiloa fosforia.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Mittasuhteet: 200 000 ja 1,98 miljoonaa. Kannattaa miettiä, mihin kannattaa panostaa, kun haluamme Helsingin edustan vähemmän rehevöityneeksi.

23.46 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Pyrin nimenomaan asettamaan sanani niin, etten missään nimessä halunnut syyllistää maataloutta, vaan päinvastoin totesin, että ne ratkaisutkin sieltä löytyvät, ja pidän inhottavana sitä, että sanojani siinä väaristeltiin aika pahasti. On kuitenkin valitettavasti niin, että nämä vanhat ravinnevalumat, jotka nyt viime vuosinakin ovat edelleen jatkuneet, kun ei olla ravinnepäästöjä pystytty vähentämään, eivät ole ihan näiden vuosien aikaansaannosta vaan aikaisemman liikalanhoituksen syytä tai ansiota, miten päin sen sanookin. Mutta nythän on pyritty nimenomaan siihen — sehän on tietysti, uskoisin, myös viljelijöiden tahto — että ravinteita, jotka ovat aika arvokkaita, ei pelloille levitetä enempää kuin kasvit tarvitsevat. Ja uskoisin, olen ainakin näin kuullut myös monen viljelijän sanovan, että se on aivan oikein ajatella, että pyrkisimme siihen, että levitämme pelloille vain sen verran ravinteita kuin on järkevää. Se on kaikkien etu.

Myös Itämeren tilan parantamisessa pitää muistaa, että mitkään toimenpiteet eivät vaikuta heti. Merenpohjaan on jo vuosien saatossa kertynyt äärimmäisen paljon sitä massaa, joka sieltä sitten välillä myös suolapulssien myötä pelmahtaa pintaan ja aiheuttaa — niin kuin viime kesänä nähtiin — nyt sitten varsinkin lämpiminä kesinä aivan äärettömän huonon tilanteen. Olisi kuitenkin mielestäni hölmöä, että me emme pyrkisi kaikin tavoin suojelemaan meidän Itämeremme tilaa parantamaan. Olen puhunut aikaisemmin tässä salissa myös siitä, että kyllä esimerkiksi Helsingin seudulla ja myös Turun seudulla, joka on vielä ehkä haasteellisempi, kun siellä saaristo on sokkeloista ja vesi ei siinä määrin pääse vaihtumaan, se on totta kai ikävä ja erittäin tärkeä ratkaistavissa oleva asia. Meillä on edelleen näitä ylivuotopaikkoja aika paljon ihan täällä pääkaupunkiseudulla ja kantakaupungin edessä. Se vaatisi satojen miljoonien eurojen investointeja, jotta saataisiin nämä viemäriverkot toisistaan eriytettyä, ja täten ei jätevesiä käytännössä mereen päätyisi myöskään silloin, kun tulee esimerkiksi pahoja sade- ja tulvakausia.

On siis paljon, mitä voidaan tehdä, mutta uskon, että tässä maatalouspuolella me olemme jo päässeet nyt tämän hallituskauden aikana hyviin nopeisiin toimenpiteisiin, ja meidän tulee vielä pohtia pidemmän aikavälin toimenpiteitä.

23.49 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Suomen maa-alasta kolme neljäsosaa on metsää ja näillä metsillä yli 600 000 omistajaa. Eli suomalainen metsänomistaja on merkittävässä roolissa, merkittävä päättäjä, kantaen vastuun hiilinieluista mutta myöskin vastuuta siitä, että metsäteollisuuden raaka-aine on hyvää. Metsänomistaja on siis paljon vartijana verrattuna moneen muuhun suomalaiseen, tuottaa arvokkaita ekosysteemipalveluja meille. Metsän uudistamisesta ja puuston kasvukunnosta kannattaa pitää huolta, kuten täällä on jo monta kertaa todettu.

Valitettavasti näyttää siltä, että osa talousmetsistä on unohdettu oman onnensa nojaan, ja tästä valiokunnan mietintöpaperista löytyy siitä kaksi huolestuttavaa tietoakin. Kemera-tukea jää käyttämättä tänä vuonna 8—10 miljoonaa euroa. Sehän tarkoittaa sitä, että yksityistaloudellisesti kannattamattomat metsänhoitotyöt jäävät tekemättä, vaikka siihen olisi tuki

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

tarjolla. Toinen huolestuttava asia on, että taimikoiden varhaishoito on pudonnut puoleen vuodesta 2017, ja sehän vaikuttaa pitkällä tähtäimellä juuri äsken mainitsemini asioihin.

Kuolinpesät omistavat noin 10 prosenttia yksityismetsistä ja tutkitusti ovat hyvin passiivisia metsänhoidossa. Tähän pitäisi kiireesti löytää ratkaisu, jolla vauhditettaisiin juuri näitten kuolinpesien metsänhoitotöitä, jotta turvattaisiin jatkossakin kasvava hiilinielu ja laadukasta puuta teollisuudelle. Mutta mitä pitäisi tehdä? Pitäisikö kuolinpesien yksimielisyysvaatimuksista asioiden hoidossa luopua, vai pitäisikö hakea porkkanaa verotuksellisista eduista? Saattaisi olla, että se porkkana olisi tässä vaiheessa toimivampi ratkaisu. Tämä pitäisi viedä nopeasti eteenpäin.

23.51 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Pidän hyvänä, että Luonnonvarakeskus on onnistunut uudistumaan siten, että se on edelleen biotalouden johtava kansainvälisesti tunnustettu tutkimusorganisaatio. Tämä on edellyttänyt tulorahoituksen kasvattamista 31 prosentista 39:ään kokonaismenoista vuosille 2015—2018. Näen Luken yllä kuitenkin tummia pilviä. Mikäli ulkopuolisen rahoituksen kasvu ei toteudu tavoitteen mukaisesti ja tulevien vuosien talousarviorahoitukseen kohdistuvat leikkaukset toteutuvat, niin nykyistä toimintakykyä ei pystytä turvaamaan.

Suomen hallitus on sitoutunut toteuttamaan kansallista luomuoajelmaa. Ohjelman tavoitteena on nostaa luomun osuus 20 prosenttiin koko maan peltoalasta. Tällä hetkellä se on noin 13 prosenttia. Mielestäni hallituksen tulee tukea luomualaa tavoitteen saavuttamiseksi.

Pohjois-Karjala on luonnonmukaisessa viljelyssä edelläkävijä. Meillä luomun osuus peltoalasta lähentelee jo 30:tä prosenttia ja halukkuutta lisätä peltoa luomulle olisi, eikä syyttä. Ihmettelen päätöstä, jonka mukaan uutta luomutukea ei olisi enää ensi vuonna mahdollista saada luomualan lisäämiseksi. Luomulla on mahdollisuus parantaa maatalouden huonoa kannattavuutta sekä torjua sitä kuuluisaa ilmastonmuutosta ja lajikatoa. Viime vuonna luomutuotteiden myynti kasvoi Suomessa peräti 13 prosenttia. Minkä muun maatalouden tuotteen myyntikasvu vuodessa on parempi? Lisäksi luonnonmukaisesti tuotetulla ruualla on hyvä menekki myös viennissä. Valitettavasti tällä hetkellä vientiin ei riitä luomutuotteita riittävästi.

Tulevan ohjelmakauden rahoituskehyksen valmistelussa on luomutuen rahoitus turvattava. Kasvava luomutuotteiden kysyntä lisää viljelijöiden kiinnostusta lisätä luomutuotantoa. Rahoituskehyksen on mahdollistettava luomutuotannon lisääminen. EU:n luomuasetuksen soveltamisessa Suomeen on huomioitava pohjoinen sijaintimme sekä vältettävä byrokratian ja kustannusten lisäämistä. Pidän myös itsestäänselvyytenä, että hallitus lisää Luonnonvarakeskuksen luomututkimuksen rahoitusta. Tällä tavoin saamme luomusta lisätietoa niin alkutuottajille kuin kuluttajillekin. Koska Suomen tavoite on lisätä luomuviljelyn pinta-alaa 20 prosenttiin, myös luomun tutkimusrahoituksen tulisi olla lähempänä 20:tä prosenttia kaikesta alan tutkimusrahoituksesta. Tällä hetkellä se on kaukana siitä.

23.54 Juha Pylväs kesk: Arvoisa herra puhemies! Maatalouden pitkän aikavälin kustannusrakenteen hillitsemiseksi tilusjärjestely on varsin keskeinen asia, ja on hyvä, että tässä budjetissa on tähän tilusjärjestelyyn varattu 1 miljoonan lisämääräraha. Tilusjärjestelytoimenpiteisiin kaivataan kuitenkin jatkuvuutta. Tämä on nyt viimeisien vuosien aikana ollut varsin poukkoileva järjestelmä: väliin rahaa on ollut riittävästi, ja väliin se on loppunut kesken. Se on sitten aiheuttanut tuolla kentällä toimintaan katkoksia, ja järjestelmä ei ole ollut

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

kovin eteenpäin vievä. Toivon mukaan tämä 1 miljoonan lisäpanostus nyt aiheuttaa sen, että tätä järjestelmää voidaan kehittää rauhassa eteenpäin.

Hyvänä asiana ovat myös Makeran kautta tehtävät valtiontakaukset näille investoiville maataloille. Aika usein maataloilla pääomat on sidottu niin tiukasti, että vakuudet eivät tilalla enää riitä pankkirahoitukseen, ja tämän valtiontakauksen kautta on sitten mahdollista saada lisää vakuuksia, jotta näillä isoilla tiloilla pystytään investointeja toteuttamaan. Ongelmaksi näkyy kentällä entistä enempi muodostuvan pankkien haluttomuus varsin isojen tuotantoeläinhankkeitten rahoittajiksi. Useita viestejä tulee kentältä, että pankkien rahoitus kaatuu sitten viime metreillä eli ne eivät lähdekään, vaikka kuinka olisi kannattava hanke kyseessä, eli rahoittajakaan ei enää usko maatalouden kannattavuuteen pitkällä aikajänteellä.

Hyvänä asiana budjetissa on maatalouden neuvontapalveluiden saama lisärahoitus. Toki tässäkin pitää markkinoiden muutokset ottaa huomioon. Tällä hetkellä markkinoille on tullut useita maatalouden neuvontapalvelujen tarjoajia, niin että tämä ei nyt sitten enää vääristä kilpailua vaan otetaan huomioon nämä uudetkin toimijat, koska ne ovat ketteriä ja hyvin nopeasti reagoivat markkinan kysyntään ja tiloilla oleviin erilaisiin tilanteisiin.

Kylätoiminnan valtionapua varsinkin vapaaehtoistyön osalta on myös nostettu 100 000 eurolla. Tämä on kylätoiminnan kannalta erittäin tärkeä raha, jolla kannustetaan kyliä tämänlaiseen vapaaehtoistyöhön.

Valtionapua 4H-toimintaan ei missään vaiheessa voi unohtaa. 4H-toiminta on erittäin tärkeä lasten ja nuorten yritystoimintaan ohjaamisen kanava, ja omankin yritystoiminnan osalta ensimmäiset askelmerkit on 4H-toiminnan piiristä kerätty.

23.57 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tulin tänne pöytätyöhön, koska tässä oli myös pari minulle osoitettua kysymystä tai ihmettelyä, ja näin ehdin vastata kaikkiin tämän puheenvuoron aikana.

Ensin haluan jatkaa siitä, mitä budjetista sekä pohjista että varsinkin sitten valiokunnan lisäyksesityksen myötä sinne nostettuja ilonaiheita löytyi.

Ilman muuta ne lisämäärärahat, mitä oli laitettu vesistöjen kunnostushankkeisiin ja esimerkiksi hoitokalastukseen, olivat erittäin tervetulleita, ja erityisesti iloitsen Pohjois-Karjalaan suuntautuneeseen kalastuksen valvontatoimenpiteiden tehostamiseen. Se oli hieno juttu, sillä valitettavasti meidän maakunnassamme on viime aikoina tullut esille useampia salakalastustapauksia, jotka ovat kohdistuneet vielä kaiken lisäksi uhanalaiseen Saimaan järvihoon, jonka säilymiseksi me toisaalta teemme siellä kovasti työtä. Tämä työ uhkaa valua hukkaan, kun siellä on salakalastusta, ja on erittäin tärkeää, että tähän saatiin nyt lisää resursseja, että valvontaa voidaan tehostaa. Kiitos paljon siitä. Olen ymmärtänyt, että edustaja Kulmalalla on ollut tässä myös iso rooli, ja haluan siitä kyllä kiittää.

Hienoa ovat myös nämä järjestötoimintaan kohdistetut lisäresurssit niin 4H-toiminnalle, kyläyhdistyksille kuin myös niille yhdistyksille, jotka haluavat lisätä luonnontuotteiden arvoketjua. Se on tärkeää työtä.

Ja totta kai Metsähallitukseen kohdistuneet lisämäärärahat liittyen retkeily- ja virkistysalueiden reittien korjaukseen ja kunnossapitoon: eilen täällä myös ympäristöministeriön pääluokassa saatiin iloa siitä, että vastaavasti kansallispuistoihin tähän samaan infran kunnossapitoon oli lisätty rahaa. Se on todella tarpeen, mutta valitettavasti, niin kuin tässä on tullut esiin, nämäkään eivät vielä riitä, mutta toki suunta on oikea.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Me vihreät olisimme halunneet luomupuolelle vielä lisää rahaa, luomun neuvontaan. Me tiedämme, että kysyntä on kovaa kuluttajien puolesta, ja myös monet viljelijät haluaisivat siirtyä luomuun entistä enemmän. Olisi tärkeää, että neuvontaa olisi riittävästi.

Myös vesi- ja kalataloushankkeisiin olisimme halunneet lisää rahaa, jotta kalatiestrategiaa päästään toteuttamaan ja näin varmistamaan vaelluskalakantojen säilyminen.

Niin ikään lisää vieraslajien torjuntaan. Se on kasvava uhka, ja ilmastonmuutoksen myötä yhä eteläisemmät lajit leviävät myös tänne meille. Siellä on myös monia tuholaisia, ja olisi tärkeää, että pystyisimme mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ne huomaamaan ja siihen puuttumaan.

Ja toki näitä metsiensuojelurahoja, joista jo aiemmin mainitsin, olisi tarvittu vielä lisää.

Viljelijöiden jaksamisesta on täällä puhuttu paljon. Se on erittäin tärkeää. Nyt kun on ollut kaksi peräkkäistä satokautta, joiden olosuhteet ovat olleet sellaiset, että satovahingot ovat olleet suuret, niin on ihan selvää, että meidän täytyy miettiä ja kehittää kestävä korvausjärjestelmä. Ei voi olla niin, että me vuodesta toiseen joudumme täällä sorvaamaan tukipaketteja, jotka sinänsä ovat tarpeen, vaan meillä täytyy olla sellainen kestävä järjestelmä, joka kohdistuu hyvin ja joka myös kannustaa siihen, että viljelijät itse tekevät toimenpiteitä, joilla edistävät satovarmuutta, ja toisaalta siirtyvät esimerkiksi erilaisiin ei-fossiiliin polttoaineisiin, koska tiedämme, että se taas vähentää ilmastonmuutosta ja päästöjä.

No, sitten edustaja Kalmari totesi nämä perinnebiotoopit. Aivan totta. Aivan kaikki perinnebiotooppimme ovat uhanalaisia, metsälaitumet, hakamaat, erilaiset niityt. Se johtuu siitä, että perinteinen niitto ja laidunkäyttö ovat vähentyneet. En ole ihan varma, että tämä nykyinen eläintuotanto suurine pihattonavettoineen, joista ei välttämättä mennä lainkaan laiduntamaan, auttaa nyt tässä perinnebiotooppien suojelussa.

Edustaja Hakanen kyseli tästä turvemaiden ennallistamisesta. Kerroin vain sen, mitä Luken tutkija minulle kertoi, että kaikkein tehokkain keino viljelymaiden päästöjen vähentämiseen olisi, jos me kohdistaisimme sen nimenomaan näihin turvepeltoihin. Kivennäismaihin vaadittaisiin 1,3 miljoonaa hehtaariin liittyvää maanparantamista, ja jos ajatellaan, että 23 000 turvemaahan kohdistuvana ja ennallistamisessa saadaan sama tulos, [Puhemies koputtaa] niin ilman muuta se olisi tehokkainta. Mutta mistä ne sitten löydetään, [Puhemies koputtaa] se on varmasti se, mitä pitää miettiä.

0.03 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Aloitan itse asiassa tuosta, mihin edustaja Mikkonen lopetti. Minäkin hämmästelín hänen edellistä puheenvuoroaan, jossa hän totesi, että turvemaiden metsittäminen olisi hyvä keino hillitä valumia ja päästöjä, ja jatkoi ja antoi ymmärtää, että vaikka valtaosa turvemaista sijaitsee Pohjois-Suomessa, niin nämä metsitettävät turvemaat tulisi ehkä kuitenkin löytää Etelä-Suomesta. Tämä logiikka ei minulle avautunut, minkä takia ne turvemaat pitäisi nimenomaan Etelä-Suomesta löytää, varsinkin kun samalla todetaan, että valtaosa näistä turvepelloista sijaitsee aivan muualla. Edustaja Hakanen hyvin jo otti esille Etelä-Suomen kotieläintalouden vaikean tilanteen ja sen, ettei sitä pitäisi nyt entisestään hankaloittaa.

Arvoisa puhemies! Ajattelin muutamalla sanalla todeta hyvään suuntaan menneistä asioista koskien maataloutta, jotka tällä vaalikaudella ovat tapahtuneet. Se on selvää, että maatalous kamppailee ennennäkemättömän kannattavuuskriisin kourissa. Tuottajahintoja ei ole saatu nostettua tuotantokustannuksien nousun tahdissa. Monia muitakin haasteita viljelijöillä on, mutta monissa asioissa on päästy tällä vaalikaudella myös eteenpäin.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Liittyen jaksamiskysymyksiin ja lähinnä kannattavuuden aiheuttamiin jaksamisongelmiin on lääkkeeksi luotu hyvinvointihankkeita, järjestelmä, jota kautta viljelijät voivat saada apua niin fyysisen kuin etenkin henkisen jaksamisen ongelmiin, voivat saada apua ja tukea käytännön asioissa ongelmallisesta tilanteesta selviämiseen tavalla tai toisella. Ammattilaisten apua, riippumattomien ammattilaisten apua on nyt saatavilla. On erittäin hienoa, että järjestelmä on saatu aikaiseksi ja tällä vaalikaudella sen rahoitus on turvattu.

Samoin eteenpäin on menty alkuperämerkintöjen parantamisessa. Kuluttajan tekemään ratkaisuun liittyy kuluttajatutkimusten mukaan halu syödä kotimaista ruokaa, kannattaa kotimaista, vastuullista tuotantoa. On erittäin hienoa, että kuluttajien valinnanmahdollisuutta on parannettu sillä, että alkuperämerkinnät on saatu entistä kattavammiksi ja paremmiksi, jotta kuluttaja pystyy tekemään helpommin tämän vastuullisen valintansa ostospäätöksiä tehdessään.

Luvitusta on helpotettu, luvitusten hinnoittelua kohtuullistettu. On hienoa, että olemme menossa siihen suuntaan, että ison navetan rakentamisen ympäristöluvitus ei enää vertaudu hintaluokassaan ydinvoimalaan. Eläinten hyvinvointilainsäädännössä on päästy pitkän seesteisen ajan jälkeen eteenpäin. Eläinten hyvinvointilainsäädäntö pitää tällä vaalikaudella saada maaliin. Se pitää saada voimaan mahdollisimman pian. Uskon, että on saatavissa aika lailla alan kattava yhteinen näkemys siitä, miten eläinten hyvinvointia voidaan lainsäädännön avulla tukea, turvata.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu monisanaisesti tukipolitiikasta. Otan esille tukipolitiikan nyt hyvin pintapuolisesti. Vaalikauden alussa säästötoimenpiteenä hallitusohjelmaan jouduttiin kirjaamaan erinäisiä leikkauksia myös maatalouden tuotantotukiin. Nyt tässä vaalikauden edetessä nämä leikkaukset on kyetty pitkälti perumaan ja tukitasot on siltä osin kyetty säilyttämään ihan kohtuullisella tasolla. Tulevaisuudessa, tulevina vuosina meillä on haasteena se, miten saamme EU:n maatalouspolitiikan uudistuksesta sellaisen, että se istuu suomalaiseen maatalouteen, suomalaisiin olosuhteisiin, miten saadaan tukiehdot kohtuullisiksi ja tukitasot säilytettyä mahdollisimman korkeina. Myös LFA-tukeen kohdistuu paineita. Aivan oma lukunsa on se, että ympäristötuen rahoitusaukko, joka edellisellä vaalikaudella syntyi, pitää pystyä seuraavalla hallituskaudella täyttämään.

Mutta on erittäin hienoa, että maatalouden kannattavuusongelmien keskellä varsinkin säistä johtuviin kärjistyksiin on kyetty vastaamaan kriisipaketeilla. Kriisipaketit on koottu kattavasti, olkoonkin, että varsinkin tänä vuonna kootussa kuivuustuen kohdentamisessa oli hieman haasteita ja se olisi pitänyt pystyä kohdistamaan myös Etelä-Suomen kasvinviljelytiloille.

0.08 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Maanviljelyssä ja yleensä tuotannossa on todella iso merkitys EU-sääntelyllä, ja olemme iloksemme nyt kuulleet siitä, että myös EU:ssa on tänään saatu päätökseen neuvottelut neuvoston ja parlamentin välillä epäreiluja kauppatapoja suvaitsevan direktiivin suhteen. Ja siellä parlamentaarikkomme, Elsi Katainen, on tehnyt hyvää työtä sillä tavalla, että nyt myös EU:n tasolla on sinne nostettu tämmöiset keskisuuret kaupat, jolloin nämä Suomenkin kaksi isompaa kaupparyhmää ovat tämän sääntelyn piirissä. Eli meillä on nyt sitten pian tämän elintarvikemarkkinain lisäksi myös EU-direktiivi tätä sääntelyä tuomassa.

Toisena asiana haluaisin nostaa antibioottiresistenssin, joka on nostettu EU:ssa yhdeksi kolmesta suuresta uhasta terveyspuolella. Tiedämme sen hyvin, että Suomessa ei antibiootteja ole käytettykään eläinten hoidossa kuin sairastapauksissa, mutta tässä on valtavat

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

erot ollut Euroopan kesken, ja nyt tätä sääntelyä saadaan samalle tasolle. Varsinkin tuolla Etelä-Euroopassa antibiootteja on käytetty tämmöisessä joukkolääkinnässä aivan terveilekin eläimille. Tästä voi olla tuloksena se, että kohta meillä on sellaisia antibioottiresistenttejä alueita, joissa sitten mikään antibiootti ei enää pure, ja se voi olla erittäin vaarallista niin eläimille kuin ihmisillekin. Tämän takia on erinomaista, että EU:ssakin on tähän puututtu. Tämä vaikuttaa suoraan myös Suomen maanviljelyksen kannattavuuteen, koska vähitellen sitten EU:ssa päästään yhtä lailla samalle tasolle kuin Suomessa tämän puhtaan ruuan suhteen, mikä on pelkästään hyvä asia.

On erinomaista, että Mikkelin Luomuinstituutille on saatu hyvää rahoitusta. Tämä on Helsingin yliopiston ja Luonnonvarakeskuksen asiantuntijaverkosto, ja on todella tärkeää, että saadaan lisätietoa ja lisätutkimusta aiheesta. Myös kyläyhdistysten ja 4H:n lisärahoitus on todella tarpeen — tekevät äärimmäisen hyvää työtä.

Edustaja Parviaisen kuolinpesien purkuajatukseen vielä sen verran, että Ruotsissahan on viiden vuoden määräaika niille, ja näkisin kyllä näin, että Suomessa voitaisiin mennä Ruotsin malliin samalla tavalla, [Puhemies koputtaa] jotta näitä metsätiloja voitaisiin päästä paremmin sitten hoitamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Edustaja Halmeenpää. On piilossa, mutta sieltä tuli kuitenkin. [Naurua]

0.11 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Laskeskelin tuossa, että näin puolen yön tienoilla tässä salissa maa- ja metsätalouden pääluokan budjettikeskustelua on käymässä keskustan eduskuntaryhmästä noin 16 prosenttia vahvuudesta ja vihreästä eduskuntaryhmästä 20 prosenttia vahvuudesta ja on pari muutakin edustajaa muista ryhmistä. Minä pidän tätä positiivisena asiana. Maa- ja metsätalous ainakin meitä kiinnostaa, ja siitä on hyvä käydä keskustelua.

Haluaisin vielä palata tuohon turvepeltoasiaan ja toivoisin, että tässä nyt ei puheenvuoroja suodatettaisi minkään vinojen silmälasien kautta. Nimittäin se, mistä edustaja Mikko-nen täällä aikaisemmin puheli, liittyy myös muun muassa maa- ja metsätalousvaliokunnasakin jo esiteltyyn Luken kehitteillä olevaan pelto-optimityökaluun. Siinähan tarkoituksena on, että peltojen ominaisuuksiin pohjautuen kehitetään kannattavuutta. Siinä yhteydessä on tullut ilmi muun muassa sellaisia viitteitä, että Etelä-Suomessa, missä valtaosa pel-loista ei kuitenkaan ole turvemailla toisin kuin vaikkapa meillä Pohjois-Pohjanmaalla, on ehkä kannattavuudenkin kannalta parempia mahdollisuuksia jopa metsittää joitakin kauka-na tilakeskuksesta turvemailla olevia, ehkä vähän alempituottoisia peltoja. Siinä ei ollut siis tarkoitus kertoa, että vain Etelä-Suomessa pitää turvepelloille tehdä toimenpiteitä ja muualla ei, vaan viitattiin tähän Luken jo kehitteillä olevaan viljelijöitten käyttöön tarkoi-tettuun tutkimukseen ja työkaluun. Minä ymmärsin tämän viestin Lukelta positiivisena.

Arvoisa puhemies! Ilahtuisin myös kovasti siitä, ettei muutoinkaan kuunneltaisi ehkä vain toisella korvalla tai millään vapaavalintaisilla tulkinnoilla, mitä puhutaan ja mitä met-sistä aiemmin tässä keskustelussa esiin nostettiin. Mielestäni on hieman vastuutonta väit-tää, että mikään poppoo tässä salissa olisi sitä mieltä, ettei metsiä saisi käyttää. Näin en ole kuullut minkään ryhmän esittävän.

Suurin piirtein tämä nykytason käyttö, 70—75 miljoonaa kuutiota, vuosittain saattaa hy-vinkin mahtua kestävyysrajoihin, siis teknistaloudellisen kestävyysrajojen ohella myös eko-logisen kestävyysrajoihin, jos saamme myös monimuotoisuuden heikkenemisen ku-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

riin. Kuitenkin Suomen metsissä elää ympäristöministeriön mukaan yli 800 ihmisen toimien vuoksi uhanalaista lajia — yli 800, mukana muutkin kuin nisäkkäät ja linnut — lajit. Jos niiden elinolosuhteita ei korjata, jopa 200 eliölajia uhkaa kuolla sukupuuttoon seuraavan 50 vuoden aikana.

Arvoisa puhemies! Kovasti toivon sellaista malttia, ettei lähdetäisi puhumaan totaalisesta metsiensuojelusta tai totaalisesta rajoittamattomasta puunkorjuun mahdollisuuksista, kun sellaista vaihtoehtoa ei ole missään taidettu kannattaa kumpaankaan suuntaan. Sen sijaan voisimme ja pakkokin kaiketi on keskittyä hakemaan sitä, että sekä metsien taloushyöty että luontoarvot voitaisiin paremmin tasapainottaa ja turvata paremmalla suunnittelulla ja käytännöillä ja kehittämällä metsätalouden ja metsiensuojelun menetelmiä.

0.15 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Itsenikin oli tarkoitus puhua vielä tästä luonnon monimuotoisuudesta. Olemme tavanneet tutkijoita, ja olen keskustellut myös metsäteollisuuden yritysten kanssa, ja tällä saralla on tapahtunut paljon hyvää.

Esimerkiksi metsänhoitomenetelmät ovat kehittyneet nyt jo tähänkin asti, ja niitä tulee edelleen kehittää, mutta on ymmärretty myös se, että monimuotoisuuden kannalta äärimmäisen tärkeää on lahoppuun määrä. Sen vuoksi on hyvä, että myös sitä lahoppuun määrää pyritään näissä talousmetsissä lisäämään, sinne muun muassa tehdään tällaisia puupökkelöitä, jotka sitten nopeasti lahoavat, ja sitä metsäteollisuuden yritykset itsekkin edistävät näin. Myös esimerkiksi kantojen jättäminen metsiin edistää lahoppuun määrää metsissä. Olen ymmärtänyt myös niin, että kantojen poistaminen sieltä on kallista ja niiden hyödynnettävyys on melko heikko, joten sekin olisi kaikkien etu, että niitä ei sieltä ehdoin tahdoin poistettaisi, ja uskon, että tähän suuntaan ollaan muutenkin menossa.

Vielä kuitenkin on tekemättömiä toimenpiteitä, joilla voidaan tätä metsien monimuotoisuutta edesauttaa niin talous- kuin muissakin metsissä, ja uskon, että kaikki osapuolet ovat siihen valmiita. Kun tieto lisääntyy, niin tältä osin tuska ei lisäännä vaan kaikki voittavat. Meidän on todellakin tehtävä kaikkemme sen eteen, että monimuotoisuuden väheneminen ei enää jatkuisi, koska monilta osin olemme jo äärimmäisen hälyttävässä tilassa.

Haluan tässä kehua myös tätä aiemmin täällä jo mainittua oikeusministeriön selvitystä tästä kalateiden parantamisesta, ja toivon, että tämän myötä päästään myös siihen, että näihin vanhoihin vesivoimaloihin voidaan pikkuhiljaa palata ja myös saada näiden uhanalaisten kalalajien elpymine entisestään vielä paremmalle tolalle.

0.17 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Suomessa syödään noin 6 prosenttia kotimaassa pyydetystä kalasta. Kaikki muu tulee ulkomailta. En näe tässä asiassa mitään mieltä, koska meillä on maailman puhtaimmat vedet ja mahdollisuus kasvattaa kalaa vaikka muille. Meillä on mahdollisuus lisätä kotimaisen kalan kulutusta, ja siihen tulee hallituksen panostaa jatkossa vielä enemmän. Suomessa pitäisi mielestäni ehdottomasti tehdä kaksi asiaa: Ensinnäkin vähempiarvoiset kalat tulisi ymmärtää paremmin hoitokalastuksena, poistettavana kalana. Toiseksi niitä pitäisi jalostaa paremmin vientituotteiksi. Molemmat edellä mainitut toimenpiteet ovat mahdollisia, ja niitä pitäisi valtion myös tukea.

Keskeistä on huolehtia koko kalastuselinkeinon kannattavuudesta ja siitä, että se houkuttelee myös nuoria yrittäjiksi kalastuspuolelle. Tällä hetkellä tällaista kehitystä ei ole näkyvissä. Saimaan lohen tila on saatu paranemaan tällä hallituskaudella. Tähän olennaisena kuuluu myös kalastuksen valvonta sekä uhanalaisten kalojen arvon määrittely. Pidänkin

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

hyvänä, että Pohjois-Karjalan Kalatalouskeskus saa 100 000 euroa toimintansa tukemiseen. Tämä on toinen perättäinen vuosi.

Myös uhanalaisille kaloille on tulossa arvo, joka osaltaan toimii pelotteena ja vähentää salakalastusta muun muassa Pielisellä, Pielisjoella sekä Ala-Koitaajoella. On ymmärrettävää, että kerran menetettyjä lohikalojen geneettisiä yhdistelmiä ei enää saada takaisin. Seuraavan hallituksen onkin otettava vielä voimakkaampi ote uhanalaisten kalojen elinympäristön parantamisessa.

0.19 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kommentti liittyen tähän Luken kehittelemään työkaluun näistä heikompituottoisista lohkoista. Mallihan lähti siitä, että mitä kauempana on tila keskuksesta, mitä heikompi on tuottokyvyltään oleva lohko, ja siellä on monta eri mittaria, jotka vasta vaikuttavat siihen, mitä sille pellolle kannattaisi tehdä. Sitten loppukädessä on kumminkin sen maanomistajan päätös, mitä se maanomistaja päättää tehdä, niin että on toisaalta hyvin vaarallista lähteä nostamaan esille ajatuksia siitä kumminkin maanomistajan päätöksissä olevasta asiasta, jos ei siellä ole taloudellisia kannustimia.

Sitten se, mikä varsinainen huoleni on vielä tässä, on tämä maatalouden tutkimustoiminnan rahoittaminen. Nyt on hyvin paljon maatalouden tutkimustoiminnan rahoitusta kavennettu. Se on jatkunut jo pitemmän aikaa alentuvasti, ja se tutkimus keskittyy hyvin harvoille tutkimusasemille. Kun meidän maataloudessa varsinkin peltomaa on hyvin heterogeenistä, se on erilaista eri alueilla, niin nyt jos tutkimus tehdään vain yhdellä alueella, niin sitä samaa tutkimustulosta ei voi soveltaa ympäri maata. Tätä tutkimusta pitäisi pystyä jakamaan eri alueille huomattavasti enempi, ja tämä tutkimus eri peltomailla on entistä tärkeämpää, kun ruvetaan tästä hiilensidonnasta puhumaan, siitä, miten saadaan kaikkein parhaiten se hiili sitoutettua sinne peltomaahan ja mitkä ovat ne keinot. Tätä tutkimusta pitäisi tehdä, ja Pohjois-Pohjanmaa on varsin hyvä kohde siihen, koska meillä on erittäin paljon sitä turvemaata, joka siellä on aktiivisessa viljelykäytössä.

Sitten vielä, arvoisa puheenjohtaja, otan yhtenä asiana tämän biokaasun. Täällä on muutamassa puheenvuorossa biokaasu otettu jo esille. Biokaasu on erittäin läheisesti maatalouteen sopiva lisäenergiamuoto, jota siellä tilalla voidaan hyvin sujuvasti hyödyntää. Sitä energiaa pystytään käyttämään siellä tilalla ja sitä pystytään siirtämään liikennepolttoaineeksi. Tästä biokaasusta on puhuttu ainakin 20 vuotta maatalouden liitännäisenä, mutta käytännössä se ei vain lähde liikkeelle, koska taloudelliset kannattavuudet ovat siinä sen verran heikot. Tuki- tai verotusratkaisuilla tätä saataisiin liikkeelle, mutta valitettavasti siitä tälläkin hetkellä viesti on se, että kun maatila tekee investointihankkeen yhteydessä suunnitelmat siitä, että tilalle rakennetaan riittävän iso biokaasulaitos, jossa hyödynnetään synergiaetua sen energiantuotannon ja tilalla olevan energiantarpeen välillä, niin rahoittajat, riskirahoittajat, vetäytyvät välittömästi siltä hankkeelta, ja tämä on juuri päinvastainen viesti sinne maatalouteen kuin mikä sinne pitäisi olla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Viljanen, ja edustaja Viljanen jälkeen — juuri näin päin — edustaja Maijala ja sitten vasta edustaja Hakanen. Tämä on tärkeä järjestys.

0.22 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Aloitan jälleen viitaten edustaja Mikko-sen puheeseen, jota edustaja Halmeenpää nyt ansiokkaasti tulkitsi salille. Edustaja Hal-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

meenpää, ei ollut suinkaan tarkoitus tulkita väärin edustaja Mikkosen puhetta, [Krista Mikkonen: Sinä et kuunnellut, mitä minä sanoin! — Naurua] vaan viittasin siihen, mitä edustaja Mikkonen totesi puheessaan, ja olin siitä aidosti hämmästynyt. Edustaja Halmeenpää sitä ansiokkaasti avasi, ja edustaja Pylväs äsken kertoi kyllä tarkasti, miten asia minunkin mielestäni on.

Tämä työkalu on hyvä. Me kaikki varmaan olemme siitä samaa mieltä, että heikompi-tuottoisia peltaja pitää voida tarkastella myös niin, että niitä tarvittaessa metsitettäisiin, ti-lusrakennetta parannettaisiin, saataisiin myös muita hyötyjä. Mutta se, miten se tehdään, miten se määritellään, miten sen kohdistaa ja kuinka valinnanvapaus siinä toteutuu, siinä on ehkä vielä meillä keskusteltavaa. Näihin viimeisiin, edustaja Mikkonen... [Krista Mikkonen: Minä en puhunut mitään siitä! — Naurua — Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, annan arvoa vilk-kaalle keskustelulle siellä, missä on sille sijansa, mutta juuri nyt on edustaja Viljasella tär-keä puheenvuoro. Toivon rauhallisuutta.

Ujo maalaispoika ihan häkeltyy, kun aletaan huutelemaan sieltä salista. Kiitoksia, arvoi-sa puhemies! — Mutta, arvoisa puhemies, varsinaiseen asiaan näiden tulkkausten ja väli-huutojen, kommenttien lisäksi. Mielestäni kyllä kuuntelin keskustelua aika tarkasti, ja sen takia sitä äidyin kommentoimaan.

Viime puheenvuorossani jäin siihen positiivisten asioiden kertaamiseen tältä vaalikau-delta. — Koska kello käy, joudun hieman ehkä parantamaan tahtia. — Tällä vaalikaudella on päästy erinomaisen hyvin eteenpäin elintarvikeviennin edistämässä. Elintarvikevien-nissä ollaan saatu uusia avauksia, uusia tuoteryhmiä, uusia markkina-alueita, uusia viennin tapoja. Myös yrittäjän sosiaaliturvaan on saatu parannuksia. Juuri viime viikolla ja tällä vii-kolla täällä salissa on käsitelty ei-omistavan perheenjäsenen työttömyysturvan vahvista-mista työttömyystilanteessa. Se on erittäin hyvä asia, että siinäkin on päästy eteenpäin. Sa-moin rakentamista on helpotettu.

Teiden korjausvelasta on tänään puhuttu paljon. Se koskee erittäin oleellisesti maa- ja metsätaloutta. Suomalaiset maatilat sijaitsevat edelleen koko Suomen laajan maaseudun jokaisessa nurkassa. Toimiva infrastruktuuri on meille äärimmäisen tärkeitä. Toimivat tiet ja tietoverkot ovat elinehto maataloustuotannolle. Voisi ehkä kärjistäen sanoa, että jotta Suomen biotaloudesta saadaan kaikki voimavarat hyödynnettyä, niin sen viimeisenkin metsäautotien pitää olla kunnossa, jotta ne tuotteet saadaan sieltä eteenpäin jalostettavaksi ja aina markkinoille saakka.

Edelleen ollaan päästy hyvin eteenpäin veroratkaisuissa. On erittäin tärkeää, että henki-löyrittäjät on tällä vaalikaudella asetettu verotuksellisesti samalle viivalle muiden yritys-muotojen, etenkin osakeyhtiöiden kanssa. Suuri osa maataloista on henkilöyrityksiä, ja tämä yrittäjävähennys on ollut erittäin merkittävä päätös suomalaisten viljelijöiden kannal-ta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi ajattelin sanoa muutaman sanan ja viitata maa- ja metsäta-lousvaliokunnan ansiokkaaseen jäseneseen, joka päivällä piti puheenvuoron. Harry Wallin totesi suunnilleen näin, että on erittäin hienoa, että suomalaisesta elintarviketuotannosta ja maatalouden tärkeydestä vallitsee tässä salissa laaja yhteisymmärrys siitä, että suomalai-nen maataloustuotanto pitää pystyä turvaamaan, suomalaista ruuantuotantoa pitää tukea ja pitää tehdä toimia molempien toimintaedellytysten parantamiseksi. Wallin totesi myös,

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

että aina ei ole ollut näin. On erittäin hyvä, että tällainen tilanne on nyt saavutettu. Olen tästä edustaja Wallinin kanssa erittäin pitkälti samaa mieltä. Esimerkiksi tämän kesän kuivuuden aiheuttamat ongelmat olivat kansallisesti suuri uutinen, ja uskon, että kaikki suomalaiset olivat samaa mieltä siitä, että hädän alla olevia viljelijöitä pitää auttaa [Puhemies koputtaa] ja pitää kannattaa suomalaista maaseutua ja ruuantuotantoa.

0.27 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Pidän tämän puheenvuoron vain kalasta ja porosta.

Ensinnäkin kala-asioista, elikkä se homma, että nyt kalastuslakia on jonkun verran päästy korjaamaan. Mutta toivon, että sitten kun uusi vaalikausi alkaa, niin siinä tilanteessa tämä kalastuslakiasia otettaisiin pikkusen enempi miettimisen ja työn alle. Tällä hetkellä vain 18 prosenttia kaupallisesta kalasta on kotimaista kalaa, ja sen eteen pitää todella paljon tehdä töitä. Nyt sitten seuraava asia on se, miten me saamme meidän tuhannet järvet käyttöön. Tämä niin sanottu roskakala elikkä oikeasti toisarvoinen kala pitää saada todellakin käyttöön, ja miten se tapahtuu, siinä meillä kaikilla on töitä, ja sen eteen aletaan töitä tekemään. Ja yksi asia on sitten kalastonhoitomaksu, mikä meillä tuotti ongelmia, ja nyt sitten vesialueitten hoitamiseen ei saatu näitä rahoja enää sillä tavalla kuin aikaisemmin. Nyt pitäisi miettiä, miten me saamme rahoitettua vesialueitten hoitamisen ja käyttämisen ja kokonaiset neuvonta-asiat ynnä muut.

Kala-asioista vielä: meidän pitää hauki saada meidän matkailutuotteeksi. Tällä hetkellä ihan suotta me puhumme taimen- ja lohijoista. Ne ovat ihan hyviä kotimaiselle matkailulle, mutta silloin kun puhutaan ulkomaisesta matkailusta ja matkailun kehittymisestä, niin kyllä se on hauki, joka meidän pitää matkailutuotteeksi saada. Sillä tavalla saadaan hoidettua myöskin meidän vesistöjämme.

Sitten nopeasti poronhoitoasioista, elikkä poronhoitolakia ei tule avata kovin paljoa enempää. Tällä hetkellä on työn alla peltovahinkoasia ja arvioimislautakunta-asia. Katson, että se on ainut asia, mikä siinä on jonkun verran korjattavissa. Siinäkään ei isoja asioita tarvitse tehdä, ainoastaan miettiä se, miten me saamme arvioimislautakunnat toimimaan entistä paremmin niin, että niiden toimintaan luotetaan. Todellisuudessaan niitä maataloil-la tapahtuvia vahinkoja ei ole ollenkaan niin paljoa kuin julkisuudessa annetaan ymmärtää. Ainahan niitä inhottavia tilanteita tulee, mutta suurin osa niistä on aina saatu sovittua.

Ja sitten petoasioista: Riistavahinkolaki oli meillä vasta käsittelyssä, ja toivon mukaan niillä korjauksilla, joita siinä on, me saisimme aikaan sen, että kaikki petovahinkoja kärsineet saavat korvauksensa täysimääräisinä. Mutta jatkossakin pitää todella huolehtia siitä, että petovahinkokorvaukset maksetaan ajoissa ja mieluummin ne maksettaisiin jopa kaksi kertaa vuodessa. Maksetaan vaikka osa heti, kunhan maksetaan mahdollisimman pian kaikki nämä maksut. Petotilanne ei ole Suomessa parantunut juuri ollenkaan, vaan varsinkin poronhoitoalueilla karhujen määrä on todella paha. Pitää miettiä, mitä sen tilanteen kanssa aletaan tekemään. Hyvää on se, että ahmojen osalta me saimme sen, että erityisesti vahinkoja aiheuttavia ahmoja pystytään poistamaan, mutta sekään ei ole ratkaissut tilannetta vielä tarpeeksi. Elikkä petoasioitten kanssa tulee tehdä vielä paljon töitä.

0.30 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Maatalouden pääluokan viimeinen puheenvuoro on tänäkin vuonna budjettikeskustelussa koittanut, ja kuten perinteet velvoittavat, tämä on niin sanottu kuttuaiheinen puhe. Jotkut siteeraavat sitä myöskin kuttupuheeksi. Tämän on aloittanut aikoinaan Sastamalan vammalalainen SDP:n kansanedustaja

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Timo Roos, ja tätä on ansiokkaasti viety vuodesta toiseen eteenpäin, jokainen vähän eri tavalla, kuitenkin niin, että tässä myöskin tämä meidän kuttumme on keskiössä.

Arvoisa puhemies! Tällä kertaa tämä puheenvuoroni kunnioittaa pitkälti myöskin maataloutta, maaseudun, maatalouden vaikeita vuosia, ja siitä syystä olen rakentanut tämän tällä kertaa, arvoisa puhemies, hieman eri tavalla

Kuttu eli vuohi on hyvin sympaattinen kotieläin. Se on helppohoitoinen ja vähäruokainen ja kaiken lisäksi uskollinen kuin koira hoitajaansa kohtaan. Luonteeltaan sitä voidaan tosin pitää hieman oikukkaana. Onkin muodostunut sanonta: ”Jos haluat saada harmia itsellesi, ota hoitaaksesi kuttu.” Oikukkuudesta huolimatta, ja juurikin sen vuoksi, tuo jalo pohjoisten laitumiemme eläin opettaa meille elämästä enemmän kuin arvaammekaan, ja uskon myös, että kutuilla on oma ratkaisunsa useisiin polttaviin, maataloutta askarruttaviin kysymyksiin.

Siitä voimme olla varmoja, että kutuilla on ainakin yhteinen huoli meidän kaikkien kanssa, nimittäin ilmaston lämpeneminen ja sen tuomat muutokset luonnonolosuhteisiimme. Miten se vaikuttaa kasveihin, eläimiin, järviin ja meidän kaikkien vuorovaikutukseen toistemme kanssa? Mutta ennen kaikkea: onko tuolla salaa viisaalla eläimellä tähänkin ratkaisu? Odotukset yhteiskunnalla ovat ainakin mittavat. Onko kuttu ratkaisu? Aika näyttää.

Arvoisa puhemies! Otsaluista lähtevät kurtupintaiset, taaksepäin taipuvat sarvet ovat kutulle kuin talvisin paukkuvat pakkaset viljapellolle. Niillä sarvilla kuttu taistelee vaaroja vastaan ja puolustaa reviiriään, kun taas pakkanen tappaa kasvitaudit maasta ja pelastaa siten viljasadon monelta vaaralta. Mutta mitä jos pakkanen ei enää lainkaan näyttäytyisi-kään — tippuisivatko kutultakin sarvet? Jos ilmasto lämpenisikin niin, että pakkasilta emme saisi apua kasvitautien torjuntaan? Ja mitä jos vieraslajit ja rikkakasvit saavat suurempaa sijaa viljapelloissamme? Olisiko nurmirehua ja viljaa hyödyntävien eläinten, kuten kuttujen, osa ruoantuotannossa tuona lämpimänä aikana uhattu? Ei syyttä kuttu ollut huolissaan.

Miten kävisi tyrvääläiselle kutunmaidon tuottajalle? Siellä kuttutalous on ollut perinteikäs ja kukoistava tuotantohaara. Pitäjäämme pidettiin kuuluna kuttupitäjänä, ja Tyrvään vaakunassakin komeili Gustaf von Numersin piirtämä vuohipukki. [Naurua] 1800-luvulla kutunhoito oli yleistä torppareiden keskuudessa ja pienessä torpassa saattoi majoilla jopa 20 kuttua ja taloissa jopa 40. Kesäisin omistajat veivät kuttunsa paimenille hoidettaviksi ja suuret, jopa 70 kutun laumat olivat tavallinen näky Tyrvällä vahvistaen kuttupitäjän mainetta vuodesta toiseen. Arvoisat kollegat, Tyrvään maine muuten täällä talossakin näkyy meidän kolmen kansanedustajan voimin.

Kutunmaidosta valmistetut juustot tulivat perinteiseksi osaksi tämän alueen ruokakulttuuria jo keskiajalla. Juustonvalmistuksen merkitys vahvistui vielä 1900-luvulla. Kuttujen pitäminen muualla Suomessa ei ollut yhtä suosittua kuin Satakunnassa ja Länsi-Pirkanmaan kunnissa.

Arvoisa puhemies! Kuten todistettu, kuttu on perinteikäs eläin, josta valmistuvat herkkuiset, maailmallakin korkeassa arvossa olevat juustot. Kuttu tulee säilyttää osana monipuolista elintarvikeketjua, ja siksi on todella hienoa todeta, että tuotannossa olevien kuttujen määrä on noussut yli 600 eläimen verran vuodesta 2016. Suomessa kuttuja on tällä hetkellä reilut 5 400 ja kuttutiloja 138. Tuotannon kasvua on ollut merkittävästi AB-alueella jo pidempään, vuodesta 2014 asti, ja viimeisen vuoden aikana alueen eläinmäärä nousi yli 400 kuttua. Trendinä on kuitenkin ollut, että osa kutuista on siirtynyt C-alueelta tänne AB-alueelle, mikä selittää C-alueen eläinmäärän äkillistä laskua. [Naurua] Ilmiö on aiheutta-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

nut merkittävän ja yhtäkkisen yksikkötyön laskun AB-alueella, kun eläinkohtaisten tukien potti ei joustu tukirajan yli eläinmäärän kasvaessa. Olisiko jollakin aikavälillä tukialueiden välisien tukitasojen yhteensovittamisen tarvetta? Etelän AB-alueella siis kuttujen lukumäärä kasvaa silti, mutta kuitenkin täällä AB-alueellakin on useita kuntia, joissa ei ole yhtään kuttua.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Onko Vihti tuttu? Sielläkin on potentiaalia: kunnassa on vain kaksi kuttua tänään. [Naurua] Huhujen mukaan kollega Viljanen vähintäänkin harkitsee lypsykarjasta luopumista ja suuntaisi voimaperäiseen kutunmaidon tuotantoon. Onnea ja menestystä, Viljanen! [Eerikki Viljanen: Kiitos!]

Arvoisa puhemies! Kutuilla on siis suuri huoli paitsi niiden sopeutuessa ilmastonmuutoksen haasteisiin myös taistellessa hyllytilasta tuontijuustojen kanssa. Juustot ovat suomalaisten mieleen, sillä niitä kulutettiin viime vuonna Suomessa melkein 10 kiloa enemmän kuin keskimäärin EU-maissa. Ruokatiedon mukaan juustontuotanto oli Suomessa viime vuonna 86 miljoonaa kiloa ja kulutus jopa 143 miljoonaa kiloa. Juustoja tuotiin kuitenkin viime vuonna yli 200 miljoonaa kiloa eli melkein tuplasti kulutukseen nähden.

Näiden lukujen valossa myöskin ruokahävikin suuruus on hälyttävä. Miten kotimainen kutunjuusto voi pärjätä tuonnin aiheuttamassa hintakilpailussa? Kohtuutonta kuormaa tuntuu yhteiskunta antavan tälle pienelle maidontuotantjoukolle. Tuotantosuuntien eriarvoistuminen on nähtävissä juuri näillä pienillä ruuantuottajasektoreilla. Toivottavasti kutunjuusto on sinulle tuttu, ja jos se ei vielä kuulu aamiaispöytäsi, niin tavoittele sen saatavuutta. Ja miksei myös lihaa? Hyvää lihaa tavoittele omiin pöytiin, maukasta lihaa.

Arvoisa puhemies! Puheeni alussa esitin pohtivan kysymyksen siitä, onko tuolla salaa viisaalla kutulla ratkaisu tuohon niin maataloutta kuin maapalloa askarruttavaan aiheeseen eli ilmastonmuutoksen vaikutukseen ruokaturvamme takaamisessa. Ja vastaus tähän todella löytyy kutulta, uskokaa tai älkää. Kutun mielestä vastaus löytyy politiikasta. Se löytyy kansan ja päättäjien tahdosta. Meidän ei tule liikaa keskittää ja kasvattaa vain joidenkin tuotantosuuntien kapasiteettia, vaan meidän tulee säilyttää tuotannon monipuolisuus ja samalla ruokakulttuurimme.

Arvoisa puhemies! Meidän tulee kuitenkin olla hereillä ruoantuotannon tehostamisessa, jotta jokaiselle meistä sekä meidän lapsenlapsillemme riittää monipuolista, ravinteikasta ruokaa myös tulevaisuudessa. Tämän kaiken keskellä meidän tulee olla herkkinä ahneuden ohjaamille päätöksille ja tehdä päätöksiä ainoastaan yhteiseen hyvään. Yhteistyö ja itse ansaittujen hedelmien jakaminen ei ole aina helppoa, mutta se on ollut ainoa keino, jolla voimme päästä kestävään lopputulokseen. Ilmastopolitiikassa ei ole pikavoittoja, vaan tähtäimessä ovat pitkän aikavälin ratkaisut, parempi tulevaisuus. Mutta kaikkea ei tästäkään voida jättää kutun harteille.

Arvoisa puhemies! Kiitän virkamiehiä, kaikkia eduskunnan työntekijöitä, teitä, kollegat, kuluneesta yhteistyöriikkaasta ja työntäyteisestä vuodesta ja toivotan rauhaa ja kotimaisen ruuan täyteistä joulua sekä kutunjuustollista uutta vuotta 2019.

0.40 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä erityisen siivistynyt, monipuolinen ja viisas puheenvuoro ansaitsee vain kiitoksen. Perinteet ovat tärkeitä, kulttuuri on tärkeätä, maatalous on tärkeätä, ja kiitos siitä, että edustaja oli nähnyt paljon vaivaa näin loistavan puheenvuoron rakentamisessa. Kiitos, ja hyvää joulua myöskin teille, edustaja.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.